

*Қазақстанның
мәдени ошақтары*

Культурные центры Казахстана

УДК 323/324 (574): (084)
ББК 66.3 (5Каз) я 6

Қазақстан Республикасының Мәдениет және ақпарат министрлігі Ақпарат және мұрағат комитеті
«Әдебиеттің әлеуметтік маңызды түрлерін басып шығару» бағдарламасы бойынша шығарылды.

Выпущено по программе «Издание социально-важных видов литературы» Комитета информации и архивов Министерства культуры и информации Республики Казахстан.

Қ18 Қазақстанның мәдени ошақтары. Культурные центры Казахстана: Фотоальбом. – Алматы: «АСА» Баспа үйі» ЖШС, 2012. – 288 б. (қазақ, орыс, тілдерінде)

ISBN 978-601-80325-0-9

Бұл басылым – Қазақстан Республикасының театрларына арналған бейнесуреттер жинағы. Ол еліміздегі театр өнерінің даму тарихын баяндайды, сондай-ақ оның қазіргі заманғы жағдайын сипаттайтын ерекше анықтамалық іспетті. Тарихы ХІХ ғасырдан басталатын байырғы театрлар туралы деректермен қатар, альбомда есігін егеменді Қазақстанда ашқан жас шығармашылық ұжымдар туралы ақпарат бар.

Кітап жалпы оқырман қауымға арналған.

Данное издание представляет собой фотоальбом, посвященный театрам Республики Казахстан. Оно является своего рода справочником, отражающим как историю развития театрального искусства в нашей стране, так и современное его состояние. Наряду с материалами о старейших театрах, чья история уходит корнями в ХІХ век, альбом содержит информацию о молодых творческих коллективах, рожденных в условиях суверенного Казахстана.

Книга предназначена для широкого круга читателей.

УДК 323/324 (574): (084)
ББК 66.3 (5Каз) я 6

ISBN 978-601-80325-0-9

© «АСА» Баспа үйі» ЖШС, 2012

Қазақстанның мәдени ошақтары

Культурные центры Казахстана

Мәдениет саласындағы жұмыс жаңа сапаға ие болуы тиіс. Өйткені, мәдениет қазіргі заманғы адамды қалыптастыруға және дамытуға ықпал ететін әлеуметтік жаңғыртудың елеулі жиынтығы болып табылады. Елде 40 республикалық және 8 мың облыстық мәдениет мекемелері жұмыс істейді. Тәуелсіздік жылдары ішінде республикада 18 жаңа театр ашылды.

Н.Ә. Назарбаев

Новое качество должна обрести работа в сфере культуры. Ведь культура является существенным компонентом социальной модернизации, влияющим на формирование и развитие современного человека. В стране функционирует 40 республиканских и 8 тыс. областных учреждений культуры. За годы Независимости в республике открыты 18 новых театров.

Н.А. Назарбаев

Мельпомена қызметінде

Театр өнері, оның мәйегі екі ұлы тұлғаның екі пікіріне сиып кетеді. Бірі ағартушы Вольтердің «Жер – бұл бір трагедия әр түрлі атпен ойналатын алып театр» деген пайымдауы болса, екіншісі – драматург Шекспирдің сөздері: «Бүкіл әлем – театр». Екеуінің ақиқаты – бірінен-бірі сусындайтын өмір мен қиялдың үйлесімінде. Бұл нәзік ұштасудың астарында театрға деген ғасырлар бойғы қызығушылық жатыр. Сондықтан да театр мәңгі. Оның жаңа технологиялар алдындағы дәрменсіздігі деген сияқты сөз бекер: сахна тынысын ауыстыруға санның қауқары жетпейді.

Біздің топырағымызда театрлар бір қалыпты дамымаса да, еліміздің қазіргі заманғы тарихында олар көп қасірет шекті. Театр тіршілігінің жақсы жолға қойылған жүйесі әп-сәтте күл-талқаны шығып, мәдениетті қаржыландыруда қалдықтық қағидадан бас тартқанша жетімдік күй жылдарға созылды. Шығармашылық ұжымдар «... арқасында» емес, «... қарамастан» қиын-қыстау тоқсаныншы жылдарға төтеп берді. Әйткенмен, Мельпомена өнерінің әуел бастағы дұрыс түсінігінде өнерпаздыққа өшпес сүйіспеншіліктің «арқасында» десек те болады.

Алайда жаман айтпай жақсы жоқ демекші, бұрынғы әлеуметтік қолайсыздық театрлардың жаңа пішімде дамуына күтпеген жерден күш берді, бұл жаңашылдық ең алдымен шығармашылық бостандығынан көрінді. Осы орайда идеялық-тақырыптық еркін ой туралы ғана емес, қызмет нысанын таңдау құқығы туралы айтсақ жөн болар еді. Бұл мүмкіндікті егеменді еліміз жеткілікті пайдаланды – бізде жаңа шығармашылық ұжымдар пайда болды. Олардың арасында Тәуелсіздік замандастары да, жаңадан құрылғандары да бар. Дегенмен, соңғылары жастықтың бәрі «шикі» бола бермейтінін дәлелдеді. Мұны «АРТИШОК», «Буратино», «Жастар» және тағы басқа театрларға қатысты айтуға болады. Бұл туралы кейінірек ой тарқатамыз.

Мельпомена қызметінде

Ал әзірше ондаған жылдар бойы қызмет етіп келе жатқан қазақстандық театр өнерінің майталмандарына қошемет көрсетелік. Атап айтқанда, бұлар – еліміздегі театр өнерінің бетке ұстары – Абай атындағы мемлекеттік академиялық опера және балет театры. Музыканттардың, әншілер мен бишілердің үздік тобы 1934 жылы қызметін жұпыны репертуардан бастаған осынау ұжымды даңққа бөледі. Ал араға екі жыл салып, әртістерге тіс қаққан Мәскеу көрермендері басты рөлде Күләш Байсейітова ойнаған «Қыз Жібек» қойылымына қол шапалақтады. МАОБТ – Қазақстанның музыка өнерінің көшбасшысы және Еуразия кеңістігінің аса ірі театры.

Алматыда танымалдығы жағына оған тайталас екі драма театры бар: М. Әуезов атындағы Қазақ мемлекеттік академиялық драма театры және М. Лермонтов атындағы Мемлекеттік

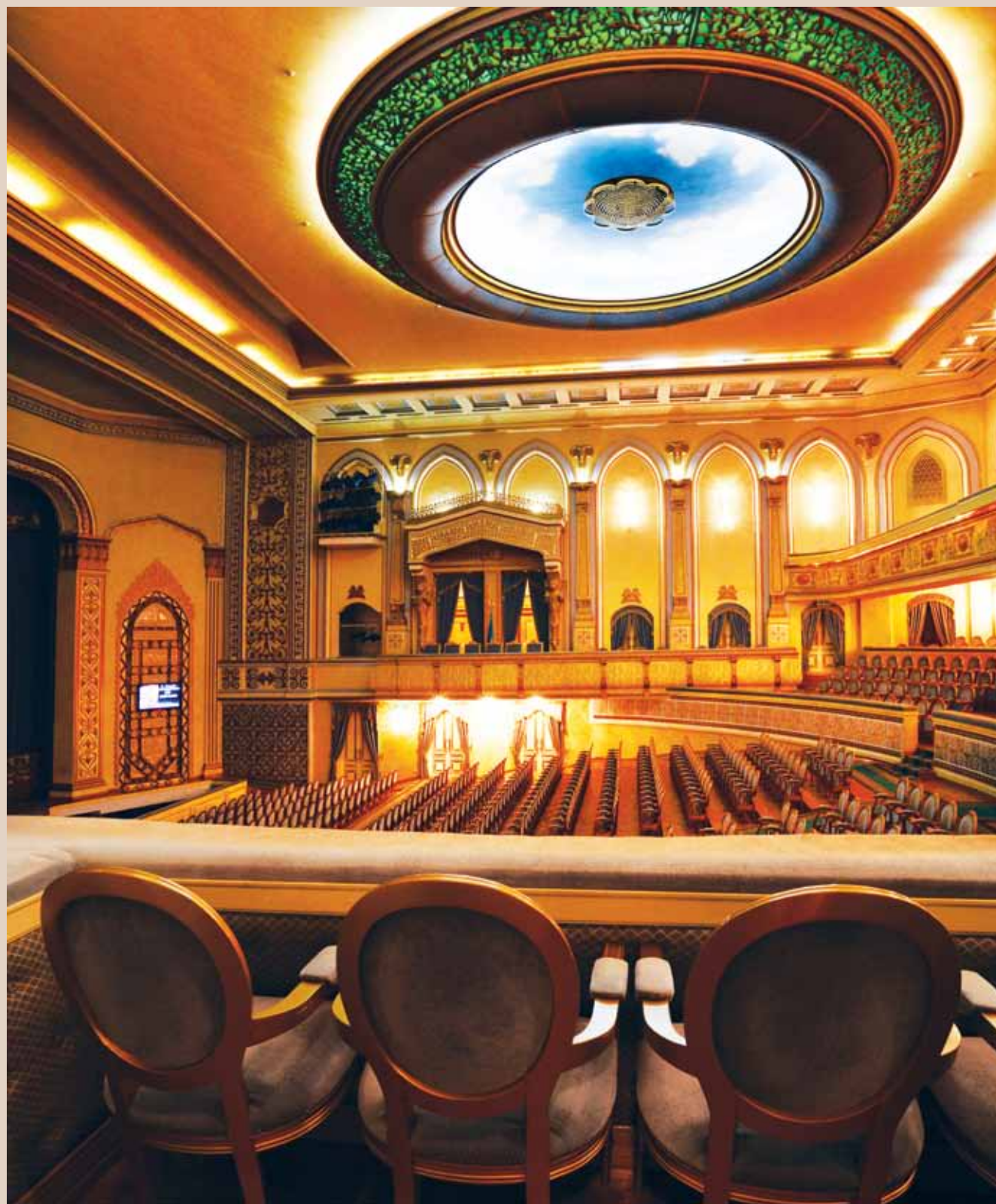

академиялық орыс драма театры. Әйткенмен, олардың қызметін бақталастық деп қараған жаңсақтық болар еді – әрқайсысының жылдар бойы қалыптасқан көрермені бар. Әуезовтықтарға келсе, олар 1926 жылдан бері қызмет етіп келеді. Бұл ұжым Қазақстанның тұңғыш кәсіпқой театры деген атқа әбден лайықты. Оның сахнасы қаншама дарынды режиссерлер мен актерлерді тәрбиелеп өсірді десеңізші! Шанин, Қожамқулов, Жандарбекова – бұл есімдер театр режиссурасы өнерінің тақтасына алтын әріппен жазылған. Театрдың бірінші репертуарын құруға жазушылар Әуезов, Сейфуллин, Майлин еңбек сіңірді.

Лермонтовтық ұжымның ширек ғасыр бойы басқарып келе жатқан жетекшісі Рубен Андриасянның есімін таныстырудың қажеті де жоқ: ҚР халық әртісі, ҚР мемлекеттік сыйлығының

Мельпомена қызметінде

иегері тек еліміздегі ғана емес, сондай-ақ шетелдік театр қоғамдастықтарына да белгілі. Актерлерге, қойылымдарға берілген наградаларға сан жетпейді. Театрдың ел мәдениетінің дамуына қосатын үлесіне Президент Нұрсұлтан Назарбаев жоғары баға берді. Ұжым Леонид Варпаховский, Георгий Товстоногов, Григорий Ридаль, Мар Сулимов сияқты Лермонтов театрының құрылуына атсалысқан, орыс және әлемдік режиссураның көрнекті шеберлерінің атына лайық.

Тағы бір байырғы қазақстандық сахна – бүгінде астаналық ұжымға айналған М. Горький атындағы Мемлекеттік академиялық орыс театры. Бәрі сонау 1899 жылы қалалық басқарма демеуші-көпестің күшімен басталып, қала тұрғындарына әртістік өнерге ұдайы бет бұруға мүмкіндік туды. Әлеуметтік жатақхана кезеңінде А. Островскийдің пьесасы бойынша «Пучина (Тұңғыық)» спектаклі бүкілодақтық «Театр көктемі» байқауында атап өтілген кезде ұжымның аты бүкіл әлемнің аузында болды. Жеңіс оңайлықпен келмеді. Бүгінде горькийліктерге талантты режиссер, байсалды да күрделі жұмыстарымен танылған ҚР еңбек сіңірген әртісі Бекпулат Парманов жетекшілік етеді.

Елордалық өнер майталмандарынан шалғай ұжымдар да қалыспай келеді, бірақ Қарағандыны қалайша түкпір дерсің?! Дәл осында 1930 жылдан бері өз қызметін көшпелі құрам ретінде «Живая газета (Жанды газет)» үгітшілік және мәдени-көпшілік (бұқаралық) жұмыстан бастаған К. Станиславский атындағы Қарағанды облыстық орыс драма театры замана жібін тартып келеді. Әуел бастан өмірдің қазіргі заманғы тыныс-тіршілігін бейнелеуді ұстанған театр жұмысын осы арнада жалғастырып келеді.

Оның еңбек майданындағы серігі – С. Сейфуллин атындағы Қарағанды облыстық қазақ драма театры – небары 2 жылдан соң ашылды. 2008 жылы ол жаңадан салынған ғимаратқа көшіп, табынушыларын жаңа жетістіктерімен қуантып келеді.

Ал ең көнесі – тарихын 1858 жылы бастаған Орал орыс драма театры! Алғашқы күннен бастап оның өз ғимараты болды, ал репертуарын А. Островскийдің «Бедность не порок (Кедейлік кесел емес)» қойылымынан бастады. Орал тұрғындары үшін театр мәдени өмірдің нағыз ошағына айналды және осы қалпын әлі күнге дейін сақтап келеді. Бұл – бір жарым ғасырлық дәстүрдің әсері!

Қазақстанның оңтүстігі театр ұжымдарының ұзақ қызметімен атақты. Мәселен, биыл өзінің 83-ші театрлық маусымын осында қоныс тепкен орыс диаспорасының рухани қажеттіліктерін қамтамасыз ету үшін Сырдария округының ойын-сауық орындары басқармасының ұйытқысымен құрылған Оңтүстік Қазақстан облыстық орыс драма театры ашты. Ол ресми мәртебесіне соғыс жылдары, эвакуация орыс тілді халықтың санын айтарлықтай көбейткен кезде ие болды.

Араға бірнеше жыл салып, қазір Шанин есімімен аталған облыстық қазақ драма театры құрылды. Айтпақшы, ОҚО-да драматургия, опера және балет, әзіл-сықақ, қуыршақ өнері жанрларында өнер көрсететін сегіз театр ұжымы бар. Алматы қаласын қоспағанда, басқа ешбір облыста мұншалықты көп Мельпомена «ғибадатханалары» жоқ.

Жаңа заман Қазақстанға жаңа шығармашылық ұжымдарды әкелді. Олардың арасында

Мельпомена қызметінде

1991 жылдың күзінде ашылған К. Қуанышбаев атындағы Қазақ музыкалық-драма театры бар. Бүгінде ұжым қойылымдары Қазақстанда да, шетелде де белгілі. Оның репертуарында дәстүрлі классикалық шығармалармен қатар біздің замандастарымыздың пьесалары да бар.

Егеменді елге К. Байсейітова атындағы Ұлттық опера және балет театры да қарыздар. Ол – Миллениумның құрдасы. Ол 2000 жылы Астананы елдің саяси және мәдени орталығы ретінде әрі қарай дамыту мақсатында Президент Н.Ә. Назарбаевтың бастамасымен құрылды. Өзінің бастапқы «Ақ Орда» атауы көрнекті қазақ әншісі Күләш Байсейітованың есімін мәңгі есте қалдыру үшін өзгертілді. Театрдың алғашқы әртістік құрамы Қазақ Ұлттық музыка академиясының, Құрманғазы атындағы Қазақ Ұлттық консерваториясының, А. Селезнев атындағы Алматы хореографиялық училищесінің түлектерінен құралғанын атап өту керек, олардық қатарын келешегі зор талантты әртістер мен бүкіл республика сахналарының тәжірибелі шеберлері толықтырды. Бүгінгі таңда бұл елдің ең жас музыкалық театрларының бірі, классикалық мұраны саралап, жасампаз қазақстандық қоғамның рухани сұраныстарын жүзеге асырушы, қазақ және әлемдік музыка мәдениетінің дәстүрлерін таратушы.

Тағы бір «егеменді» ұжым – 1999 жылы Астана Мемлекеттік филармониясының негізінде құрылған «Наз» Мемлекеттік би театры. Қысқа уақытта ол әр түрлі деңгейдегі өнер мүшәйралары мен фестивальдердің жеңімпазы, Қазақстан Жастар одағы сыйлығының иегері атанды. Алуан түрлі репертуар, шеберлік пен нәзік көркем талғам – «Назға» тән стильдік белгілер.

Қазіргі шақта Қазақстан халқына 52 театр қызмет етеді. Олардың оннан астамы өз шығармашылығын елдің болашағы – балалар мен жасөспірімдерге арнайды. Ниеттестер көшін елдегі ардагер ұжым – Н. Сац атындағы Балалар мен жасөспірімдерге арналған мемлекеттік академиялық орыс театры. Алматы ЖКТ іргесінде құрылған оның даңқты тарихы 1946 жылдың 7 қарашасының мерекелік таңында болған «Красная шапочка (Қызыл телпек)» қойылымынан басталды. Ал 1985 жылы театрды екі дербес ұжымға бөлді – Наталья Сацтың есімі берілген орыс және атақты жазушы әрі драматург Ғабит Мүсіреповтің құрметіне аталған қазақ театры. Екі құрамның репертуарларында кішкентай балалар мен жасөспірімдерге арналған спектакльдер бар. Ересектеу көрермендер үшін, негізінен, қазіргі заманғы драматургтердің жастардың көкейтесті мәселелерін көтерген шығармалары қойылады.

Республикадағы аға буынмен қатар қазақстандықтарды баурап алған бірнеше «балалар» ұжымдары белсене қызмет етеді.

Сөз Надежда Майбоның «Зазеркалье» және «Астана қаласының қуыршақ театры» МКҚК жайлы қозғалып отыр. Біріншісіне келсе, оның негізі 1989 жылы қаланып, қуыршақтардың белгілі жүйелерінің бәрі қолданылатын кәсіпқой дербес ұжым ретінде танымал болды. Театр гастрольдерге жиі шығады, бұл – оның көрермендердің қошеметіне бөленгенінің дәлелі.

Астаналық қуыршақтар әлдеқайда жас болғанымен, атақтан кенде қалған жоқ. Мысалы, жуырда Тәжікстанда өткен қуыршақтар фестивалінен Бас жүлдені «алып келді». Труппаны Сергей Образцовтың шәкірті Ешмуратова Құралай мен мәдениет философиясының кандидаты

Мельпомена қызметінде

Хасанғалиева Тоғжан басқарады.

Жаңа ұжымдардың арасынан Қазақстанның тұңғыш тәуелсіз театрлық компаниясы ретінде «АртиШОК» театрын атап өтуге болады. Бірнеше жылғы жұмысы барысында «АртиШОКты» сыншылар елдегі ең ерекше театр ұжымы деп таныды. Жанды театр, пантомима, көшедегі интерактивті көріністер, айтыс техникасын шебер меңгеру – театрға Қазақстан мен Орталық Азияда, Еуропа мен Ресейде өткен халықаралық театр мүшәйралары мен фестивальдеріне қатысуға және Бас жүлдені иеленуге мүмкіндік берген элементтер, міне, осындай.

Тағы бір балғын құрылым – Жастардың тәжірибелік тұлғалар театры, оның режиссері мен идеялар ұйытқысы – Андрей Кочинов. Бұл жастар ұжымының ерекшелігі – актерлердің оңтүстік астананың әр түрлі труппаларында қызмет ететінінде. Олардың жұмысындағы негізгі қағида – медиалық тұлғалардың қызықты театр жобаларын құру. Яғни, шын мәнісінде, әңгіме қазақстандық антрепризаны дамыту туралы қозғалып отыр.

Көп тілді Қазақстан ұлттық театрларды кәсіби дамытуға мүмкіндік береді. Қазіргі уақытта, қазақ және орыс театрларынан басқа, ұйғыр, кәріс, неміс және өзбек тетарлары жұмыс істейді. Олардың үшеуі Алматы қаласынан орын тепсе, Оңтүстік Қазақстан музыкалық-драма театры Сайрамда орналасқан. Ол ұлттық театрлардың ең жасы, ол бірнеше жыл бұрын ғана құрылды.

К. Қужамьяров атындағы Мемлекеттік республикалық ұйғыр музыкалық комедия театрына келсек, ол жылнамасын өткен жүзжылдықтың жиырмасыншы жылдарынан бастайды. Бұл –

ұйғыр халқының әлемдегі бірден-бір кәсіби театры.

Республикалық мемлекеттік кәріс музыкалық комедия театры – Қазақстанның ең көне ұлттық ұжымдарының бірі. Ол 1931 жылы Владивостокта өлкелік театр ретінде көркемөнерпаздар үйірмесінің негізінде құрылды.

Ұлыстық негізде құрылған тағы бір ұжым – Республикалық неміс драма театры. Бұл Қазақстандағы неміс тілі мен мәдениеті өкілдерінің тұңғыш шығармашылық бірлестігі болды. өткен онжылдық шығармашылық тұрғыдан ерекше табысты кезең болды – ұжым халықаралық театр фестивальдерінде сыйлықтар алып, Германия қалаларына гастрольге барып қайтты.

Бүгінде елде Театр өнерінің республикалық фестивалі ұдайы өткізіліп отырады. Биылғы жылы ол Орал қаласында қазақ, орыс, шетелдік классика мен қазіргі заманғы авторлардың шығармалары бойынша спектакльдер қойған театрлар шеруі ретінде өтті. Мұндай іс-шаралар театр ұжымдарының кәсіби шеберлігін арттыруға қызмет етеді

Қазақстанның театр ұжымдары үшін кадрларды даярлау мәселесін елдің бірнеше жоғары оқу орындарының актерлік шеберлік кафедралары, жастардың театрлық студиялары мен, әрине, театр қайраткерлерінің басты шеберханасы – актерлерді, режиссерлер мен сценаристерді дайындайтын Т. Жүргенов атындағы Қазақ ұлттық өнер академиясының театр факультеті шешеді. Бұл оқу орнының тәлімгерлері – халық әртістері мен халық суретшілері, мемлекеттік сыйлықтардың иегерлері, ҚР еңбек сіңірген қайраткерлері. Т. Жүргенов атындағы ҚазҰӨА-ның түлектері қазақстандық қоғамдағы ұлттық мәдениет пен рухты дамытуға шынайы үлес қосады. Бір жақсысы, жастарға өнердің кез келген қолданбалы түрлерінде шығармашылық әлеуетін жүзеге асыруға барлық жағдай жасалуда. Мельпомена өнеріне келер болсақ, бүгін егеменді Қазақстанда театр қайраткерлерінің жаңа тобы қалыптасты, оның өкілдері алдыңғы ұрпақтар жинақтаған тәжірибені қастерлеп қана қоймай, батыл эксперименттерден тайынбайды.

На службе у Мельпомены

Искусство театра, вся его соль укладывается в две фразы двух великих людей. Одна принадлежит просветителю Вольтеру: «Земля – это огромный театр, в котором одна и та же трагедия играется под различными названиями». Другая – драматургу Шекспиру: «Весь мир – театр». Правда обоих заключается в аналогии, проводимой меж жизнью и выдумкой, которые питаются друг другом. И в этих тонких взаимопереходах кроется весь многовековой интерес к театру: дать ему пищу с тем, чтобы питал он. Потому театр вечен. И пусты разговоры о его якобы несостоятельности перед новыми технологиями: цифре не по силам заменить живое дыхание сцены.

Хотя с театрами на нашей почве не все складывалось однозначно, и в новейшей истории страны они познали свои печали. Хорошо отлаженный механизм театрального жизнеобеспечения рухнул в одночасье, и сиротское положение длилось годы, пока в финансировании культуры не начали отходить от остаточного принципа. В лихие девяностые творческие коллективы выжили не «благодаря», а «вопреки» и «несмотря на». Впрочем, и «благодаря» тоже – неистребимой любви к лицедейству в том изначально-правильном понимании этого слова, которым обозначали искусство Мельпомены.

Однако как нет худа без добра, так и былой социальный негатив дал неожиданный импульс развитию театров в новом формате, новизна которого проявилась прежде всего в свободе творчества. И тут следовало бы говорить не столько об идейно-тематическом вольномыслии –

хотя и о нем тоже, сколько о праве выбора формы деятельности. Эта возможность была использована суверенной страной в достаточной мере – у нас появились новые творческие коллективы. Есть среди них и ровесники Независимости, и еще «зеленые». Впрочем, последние легко доказывают, что молодо – не всегда зелено. Это вполне относится к таким театрам, как, например, «АРТиШОК», «Буратино», «Жастар» и другим. Но об этом далее.

А пока отдадим дань патриархам казахстанского театрального искусства, послужной список которых исчисляется десятилетиями. Именно к таковым относится театральная визитка страны – Государственный академический театр оперы и балета им. Абая. Блестящая плеяда музыкантов, вокалистов, танцоров нарабатывала славу этому коллективу, который начинал в 1934 году с незатейливого репертуара. А уже через два года после рождения артистам рукоплескала искушенная Москва на постановке «Кыз Жибек», где главную партию исполняла Куляш Байсеитова. Сегодня ГАТОБ – флагман музыкального искусства Казахстана и крупнейший театр Евразийского пространства.

В Алматы по популярности с ним спорят два драматических театра: Казахский государственный академический театр драмы им. М. Ауэзова и Государственный академический русский театр драмы им. М. Лермонтова. Хотя вряд ли будет верно расценивать их деятельность как соперническую – у каждого свой, годами прикармливаемый зритель. Что касается ауэзовцев, то они это делают с 1926 года. Этот коллектив по праву можно назвать первым профессиональным театром Казахстана. А сколько талантливых режиссеров и актеров взрастила его сцена! Шанин, Кожамкулов, Джандарбекова – эти имена золотом вписаны в скрижали искусства театральной режиссуры. Над созданием первого репертуара театра работали писатели Ауэзов, Сейфуллин, Майлин.

Имя руководителя лермонтовского коллектива, вот уже четверть века стоящего у руля, Рубена Андриасяна в представлении не нуждается: народный артист РК, лауреат Госпремии РК известен театральной общественности не только нашей страны. Не счесть наград, которых удостоились актеры, постановки. Вклад театра в развитие культуры страны высоко оценил Президент Нурсултан Назарбаев. Коллектив остается достойным таких выдающихся мастеров русской и мировой режиссуры, причастных к становлению лермонтовского, как Леонид Варпаховский, Георгий Товстоногов, Григорий Ридаль, Мар Сулимов.

Еще один из старожилов казахстанской сцены – Государственный академический русский театр драмы им. М. Горького, ставший ныне столичным коллективом. А все начиналось в Акмолинске в далеком 1899 году, когда городской управой вкупе с усердием купца-мецената горожанам была дарована возможность регулярно приобщаться к высокому искусству лицедейства. В период социалистического общежития о коллективе заговорили всем миром, когда спектакль «Пучина» по пьесе А. Островского был отмечен на всесоюзном смотре «Театральная весна». Победа дорогого стоила. Сегодня у горьковцев талантливый режиссер – заслуженный артист РК Бекпулат Парманов, отметившийся серьезными и непростыми работами.

На службе у Мельпомены

В ногу со столичными старожилами шагают и периферийные коллективы, хотя как назвать Караганду глубинкой?! Именно там с 1930 года тянет связующую нить времен славный коллектив Карагандинского областного русского драматического театра им. К. Станиславского, начав свою деятельность как передвижной состав на поприще агитационной и культурно-массовой работы «Живая газета». Изначально выбрав себе амплу – отражать современное течение жизни, театр продолжает работу в этом формате.

Его соратник по ниве – Карагандинский областной казахский драматический театр имени С. Сейфуллина – моложе всего на пару лет. В 2008-ом он получил прописку в здании с иголки и продолжает радовать поклонников новыми достижениями.

По возрасту намного обгоняет собратьев по ремеслу Уральский русский театр драмы, ведущий историю аж с 1858 года! Он с первого дня имел свое помещение, а нарабатывать репертуар начал с постановки А. Островского «Бедность не порок». Для жителей Уралья театр стал поистине очагом культурной жизни и остается таковым по сей день. Сказываются полуторавековые традиции!

Юг Казахстана тоже славен долголетием театральных коллективов. Так, в этом году свой 83-й театральный сезон открыл Южно-Казахстанский областной русский драматический театр, инициированный управлением зрелищных предприятий Сырдарьинского округа, чтобы обеспечить духовные потребности зарождающейся здесь русской диаспоры. Официальный статус он получил в военные годы, когда эвакуация существенно увеличила контингент русскоязычного населения.

Несколькими годами позже зародился и областной казахский драматический театр, ныне носящий имя Шанина. К слову сказать, в ЮКО действуют восемь театральных коллективов, представляющих жанры драматургии, оперы и балета, юмора и сатиры, кукольного искусства. Ни одна другая область, за исключением Алматы, не располагает таким количеством храмов Мельпомены.

Новым временем в Казахстан принесло новые творческие коллективы. В их числе Казахский музыкально-драматический театр им. К. Куанышбаева, открытый в столице осенью 1991 года. Сегодня коллектив известен своими постановками как в Казахстане, так и за его пределами. Наряду с традиционными классическими произведениями в его репертуаре есть и пьесы наших современников.

Суверенному статусу страны обязан и Национальный театр оперы и балета им. К. Байсейитовой. Он ровесник Миллениума. Тогда, в 2000-ом, в целях дальнейшего развития Астаны как политического и культурного центра страны он был создан по инициативе Президента Н. Назарбаева. Свое первоначальное название «Ак Орда» поменял с тем, чтобы увековечить память о выдающейся казахской певице Куляш Байсейитовой. Примечательно, что первый артистический состав театра был сформирован из выпускников Казахской Национальной академии музыки, Казахской Национальной консерватории им. Курмангазы, Алматинского хореографического училища им.

А. Селезнева, которых дополнили перспективные талантливые артисты и опытные мастера сцены со всей республики. Сегодня это один из самых молодых музыкальных театров страны, носитель традиций казахской и мировой музыкальной культуры, осмысливающий классическое наследие и реализующий духовные запросы обновляющегося казахстанского общества.

Еще один «суверенный» коллектив – Государственный театр танца «Наз», созданный в 1999 году на базе Государственной филармонии Астаны. За короткое время он стал победителем различного уровня конкурсов и фестивалей, а также лауреатом премии Союза молодежи Казахстана. Яркий репертуар, профессионализм и тонкий художественный вкус являются стилиобразующими чертами «Наза».

Сейчас казахстанскому народу служат 52 театра. Из них добрый десяток посвящает свое творчество будущему страны – детям и подросткам. Возглавляет единомышленников старейший в стране коллектив – Государственный академический русский театр для детей и юношества имени Н. Сац. Он родом из Алма-Атинского ТЮЗа. Его славная история началась с постановки «Красной шапочки» праздничным утром 7 ноября 1945 года. А в 1985-ом театр разделили на два самостоятельных коллектива – русский, которому присвоили имя Натальи Сац, и казахский, названный в честь знаменитого писателя и драматурга Габита Мусрепова. Оба состава имеют в

На службе у Мельпомены

своим репертуаром спектакли для самых маленьких и для юношества. Для более старшего поколения ставятся, в основном, произведения современных драматургов, где поднимаются актуальные проблемы молодежи.

Тем временем, наряду со старшими братьями в республике активно заявили о себе несколько других «детских» коллективов, которые уже на слуху у казахстанцев и снискали их привязанность.

Речь идет о таких театрах как «Зазеркалье» Надежды Майбо и ГККП «Театр кукол города Астаны». Что касается первого, то он основан в 1989 году и уже приобрел свое лицо, утвердился как профессиональный самобытный коллектив, где используются все известные системы кукол. Театр активно гастролирует, и это служит верным доказательством его успеха у зрителей.

Астанинские куклы на порядок моложе, но известностью не обделены. К примеру, с недавнего фестиваля кукол в Таджикистане «увели» Гран-при. Возглавляет труппу блистательный творческий тандем ученицы Сергея Образцова Куралай Ешмуратовой и кандидата философии культуры Тогжан Хасангалиевой.

Из новых коллективов стоит также отметить театр «ARTиШОК» как первую независимую профессиональную театральную компанию Казахстана. За несколько лет работы «ARTиШОК» признан критиками самым экстравагантным театральным коллективом страны. Физический театр, пантомима, уличные интерактивные представления, умелое владение техникой импровизации – вот элементы, которые позволили театру стать участником и обладателем Гран-при международных театральных конкурсов и фестивалей в Казахстане и странах Центральной Азии, в Европе и России.

На службе у Мельпомены

И еще одно свежее образование – Молодежный экспериментальный театр лиц, режиссером и генератором идей которого является Андрей Кочинов. Особенность этого молодежного коллектива в том, что актеры работают в разных труппах южной столицы. Концептуальным в их работе является то, чтобы медийные лица создавали интересные театральные проекты. То есть, по сути, речь идет о становлении на крыло казахстанской антрепризы.

Многоязычный Казахстан дает возможность профессионально развивать национальные театры. Кроме казахских и русских, в настоящее время работают уйгурский, корейский, немецкий и узбекский театры. Три первые из перечисленных обосновались в Алматы, а Южно-Казахстанский музыкально-драматический находится в Сайраме. Он самый молодой из национальных театров – ему всего несколько лет.

Что касается Государственного республиканского уйгурского театра музыкальной комедии им. К. Кужамьярова, то он ведет свою летопись с начала двадцатых годов минувшего столетия. Это единственный в мире профессиональный театр уйгурского народа.

Республиканский государственный корейский театр музыкальной комедии – один из старейших национальных коллективов Казахстана. Его история начинается в 1931 году во Владивостоке, где он создавался на базе кружков художественной самодеятельности как краевой театр.

Еще один коллектив, созданный по этническому принципу – Республиканский немецкий драматический театр. Это было первое в Казахстане творческое объединение носителей немецкого языка и культуры. Минувшее десятилетие было особенно удачным в творческом плане –

коллектив удостоивался призов на международных театральных фестивалях, гастролировал по городам Германии.

Сегодня в стране регулярно проводится Республиканский фестиваль театрального искусства. В нынешнем году он прошел в Уральске и явил собой парад театров со спектаклями по произведениям казахской, русской, зарубежной классики и современных авторов. Такие мероприятия работают на повышение профессионализма театральных коллективов.

Проблему подготовки кадров для театральных коллективов Казахстана решают кафедры актерского мастерства нескольких вузов страны, молодежные театральные студии и, разумеется, главная кузница театральных деятелей – театральный факультет Казахской национальной академии искусств им. Т. Жургенова, где готовят актеров, режиссеров и сценаристов. Это учебное заведение аккумулировало под своей крышей в качестве наставников народных артистов и народных художников, лауреатов государственных премий, заслуженных деятелей РК. Выпускники КазНАИ им. Т. Жургенова вносят реальный вклад в развитие национальной культуры и духовности в казахстанском обществе. Благо молодым создаются все условия, чтобы реализовать собственный творческий потенциал в любом из существующих видов искусств. Что касается искусства Мельпомены, то сегодня смело можно утверждать, что в суверенном Казахстане сформировалась новая плеяда театральных деятелей, представители которой не только чтят накопленное предыдущими поколениями, но и склонны к смелым экспериментам.

Күләш Байсейітова атындағы ұлттық опера және балет театры

Күләш Байсейітова атындағы ұлттық опера және балет театры – саяси және мәдени орталығы Астана қаласын әрі қарай өркендету мақсатымен 2000 ж. қаңтарында ҚР Президенті Н. Ә. Назарбаевтың ықыласымен «Ақ Орда» опера және балет театры атымен құрылды. 2000 жыл Мәдениетті қолдау Жылы деп жариялануына орай, сонымен қатар қазақтың әйгілі әншісінің есімін мәңгі есте қалдыру мақсатымен Астана қаласының опера және балет театрына Күләш Байсейітованың есімі және Ұлттық мәртебе берілді.

Алғашқы әртістік құрам Қазақстан жоғары оқу орындарының шығармашылық факультеттерін бітірген келешегі айқын талантты әртістерден және тәжірибелі сахна шеберлерінен құралды. Театрдың директоры Т. Альпиев өзімен ниеттес әріптестерімен бірге театрды құру кезіндегі қиындықтарға төзе тұрып, кәсіпқой ұжым құрды. Театрдың жұмыскерлерінің дарындылығы, қызығушылығы мен шеберлігінің негізінде өте қызық суретшілік ойлар дүниеге келіп, қою және орындау-деңгейі өте биік дәрежеге жетті.

Ең басынан жас репертуарлық саясаты ең үздік отандық және дүниелік классикаға бағытталған. Қазіргі таңда күнделікті орындауда отыздан астам

Күләш Байсейітова атындағы ұлттық опера және балет театры

көріністер. Репертуар негізінде қазақстандық композиторлардың операларымен қатар Дж. Верди, Дж. Пуччини, В. А. Моцарт, Дж. Россини, П. И. Чайковский, Ж.Массне, Л.Минкус, А.Аданның шығармашылығы, Ж.Перро, М. Петипа, М.Фокиннің хореографиялық атамұра өркениеттерін сахнада көрсетілуінде қоюшылар мен орындаушылар шынайы шығармашылық жетістіктерге жетеді.

Театрдың бірінші кезеңі қазақтың інжу-маржаны болып табылатын М.Төлебаевтың музыкалы-театралды классикасы «Біржан – Сара» операсымен ашылды. Астананың мәдени өміріндегі маңызды орын алған танымал отандық музыка өнерінің шығармалары – Е.Брусиловскийдің «Қыз Жібек» операсы және Е.Рахмадиевтің «Қамар Сұлу» операсы.

Отандық және әлемдік классикалық өнеріне құрмет көрсете отырып, Ұлттық опера театры өзінің бірінші жылынан бастап репертуарлық шекараларды кеңейте отырып, Қазақстанның опералы – балеттік жанрын дамыту үшін көп ізденеді. Қазіргі заман авторларымен етене жұмыс істейді. Еліміздің мәдени өмірінде кең резонанс тапқан жарқын жұлдызы болған Б.Қыдырбектің «Қалқаман-Мамыр» опера – балетінің қойылымы болды. Қазіргі заманғы өнерге деген қызығушылық Мағжан Жұмабаевты «Батыр Баян» поэмасы бойынша қойылған қойылымда орын алды.

Режессура мен сценографияға жаңа көзқараспен қарау, әлемдік музыкалық театрдың эстетикалық ізденістеріне жарасымды жоғарғы-деңгейдегі суреттеушілік қойылымдарды дүниеге әкелу – театрдың өзіндік тенденциясы. Осыған байланысты К. Байсеитова атындағы Ұлттық театрдың шетелдік және

отандық театр өнерінің көшбасшыларымен белсенді қарым – қатынаста (дирижерлар, режиссерлар, хореографтар мен суретшілер). Уақыт өзі көрсеткендей әлемдік театр өнерінде өз орнын тапқан атакты өнер қайраткерлерін шақыру арқылы театрдың тез дамып құрылуына ықпал етті. Ю. Александров, В. Окунев, З. Райбаев, Ш. Трегулов, Жан Годэн, С. Вихарев сияқты өнер майталмандары театр төрінде жоғары кәсіби шеберліктерін паш етті.

Театралдық қойылымдардан басқа ажырамас бөлшегі бұл вокалды, симфониялық концерттері болып табылады. Оркестр, хор, солистердің күшімен әлемдік классикалық шығармалары орындалды, олардың көбі бірінші рет Қазақстанда орындалды. Театрда көрермендердің ілтипатына ие болған «Вечера в музыкальной гостиной» деп аталатын камералық – вокалдық кештер де өткізіліп тұрады.

Труппаның шеберлігі, сахналық шешімдердің кереметтілігі театрдың танымалдығын тек қана мемлекетте ғана емес басқа елдерге-де танымал етеді. Ұлттық театр осы жылдар ішінде қазақстандық музыка театрының ғұрыптарын шығармашылық жағынан біле отырып, халықаралық театрлық жүйесінде бірегей қатысу үшін ұмтылыста. 1999 жылы театрды Opera Europa Еуропалық опералық қоғамына қабылдады. 2004 жылы Ұлттық театр Халықаралық музыкалық театрлар қоғамының мүшесі болып қабылданды. соның негізінде шетелдік театрлардың қызығушылығын тудырғанын көрсетеді. Ұлттық театрдың халықаралық қатынастарды кеңейту негізіндегі қарқынды жұмыстаының нәтижесінде Халықаралық опералық фестивалі «Опералия» мәдени жобасы дүниеге келді және әлемдік театрлармен шығармашылық қатынастарда болуға мүмкіндік береді.

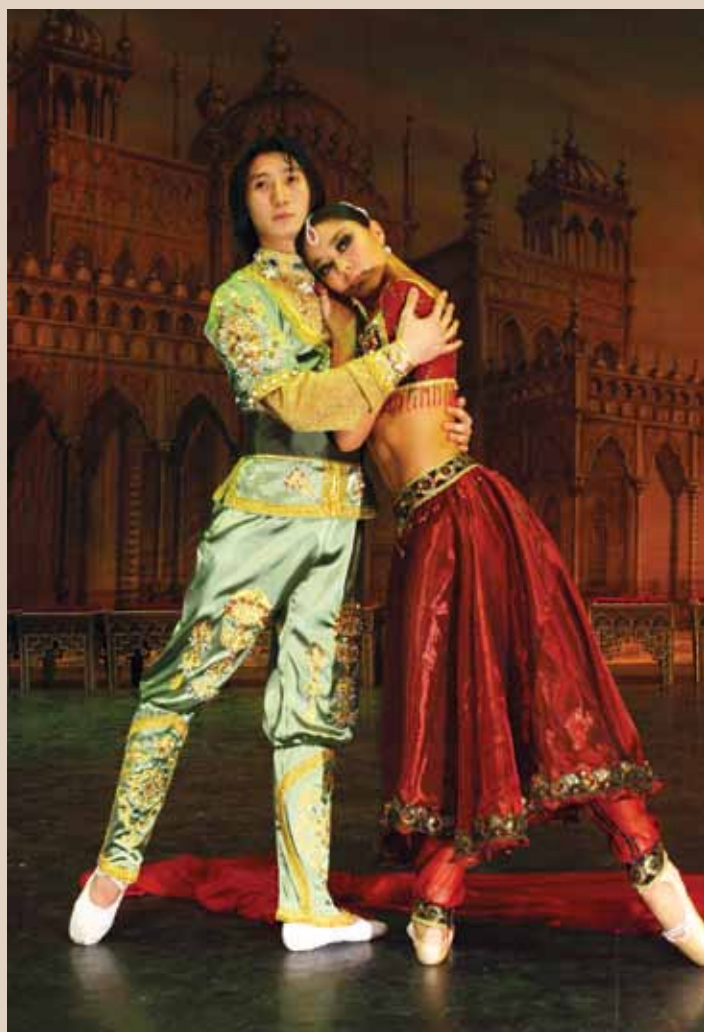
Күләш Байсейітова атындағы ұлттық опера және балет театры

К. Байсеитова атындағы ҰОБТ-ның симфониялық оркестрі – Республиканың бірден – бір жетекші шығармашылық ұжымы. Оркестрдің құрамында тәжірибелі орындаушылармен қатар жас музыканттар өз кәсіби-деңгейлерін дамытуда. Оркестрдің әртістерінің көбі халықаралық және республикалық байқаулардың лауреаттары.

Фуат Мансуров, Ренат Салаватов, Төлепберген Абдрашев, Базарғали Жаманбаев, Франсуа Жанно, Фабиен Теериксен (Франция), Роберт Гуттер (АҚШ), Роберт Конетти (Израиль), Феликс Караско (Мексика), Джулиан Галлант (Ұлыбритания) сияқты атақты дирижерлер шақыру бойынша оркестрмен бірігіп жұмыс істеді.

Театрдың опера труппасының құрамында отандық опера өнерінің мэтры – Қазақстанның халық әртісі Қорлан Қалиламбекова мен Қазақстанның еңбегі сіңген әртісі Қанат Омаровтардан бөлек, көрермен құрметіне бөленіп жүрген талантты жас әртістер Азамат Жылтыркөзов, Бибігүл Жанұзақ, Айзада Қапонова, Сүндет Байғожин, Жамилә Жарқымбаева, Салтанат Ахметова, Бауыржан Андержанов және тағы басқалар қызмет жасауда.

Хор құрамы Қазақтың Ұлттық музыка Академиясының және Л.Н. Гумелев атындағы Еуразия

университетінің түлектерімен қалыптасып, өзінің жастығына қарамастан, қысқа мерзім ішінде театр репертуарын игеріп, музыкалық-сахналық көріністердің нағыз жарқын қатысушысы бола білді. 2005 жылы К. Байсеитова атындағы Ұлттық опера және балет театрының камералық хоры Польшада өткен халықаралық хорлы үрмелі музыка байқауының лауреаты атанып, 1 жұлделі орынға ие болды.

К. Байсеитова атындағы ҰОБТ-ның балет труппасы – ТМД елдері театрларының арасындағы ең жасы. Ұжымның шығармашылық тонусын Г. Құрманғожаева, С. Кауков, Г. Усина, Ж. Әубәкіров, Г. Мажағұлова, М. Басбаева, Т. Гатауов, Р. Сейтбеков, А. Спатаев, Ә. Күлбеков, Е. Семенова, Р. Асанов және т.б. анықтайды.

Театрдың балет труппасы Қазақстанның хореографиялық өнерінің тарихымен тығыз байланысты. Бұл труппаның қалыптасуы мен дамуына қазақстандық хореографияның корифейі, Қазақстанның Халық әртісі З. Райбаевтың еңбегі орасан зор. Басынан театрдың балеттік труппасының жарқын болашағы шетелдік хореографтардың назарын аударды: труппаның кәсібилігін жоғарғы деңгейге көтеретін қоюшылар, балетмейстерлер және педагогтар театрмен бірігіп жұмыс істеуде.

Театр өзінің орындау шеберліктерін көптеген халықаралық сахналарда көрсете білді. Мәскеудегі «Новая опера» театрында «Біржан–Сара», «Травиатта» қойылымдарының табысты өткендігі, Үлкен театр сахнасында, Омск мен Алматы қалаларында өткен гастрольдері мен Италияда өткен балет труппасының «Баядерка» спектаклі бұған айғақ бола алады.

К. Байсеитова атындағы ҰОБТ-ның басшылығының алдында тұрған басты міндеттердің бірі театрдың басты байлығы – көрермен ойынан шығу. Осыған байланысты ағымдағы репертуардағы спектакльдердің сапалы қойылуымен қатар жаңа қойылымдар мен гастрольдерді ұйымдастыруда. Сонымен қатар қойылымдар бағасының қол жетімділігіне де назар аударып отырады.

Бүгінде аталмыш театр Қазақстандағы ең ірі мәдени орталық болып табылады. Ол қазақстандықтарға музыкалы-театралдық өнердің үздік шығармаларын жоғары деңгейде жеткізіп, көрермендер көңілінен шығу сияқты маңызды міндет атқару үстінде.

Национальный театр оперы и балета им. К. Байсеитовой

Он ведет свою историю с 2000 года, когда по инициативе Президента Республики Казахстан Нурсултана Назарбаева в целях дальнейшего развития Астаны как политического и культурного центра страны был создан театр оперы и балета «Ак Орда». В связи с объявлением 2000-го Годом поддержки культуры и чтобы увековечить память о выдающейся казахской певице Куляш Байсеитовой театр переименовали, дав ему нынешнее название.

Первый артистический состав был сформирован из выпускников творческих факультетов казахстанских вузов, а также из профессиональных мастеров сцены. Директор театра Т. Альпиев вместе с коллегами-единомышленниками сумел преодолеть трудности периода становления театра и создать сплоченный профессиональный коллектив, благодаря таланту, увлеченности и мастерству которого осуществились интересные художественные замыслы, определилась высокая планка исполнительского и постановочного уровня.

С самого начала репертуарная политика молодого театра была ориентирована на постановку лучших образцов отечественной и мировой классики. На сегодняшний день в активе свыше трех десятков спектаклей. Основу репертуара наряду с операми казахстанских композиторов составляют произведения Верди, Пуччини, Моцарта, Россини, Чайковского, Массне, Минкуса, Адана, шедевры хореографического наследия Перро, Петипа, Фокина.

Первый театральный сезон открылся жемчужиной казахской музыкально-театральной классики оперой М. Тулебаева «Биржан и Сара». Значительными событиями в культурной жизни столицы явились постановки поистине знаковых произведений отечественного музыкального искусства – опер «Кыз Жибек» Е. Брусилковского и «Камар сулу» Е. Рахмадиева.

Отдавая дань общепризнанным шедеврам отечественного и мирового классического искусства, национальный оперный театр в то же время стремится к расширению репертуарных границ, находится в поиске новых произведений, способствующих развитию оперно-балетного жанра в Казахстане. С большим интересом театр обращается к современным авторам. Так, ярким событием явилась постановка оперы-балета Б. Кыдырбек «Калкаман – Мамыр», получившая широкий резонанс в культурной жизни страны. Экспериментаторская тенденция, интерес к современному искусству нашли воплощение в оригинальной постановке по поэме Магжана Жумабаева «Сказание о батыре Баяне».

Современный подход к сценографии и режиссуре, создание спектаклей высокого художественного уровня, вписывающихся в русло эстетических поисков мирового музыкального театра, – характерная тенденция байсеитовцев. Потому театр активно сотрудничает с ведущими деятелями зарубежного и отечественного театрального искусства (дирижерами, режиссерами, хореографами, художниками). Время показало, что приглашение признанных в мировом театральном искусстве коллег было оправданным и дало тот необходимый импульс, благодаря которому произошло быстрое формирование и развитие театра. Свой высокий профессионализм на сцене

НТОБ продемонстрировали такие деятели культуры как Ю. Александров, В. Окунев, З. Райбаев, Ш. Трегулов, Жан Годэн, С. Вихарев и другие.

Неотъемлемой частью деятельности театра наряду со спектаклями является проведение вокальных, симфонических концертов. Силами оркестра, хора, солистов исполняются величайшие произведения мировой классики, многие из которых впервые прозвучали в Казахстане. Неизменной остается любовь публики к камерно-вокальным вечерам, традиционно обозначаемым в афише как «Вечера в музыкальной гостиной».

Высокое исполнительское мастерство труппы, оригинальность сценических решений принесли театру заслуженное признание не только в республике. За годы существования коллектив, творчески освоив традиции казахстанского музыкального театра, стремится к абсолютно равноправному участию в международном театральном процессе. В 1999 году театр принят в Европейское оперное сообщество Opera Europa. В 2004 году он вошел в состав членов Международной ассоциации музыкальных театров, что также свидетельствует о заинтересованности зарубежных коллег во взаимном сотрудничестве. Успешная работа Национального театра в формате международных связей позволила реализовать замечательный культурный проект – проведение международного оперного фестиваля «Опералия», который стал традиционным и дает возможность творческого общения со многими театрами мира.

Сегодня симфонический оркестр НТОБ им. К. Байсеитовой – один из ведущих творческих коллективов республики. В его составе наряду с опытными исполнителями – молодые перспективные музыканты. Многие из артистов оркестра являются лауреатами международных и республиканских конкурсов. В разное время с оркестром работали приглашенные известные дирижеры, такие как Фуат Мансуров, Ре-

Национальный театр оперы и балета им. К. Байсеитовой

нат Салаватов, Толепберген Абдрашев, Базаргали Жаманбаев, Франсуа Жанно, Фабиен Теериксен (Франция), Роберт Гуттер (США), Роберт Конетти (Израиль), Феликс Караско (Мексика), Джулиан Галлант (Великобритания) и другие.

Оперная труппа театра насчитывает в своем составе немало имен, ставших известными любителям классической музыки благодаря сцене НТОБ. Наряду с мэтрами отечественного оперного искусства народной артисткой Казахстана Хорлан Калиламбековой и заслуженным артистом Казахстана Канатом Омарбаевым в труппе работают талантливые молодые артисты, стремительно нарабатывающие признание публики: Азамат Желтыргузов, Бибигуль Жанузак, Айзада Капонова, Сундет Байгожин, Жамиля Джаркимбаева, Салтанат Ахметова, Бауржан Андержанов и другие.

Хор театра – коллектив единомышленников-профессионалов, неизменный участник всех спектаклей. В соответствии с эстетикой театра он не только звучит на сцене, но и живёт, танцует, солирует. Хоровой коллектив молод по возрасту и профессионален по исполнению. Состав хора сформирован, в основном, из выпускников Казахской Национальной Академии музыки, Национальной государственной консерватории им. Курмангазы, Евразийского Государственного Университета им. Л.Н. Гумилева. Хоровой коллектив театра владеет обширным концертным репертуаром. В 2005 году камерный хор Национального театра оперы и балета имени К. Байсеитовой стал лауреатом международного конкурса хоровой духовной музыки в Польше – ему было отдано первое место.

Балетная труппа НТОБ им. К. Байсеитовой – самая молодая среди театров стран СНГ. Творческий тонус ее определяют солисты Г. Курмангожаева, С. Кауков, Г. Усина, Ж. Аубакиров, Г. Мажагулова, М. Басбаева, А. Мукатова, Т. Гатауов, Р. Сейтбеков, А. Спатаев, У. Кульбеков, Е. Семенова, Р. Асанов и другие.

Балетная труппа театра неразрывно связана с историей казахстанского хореографического искусства. Значительная роль в ее становлении и развитии принадлежит балетмейстерам – корифею казахстанской хореографии, народному артисту Казахстана З. Райбаеву и другим.

С самого начала перспективный рост балетной труппы привлек к себе внимание лучших зарубежных хореографов: с театром сотрудничают постановщики, балетмейстеры и педагоги, поднимающие профессионализм труппы на более высокий уровень.

Театр сумел достойно представить свое исполнительское мастерство на мировых сценических площадках. Так, ему сопутствовал успех в московской «Новой опере» на показе «Биржана и Сары», «Травиаты» в Большом театре России, в саратовской опере. Поистине триумфальными были гастроли театра в Омске, Алматы. Не менее значимыми и плодотворными стали выступления балетной труппы в Италии со спектаклем «Баядерка».

Руководство НТОБ им. К. Байсеитовой ви-

дит в числе своих приоритетных задач сохранение главного достояния театра – его зрителя. В этой связи наряду с качественным показом спектаклей текущего репертуара, созданием новых постановок, гастрольными поездками не менее важной составляющей является доступность театра зрителю разного социального статуса и материального достатка. Вследствие этого цены на билеты остаются неизменно демократичными.

Сегодня Национальный театр оперы и балета им. К. Байсеитовой укрепил за собой репутацию важнейшего культурного центра Казахстана. Он реализует высокую миссию – формировать зрительский вкус и предоставлять казахстанцам возможность знакомиться с лучшими произведениями музыкально-театрального искусства в достойной сценической интерпретации.

Қ. Қуанышбаев атындағы қазақ Мемлекеттік академиялық музыкалық драма театры

Астана қалалық Қалыбек Қуанышбаев атындағы Мемлекеттік академиялық қазақ музыкалық драма театры өз тарихын 1991 жылы 15 қараша айында бастайды. Драматург – Ғ. Мүсіреповтің «Ақан сері – Ақтоты» пьесасы дарынды режиссер Жақып Омаровтың сахналауында алғаш рет көрермен жүрегіне жол тартты. 1996 жылы Уфа қаласында Түркі тілдес мемлекеттер арасында өткен Халықаралық «Туғанлық» театр фестиваліне Ш. Хұсайыновтың «Алдар Көсе» музыкалық комедиясымен қатысып лауреат атағын алып қайтты. Ұлтына рухани азық болып отырған ұжымға кезінде Ж.Омаровтан кейін, Қазақстан Халық артисі – Қадыр Жетпісбаев өз еңбегін сіңірсе, Елбасының арнайы шақыруымен СССР Халық артисі «Халық Қаһарманы» Әзірбайжан Мәмбетов жетекшілік етті. Қазіргі таңда театрдың көркемдік жетекшісі директоры, өнертанушы, театр сыншысы – Еркін Тілеуқұлұлы Жуасбек.

Театр өз қойылымдарымен тек елімізде ғана емес алыс-жақын шет елдерде де болып қайтты. Көптеген фестивальдерге қатысып, географиясын кеңейтуде. Соның дәлелі: Каир, Германия Федеративтік Республикасының үлкен бес қаласы, Ресейдің театр орталықтары. Театр қоржынында халықаралық және республикалық театр фестивальдарында алынған Гран-при жеңістері бар.

Қ. Қуанышбаев атындағы қазақ Мемлекеттік академиялық музыкалық драма театры

Қазіргі таңда театр репертуарында уақыт сүзгісінен өткен классикалық туындылар мен қатар өз замандастарымыздың және алыс және жақын шет ел драматургтерінің шығармалары да қамтылған.

Ел Тәуелсіздігінің 20 жылдығы мен Қаллеки театры ұжымының 20 жылдық мерейтойларына орай 14 желтоқсанда академиялық статус алды. Тәуелсіздіктің төл құрдасы болған театр бұл жеңіске осы жылдар ішіндегі бағындырған белестері мен алған асуларының арқасында жетті.

Государственный академический казахский музыкально - драматический театр им. К. Куанышбаева

Этот творческий коллектив создан в 1991 году и является ровесником Независимости. Первый театральный сезон он открыл постановкой пьесы Г. Мусрепова «Акан Серы – Актоткы» талантливого режиссера Ж. Омарова. Год за годом коллектив завоевывал себе зрителя, нарабатывал репертуар. Первая серьезная победа пришла в 1996 году, когда театр стал лауреатом международного фестиваля «Туганлык» среди тюркоязычных государств: жюри по достоинству оценило музыкальную комедию Ш. Хусаинова «Алдар косе».

Основателем, художественным руководителем и главным режиссером театра был Ж. Омаров, его последователем – народный артист РК Кадыр Жетписбаев. После них по официальному приглашению Президента РК Н. Назарбаева театром руководил обладатель звания «Халық Қаһарманы» Азербайжан Мамбетов, чьей постановкой «И дольше века длится день» коллектив открыл свой XXII театральный сезон.

Театр известен своими постановками как в Казахстане, так и за его пределами. Он принимает активное участие в различных фестивалях, география которых обширна: Каир, пять крупных городов Германии, театральные центры России. В копилке его побед также Гран-при на международных и республиканских театральных фестивалях.

Наряду с традиционными классическими произведениями в репертуаре – пьесы наших современников: и казахстанских авторов, и драматургов из ближнего и дальнего зарубежья. Театр оперативно реагирует на новые имена, появляющиеся на небосклоне театральной драматургии.

В канун 20-летия Независимости Республики Казахстан, учитывая выдающиеся заслуги театра, ему был присвоен статус академического.

М. Горький атындағы Мемлекеттік академиялық орыс драма театры

Астана қаласы әкімдігінің «М.Горький атындағы мемлекеттік академиялық орыс драма театры» – Қазақстан және ТМД елдері бойынша ең көне және алдыңғы қатарлы театрлардың бірі. 2010 жылы театр өзінің 110 жылдық мерейтойын атап өткен болатын.

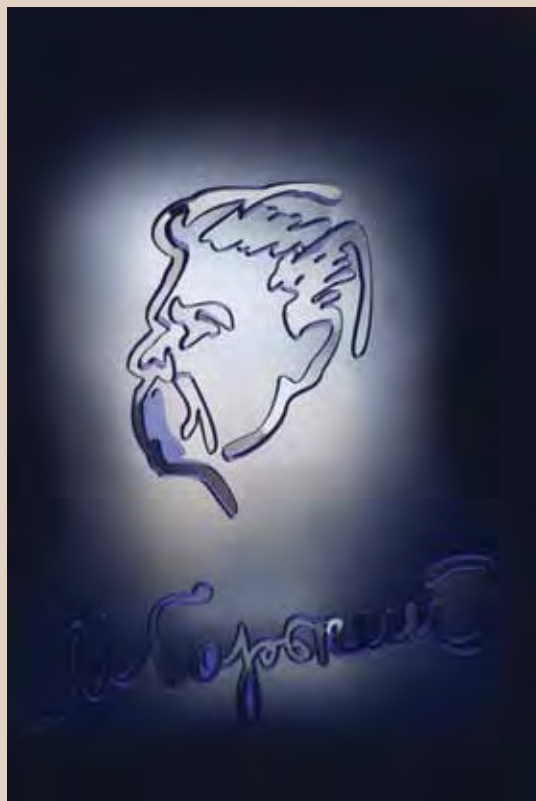
Қазір орыс драма театры репертуарында Н. Гоголь, А. Чехов, Ж. Кокто, А. Вампилов, У. Шекспир, Т. Уильямс, С. Мрожек, Б. Бехта шығармалары негізінде қойылған 20-дан астам қойылым бар. Бірнеше жылдың көлемінде көрерменді бала кезінен тәрбиелеу ісі дәстүрге айналды. Осыған орай, өнерді бағалайтын жас балғындарға арналған 10-нан астам музыкалық ертегілер театр репертуарынан орын алған.

Гастрольдік сапарлар мен әртүрлі көлемдегі театр фестивальдарына қатысу театр өмірінің ажырамас бөлігіне айналған. Атап айтсақ, театр ұжымы фестиваль қорытындысы бойынша, Мәскеу қаласына гастрольдік сапар өткізуге шақырту алған – Саранск қаласындағы (Мордовия, 2006 ж.) Ресей және алыс-жақын шет мемлекеттердің орыс драма театрларының Халықаралық фестивалі: Құрмет дипломдарымен марапатталған, Санк-Петербург қаласындағы «Встречи в России» атты ТМД және Балтық елдері орыс театрларының IX, XII және XIV Халықаралық фестивалінің

М. Горький атындағы Мемлекеттік академиялық орыс драма театры

қатысушысы; театр әртістері лауреат атанған, Гранададағы (Испания, 2007 ж.) орыс тілі жылына арналған, Бүкіләлемдік конгресс аясында өткен Халықаралық театр фестивалі; Пекин қаласына (Қытай, 2008 ж.) У.Шекспирдің шығармашылығына арналған, III Халықаралық театр фестиваліне сапар; 2009 жылғы Ресейдің оңтүстік-орал астанасы Челябинскіге гастрольдік сапар; XVII және XVIII Республикалық драма театрлары фестиваліне қатысушы (2009 және 2010 жылдардың күз мезгілі); Қазақстанның Өскемен, Алматы, Қарағанды, Шымкент, Ақтау және т.б. қалаларындағы гастрольдік сапарлар; 2011 жылдың наурыз айы Қазақстан Республикасы Тәуелсіздігінің 20 жылдық мерейтойына арналған, I Ұлттық театрлар фестивалі; Махачкаладағы (Дағыстан Республикасы, 2011 ж.) Солтүстік Кавказ елдері және Қара теңіз бен Каспий теңізі аймақтарындағы мемлекеттердің драма театрларының III Халықаралық фестивалі; Қазақ-венгер байланысы тарихында театр тұңғыш рет Р. Отарбаевтың «Сұлтан Бейбарыс» қойылымымен, халқының көп бөлігін ғұндар (венгер қыпшақтары) құрайтын Сольнок қаласында (Венгрия, 2011 жылы) ғажайып гастрольдік сапар жобасына қатысты. Бұл Ортаазиялық Қазақстан мен Европалық Венгрияны байланыстырудағы түрік мәдениетінің маңызын көрсететін жоба болды. Алынған жоғары марапаттар мен орындар Горький театрының жаңа кезеңінің символына айналды.

Қазіргі уақытта театрды Қазақстан Республикасы Президентінің Құрмет грамотасының, Қазақстан Республикасы Тәуелсіздігінің 20 жылдығы мерейтойлық медалінің иегері, «Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері», «Мәдениет қайраткері» Қасенов Еркін Тілеуғазыұлы басқарып отыр. 2009 жылдан Горький театрының жаңа, талантты режиссері – Қазақстан Республикасының Еңбек сіңірген әртісі, профессор Бекпулат Парманов және театрдың бас суретшісі – «Мәдениет қайраткері» Қанат Мақсұтов.

Бүгінгі таңдағы театр ұжымының өзегін – Қырғызстанның Халық әртісі, «Мәдениет қайраткері» Сергей Матвеев, Қазақстан Республикасының Еңбек сіңірген әртісі, Достық орденінің иегері Наталья Косенко, сахна майталмандары «Ерең еңбегі үшін», «Құрмет» ордендерінің иегері Владимир Иваненко, «Мәдениет қайраткері» Николай Макаров, «Ерең еңбегі үшін медалінің иегері» Людмила Крючкова, «Мәдениет қайраткері» Роман Чехонадский, Нина Дроботова, Наталья Матвеева, Зинаида Абаназиди, Маргарита Мухаметдиева, Игорь Седин, Светлана Фортуна, Александр Корженко, Иван Анопченко, Денис Анников, Виктор Житков, Лариса Лебедева, Болат Кирибаев, Ирина Наумова және жас талантты актерлар құрайды.

Театр қай ғасыр тарихынан сыр шертсе де, не туралы айтса да, ол – бүгінгі күннің бейнесі. 110 жылдық қарқындылығымен, өзіндік күш-жігерімен біздің өмірімізге әсер етіп, оны таза, бай, жарқын етеді.

Государственный академический русский театр драмы им. М. Горького

Этот коллектив является одним из старожилов казахстанской сцены. Волею судьбы провинциальный театр Акмолинска ныне стал столичным. Корнями он уходит в 1899 год, когда городской управой на его создание были ассигнованы сто рублей да столько же выделил местный купец-меценат.

В те годы в репертуаре горьковцев преобладала русская и зарубежная классика. В период социалистического общежития о коллективе заговорили всем миром, когда спектакль «Пучина» по пьесе А. Островского был отмечен на всесоюзном смотре «Театральная весна». Вскоре после этого коллектив стал носить имя пролетарского писателя Максима Горького.

В течение многих лет театр давал своим зрителям уроки литературы, пройдя с ними вековой путь мировой классики с античных времен до Чехова и Уильямса. Здесь царили Шекспир и Мольер, Пушкин и Достоевский, Горький и Сейфуллин, Симонов и Булгаков, Розов и Алимжанов, Дударев и Ауэзов.

Сейчас в репертуаре театра более двадцати спектаклей по произведениям отечественной и мировой драматургии, представляющих широкий спектр жанров и эстетических направлений, интересных зрителям всех возрастных категорий. Ядро

творческого коллектива составляют Сергей Матвеев, Наталья Косенко, Владимир Иваненко, Виктор Житков, Николай Макаров, Людмила Крючкова, Нина Дроботова, Наталья Матвеева, Зинаида Абаназиди,

Маргарита Мухаметдиева, Игорь Седин, Светлана Фортуна, Роман Чехонадский, Александр Корженко, Иван Анопченко, Денис Анников, Лариса Лебедева, Болат Кирибаев, Ирина Наумова. Набирается опыта молодая поросль – Ольга Медведева, Денис Сираев, Павел Шестопалов, Мария Цыганкова, Ульяна Апрельская, Анастасия Воронцова, Полина Харламова, Евгений Карачаров, Денис Юкало.

Традицией театра стало воспитание своего зрителя с самых юных лет. Для маленьких ценителей искусства создано двенадцать музыкальных сказок.

Коллектив с большим успехом гастролирует во многих городах Казахстана и России, участвует в престижных отечественных и зарубежных фестивалях. Горьковцам рукоплескали в Санкт-Петербурге, Москве, Пекине, Гранаде, Махачкале, венгерском Сольноке, Челябинске, Алматы, Шымкенте, Актау, Караганде и других городах. Завоеванные высокие награды и места на различных творческих состязаниях последних десятилетий стали доказательством состоятельности столичной русской драмы в новой исторической формации.

Шаг за шагом, привлекая и открывая новые имена, театр формирует репертуар, стараясь идти в ногу со временем. О чем бы он ни говорил, к какой бы исторической эпохе не обращался, его раздумья всегда о сегодняшнем дне, и это одна из важных составляющих его репертуарной политики.

Астана қалалық «Жастар» театры

Астана қаласындағы «Жастар» театры 2007 жылы қала әкімдігінің қолдауымен ашылды. Театр директоры әрі көркемдік жетекшісі болып Қазақстан жас-тар одағы сыйлығының иегері Ғани Құлжанов тағайындалды. Бас режиссерлігіне Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері Нұрқанат Жақыпбай кірісті.

Театр сахнасының шымылдығы алғаш рет Шыңғыс Айтматовтың «Шыңғысхан» спектаклі бойынша ашылды. Сол жылы театр труппасы Ақтау, Атырау, Орал, Ақтөбе, Павлодар, Екібастұз, Ақсу қалаларына гастрольдік сапармен ара-лап шықты.

Театр ашылғалы бері түрлі республикалық және халықаралық байқаулар мен фестивальдерге қатысып келеді. 2008 жылы Бішкек қаласында өткен халықаралық «АРТ ОРДО» театр фестивалінде Шыңғыс Айтматовтың шығармасы бойынша қойылған «Жан азабы» спектаклі «Үздік спектакль» номинациясына ие болды. Сондай-ақ «Спектакльдің жоғары көркемдік шешімі үшін» арнайы дипломмен марапатталды.

Кейінірек Алматы қаласында өткен Орталық Азия халықтарының театр фестивалінде театр ұжымы тағы да сол спектакльді қойып, «Үздік режиссер» номинациясын жеңіп алды. Арада бір жыл өте жастар театрының өкілдері халық әртісі Жамал Шашкина атындағы арнайы сыйлықпен марапатталды.

Астана қалалық «Жастар» театры

Театр ұжымының жеңісті жолы әлі де жалғасып келеді. 2012 жылы Әзербайжан Мәмбетовтің 80 жылдығына орай өткізілген XX республикалық фестивалінде Гогольдің «Ревизорына» жасалған қойылым Гран-приді жеңіп алды. Бұл спектакльде режиссер белгілі классикалық шығарманы мюзиклге жақындатқанымен ерекшеленді.

Жастар театры гастрольдік сапарға жиі шығатынымен көзге түседі. Мысалы, 2009 жылы театр 55 күн ішінде Алматы облысының 12 ауданының 36 ауылында болып қайтты.

Молодежный театр «Жастар»

Молодежный театр в Астане открыт в июле 2007 года при поддержке городского акимата. Это один из самых молодых театральных коллективов страны. Его возглавил обладатель премии Союза молодежи Казахстана Гани Кулжанов, являющийся директором и художественным руководителем театра. Главным режиссером выступает заслуженный деятель РК Нурканат Жакыпбай.

Дебют состоялся с премьеры спектакля «Чингисхан» по произведению Чингиза Айтматова. В этом же году труппа совершила вояж по городам Актау, Атырау, Уральск, Актобе, Павлодар, Экибастуз, Аксу.

Завоевание популярности продолжается все пять лет существования театра. За это время он побеждал в различных номинациях на международных и республиканских конкурсах и фестива-

лов. Завоевание популярности продолжается все пять лет существования театра. За это время он побеждал в различных номинациях на международных и республиканских конкурсах и фестива-

лях. Так, в 2008 году в Бишкеке на международном театральном фестивале «АРТ ОРДО» спектакль «Жан азабы» («Круговращение») по Ч. Айтматову завоевал премию в номинации «Лучший спектакль» фестиваля. Также он был отмечен специальным дипломом «За высокое художественное воплощение спектакля».

Позже на III международном фестивале театров народов Центральной Азии в Алматы коллектив удостоится победы в номинации «Лучший режиссер». И вновь победу принесло произведение Айтматова. А еще через год на республиканском фестивале театров жастаровцы были награждены специальной премией имени народной артистки Жамили Шашкиной.

Победное шествие коллектива продолжается. В 2012-ом на XX республиканском фестивале драматических театров Казахстана, посвященном 80-летию А. Мамбетова, постановка «Ревизора» Гоголя завоевала Гран-при. Режиссер внес свою лепту в трактовку классического произведения, приблизив его к мюзиклу.

Особенностью этого молодежного коллектива является то, что он бьет рекорды по количеству гастролей. Они ежегодны и касаются не только крупных городов страны. Так, в 2009 году театр в течении 55 дней объехал 36 населенных пунктов в 12 районах Алматинской области.

Астана қалалық мемлекеттік қуыршақ театры

Жасөспірімдерге арналған мемлекеттік театр жанынан 2007 жылы қуыршақ театрының бөлініп шығуы Қазақстанның бас қаласының рухани-мәдени өміріндегі елеулі оқиға болды. Театр сахна шымылдығы алғаш рет «Қыз Жібек» поэмасының мотивімен жазылған спектакльмен ашылды.

Театр репертуары түрлі жанрлардан құралды. Р.Киплингтің «Мауглиі» мен халық ертегілері негізінде жазылған «Ежелгі қаланың мифтері», «Жаңажылдық шытырмандар», «Самұрық туралы ертегі», режиссер Т.Хасанғалиева қойған мюзиклдер балалар сахнасына ұсынылды.

Тақырып бойынша билер мен вокалдық нөмірлер кезінде пайдаланылатын бетперде-бейнелі қуыршақтар, кәсіби тұрғыдан іріктелген классикалық музыкалар, алуан түрлі жарық эффектілері мерекелік шоуға ұласып, спектакльді ұмытылмас оқиғаға айналдырады.

Театр репертуары тақырыптық қойылымдармен де толығып отырады. Республика тәуелсіздігі күніне орай шығармашылық ұжым белгілі жазушы, драматург Сәкен Жүнісовтің «Аманай мен Заманай» повесінің мотивімен жазылған «Атамен» спектаклін сахналады.

Астана қалалық мемлекеттік театры қалада өткізілетін мәдени шаралардың барлығына да белсенді түрде қатысады. VII Азия ойындарының ашылу салтанатындағы театрландырылған шоуға да қатысуы, театрдың шығармашылық өрісін кеңейтіп, келешек жұмыстарына серпін берді.

Государственный театр кукол города Астаны

Знаменательным событием в духовно-культурной жизни столицы в 2007 году явилось создание отделения театра кукол при государственном театре юного зрителя. Его открытие ознаменовалось премьерой спектакля «Легенда о любви» по мотивам известной поэмы «Кыз Жибек» в оригинальной постановке режиссера К. Ешмуратовой – заслуженной артистки Республики Казахстан, кавалера орденов «Знак почета» и «Дружбы народов», ученицы народного артиста СССР, основоположника советского кукольного театрального искусства С. Образцова. Первый спектакль нового коллектива имел широкий резонанс в Астане.

В 2010 году театр, получив статус ГККП «Театр кукол города Астана», начал свою деятельность с репертуарной политики. Главной задачей и целью он определил воспитание у зрителей чувства патриотизма, высокой гражданственности, уважение к традициям и обычаям своего народа, к родному языку и культуре. К числу лучших постановок, посвященных теме патриотизма и интереса к родному языку, стал спектакль М. Тойбаева «Волшебные слова», насыщенный казахскими пословицами, поговорками.

Театр строит свой репертуар в разных жанрах. Такие спектакли как «Маугли» Р. Киплинга, «Мифы древнего города», «Новогодние приключения», «Сказка о Самурык» по мотивам народных сказок в постановке Т. Хасангалиевой представлены зрителю в жанре мюзикла, который активно востребован современной детской сценой.

Ростовые, планшетные, тростевые куклы, яркие красочные маски, использование тематических танцев и вокальных номеров, профессиональный подбор классической музыки, световые эффекты рож-

дают праздничное шоу, усиливают сюжетную канву спектакля и делают посещение театра незабываемым событием.

Репертуар театра пополняется и тематическими постановками. Ко Дню Независимости республики творческий коллектив выпустил спектакль известного народного писателя, драматурга и романиста С. Жунусова «Атамекен» по мотивам повести «Аманай мен Заманай». Рассказанная в спектакле история казахского аула, потерявшего в смутное время свою Родину, печаль и тоска народа по ней, трагедия и гибель молодых влюбленных не оставляет равнодушными юных зрителей.

Театр – неперенный участник всех городских праздничных мероприятиях. Участие его в театрализованном шоу, посвященному открытию VII Зимних Азиатских игр, способствовало поднятию творческого настроения театра и послужило импульсом для дальнейшего совершенствования его работы.

Коллектив полон творческих сил и энергии, стремится развивать и далее искусство театра кукол в республике и тем самым вносит достойную лепту в духовно-нравственное, интеллектуальное воспитание подрастающего поколения казахстанцев.

Абай атындағы қазақ Мемлекеттік академиялық опера және балет театры

Абай атындағы Қазақ мемлекеттік академиялық опера және балет театры 1934 жылы 13 қаңтарда Мұхтар Әуезовтың «Айман-Шолпан» музыкалық либреттосымен ашылып, Иван Коцыко өңдеген халық әндері мен күйлері орындалды. Қойылым көпшілікті зор әсерге бөледі. Жаңа театрдың ашылуы елдің мәдени өміріндегі үлкен жаңалыққа айналды.

Опера театры – ең әуелі бүкіл өмір ең әсем өнердің бірі театрға арнаған энтузиастардың, әдебиет қайраткерлерінің, сазгерлердің, жазушылардың, суретшілердің және жоғары вокалдық қабілетке ие әртістердің ортақ еңбегінің жемісі.

78 жыл ішінде театр ұжымы үлкен шығармашылық өрлеу жолынан өтті. Қазақтың тұңғыш кәсіби опера әнші қызы Күләш Байсейітова, режиссер Жұмат Шанин, әнші және режиссер Құрманбек Жандарбеков, әнші, режиссер және драматург Қанабек Байсейітов, биші Шара Жиенқұлова, әнші Манарбек Ержанов, суретші Анатолий Ненашев, жазушылар Мұхтар Әуезов, Ғабит Мүсірепов, Сәбит Мұқанов, Бейімбет Майлин, сазгер Евгений Брусиловский секілді Қазақстан мәдениеті корифейлерінің есімдері Абай атындағы опера және балет театрымен тығыз байланысты.

Абай атындағы қазақ Мемлекеттік академиялық опера және балет театры

Театрды кәсіби кадрлармен толықтыру үшін Мәскеу консерваториясы мен Ресейдің өзге де оқу орындарында ұлттық балет, вокал және драма бөлімдері ашылды. Осындай оқу орындарын бітірген Байғали Досымжанов, Әнуарбек Үмбетбаев, Ришат и Мүсілім Абдуллиндер, Шабал Бейсекова, Кәукен Кенжетәев, Мұқан Төлебаев сияқты тағы да басқа мәдениет қайраткерлері Абай атындағы опера театрында әр жылдары жемісті еңбек етті.

1935 жылы Куйбышев опера театрында орыс опера труппасының құрылуы Абай атындағы театрдың дамуына үлкен ықпал етті. Кәсіби өнер шеберлерінен құралған ұжым аз уақыттың ішінде-ақ (1936 -37 жылдар) Абай театрының сахнасында орыс және әлемдік классиканың тоғыз туындысын қойып үлгерді. Оның қатарында «Кармен», «Евгений Онегин», «Пиковая дама», «Демон», «Фауст», «Аида» т.б. шығармалар бар.

1938 жылғы П. Чайковскийдің «Лебединое озеро» балетінің премьерасы балет труппасының бастапқы сатысына айналды. Мұнан кейін «Конек-горбунок», «Раймонда», «Бахчисарайский фонтан» опералары сахналанып, қазақтың алғашқы «Қалқаман-Мамыр» балетін шығарды. «Князь Игорь», «Борис Годунов», «Иван Сусанин», «Русалка», «Дубровский» «Черевички» секілді опералары сол кездегі театр репертуарын әр қырынан танытты.

Ұлы Отан соғысы қарсаңында 31 опера (оның тоғызы қазақ операсы) және 6 балет спектаклін (екеуі қазақ балеті) игеріп үлгерген театрға 1941 жылы «академиялық театр» мәртебесі берілді. Соғыс

кезіндегі ауыртпалықтарға қарамастан Алматы қаласында театрдың жаңа ғимараты салынды. Бұл кезде Алматыға Совет Одағының түкпір-түкпірінен белгілі өнер қайраткерлері эвакуацияланған еді.

Сұрапыл соғыс жылдардың, дәлірек айтқанда 1944 жылдың елеулі мәдени оқиғасы болған М. Әуезовтің либреттосына жазған А. Жұбанов пен Л. Хамидидің «Абай» операсы әлі күнге сахнадан түскен жоқ. Міне осындай ірі мәдени оқиғалардың ошағына айналған үлкен театрға ашылғанына 100 жыл толуына орай Абай есімі берілді.

Соғыстан кейінгі жылдары театр жоғары кәсіби білім алған Ермек Серкебаев, Роза Жаманова, Эра Епонешникова, Зәуірбек Райбаев, Сара Көшербаева сықылды жас музыканттардың жаңа шоғырымен толықты. Олармен бірге театрдың жаңа тарихи басталды. Аталған өнер адамдары кейіннен халықтың сүйіспеншілігіне бөленген танымал қайраткерлерге айналып, өз елімізде ғана емес шетелдерде де өнер көрсетті.

Абай атындағы қазақ Мемлекеттік академиялық опера және балет театры

Араға жылдар салып В. Яковенко, Б. Әшімова, М. Мұсабаев, Н. Қаражігітов, Ш. Үмбетәлиев, Р. Байсейітова, З. Қастеева, Г. Есімов, Ә. Дінішев, Е. Исаков, Р. Жұбағырова, Х. Қалиламбекова, Р. Бапов, С. Байсұлтанов, Г. Тұтқабаева, М. Төкеев сынды жаңа әнші өнерпаздар буыны келіп қосылды

Ел өмірінде болып жатқан айтулы тарихи, саяси оқиғалар театр репертуарынан қалыс қалған жоқ. Елмен бірге өрлеуді де, дағдарысты да бастан кешті.

2000 жылы Абай атындағы опера және балет театрының ғимаратына жасалған күрделі жөндеу жұмыстары аяқталып, театр ұжымының жұмысына қолайлы жағдай туғызылды. Бүгінде атақты театр сахнасында Н. Үсенбаева, Д. Баспақова, М. Мұхамедқызы опера әншісі ретінде ел халқының сүйіспеншілігіне ие болып жүр. Ш. Әбілов, С. Байсұлтанов, Л. Әлпиева, Д. Сушков, К. Сарқытбаева, У. Кенжебеков, С. Ишанова, Г. Дәуірбаева, Д. Дұтмағамбетова, Талғат Күзембаев, Талғат Мұсабаев, Әлия Сапугова, Найля Кіребаева, Алексей Сафронов, Досжан Табылды және тағы да басқа республикаға танымал әншілер өнер көрсетеді.

Қазіргі Абай атындағы қазақ мемлекеттік академиялық опера және балет театры Қазақстан музыкалық өнерінің көшбасшысы болып табылады. Бүгінде Еуразия кеңістігіндегі аса ірі театр саналатын өнер ордасының өнерпаздары Франция, Германия, Италия, Жапония, Түркия, Қытай, АҚШ және тағы да басқа елдерде өнерлерімен танылып жүр.

Театр түрлі елдердің театр ұжымдарымен тығыз әріптестік орнатуға ұмтылып келеді. Бұл тұрғыда тек жекелеген орындаушыларды ғана емес тұтастай әртістер шоғырын спектакльде өнер көрсетуге шақырып, тәжірибе алмасып отырғанын айта кету керек. Сондай-ақ театр опера және балет өнері фестивалін жыл сайын өткізіп жүр.

Соңғы жылдары театр репертуарында Е. Рахмадиевтің «Абылай хан», А. Серкебаевтың «Томирис», Дж. Пуччинидің «Турандот», «Богема», Дж. Вердидің «Трубадур», «Бал – маскарад», Г. Доницеттидің «Любовный напиток», Р. Вагнердің «Тангейзер» опералары; А. Меликовтің «Легенда о любви», Ж. Бизе-Р. Щедриннің «Кармен-сюита», А. Шниткениң «Сюита в стиле антико», Д. Шостаковичтің «Чарли», П. Чайковскийдің «Анна Каренина», С. Прокофьевтің «Ромео и Джульетта», «Красная Жизель» балеттері кеңінен орын алды.

Казахский Государственный академический театр оперы и балета им. Абая

Казахский государственный академический театр оперы и балета имени Абая был открыт в январе 1934 года музыкальным спектаклем «Айман – Шолпан» на либретто Мухтара Ауэзова. В нем прозвучали народные песни и кюи, обработанные Иваном Коцьком. Успех спектакля был грандиозным и долгое время служил предметом обсуждения всей страны. А уже через два года после рождения молодому коллективу рукоплескала искушенная оперой и балетом Москва на постановке «Кыз Жибек» в исполнении главной партии Куляш Байсеитовой. Сегодня ГАТОБ – флагман музыкального искусства Казахстана и крупнейший театр Евразийского пространства.

За 78 лет этот коллектив прошел путь от незатейливой песни до симфонического оркестра, от сольных номеров до многоголосого хора, оперных и балетных постановок с их плеядой блестящих музыкантов, вокалистов, танцоров. С театром оперы и балета имени Абая связаны такие корифеи культуры Казахстана как первая профессиональная певица-казашка Куляш Байсеитова, режиссер Жумат Шанин, певец и режиссер Курманбек Жандарбеков, певец, режиссер и драматург Канабек Байсеитов, танцовщица Шара Жиенкулова, певец Манарбек Ержанов, художник Анатолий Ненашев, писатели Мухтар Ауэзов, Габит Мусрепов, Сабит Муканов, Бейимбет Майлин, композитор Евгений Брусиловский, положивший начало национальному оперному искусству Казахстана.

Чтобы пополнить театр профессиональными кадрами, были созданы национальные балетные, вокальные и драматические отделения в Московской консерватории и других учебных заведениях России. Их выпускники Байгали Досымжанов, Ануарбек Умбетбаев, Ришат и Муслим Абдуллины, Шабал Бейсекова, Каукен Кенжетаев, Мукан Тулебаев и другие посвятили себя служению ГАТОБ.

Огромную роль в развитии театра сыграло и создание в 1935 году на базе Куйбышевского оперного театра русской оперной труппы. Профессиональный коллектив за короткий срок (1936–37годы) поста-

вил на сцене абаевского театра девять спектаклей русской и мировой оперной классики, в числе которых «Кармен», «Евгений Онегин», «Пиковая дама», «Демон», «Фауст», «Аида» и др. В 1938 году премьера балета П. Чайковского «Лебединое озеро» положила начало созданию балетной труппы. Далее были спектакли «Конек-горбунок», «Раймонда», «Бахчисарайский фонтан». В этом же году зрители рукоплескали первому казахскому балету «Калкаман и Мамыр» В. Великанова. Тесное общение русской и казахской оперных трупп помогло казахским оперным певцам успешно овладевать вокальной культурой. В репертуаре театра шли оперы «Князь Игорь», «Борис Годунов», «Иван Сусанин», «Русалка», «Дубровский», «Черевички» – и это не полный список репертуара тех лет. Об успехах коллектива красноречиво свидетельствуют цифры: накануне Великой Отечественной войны в репертуаре театра имелось 31 оперных (из них девять казахских) и шесть балетных (два казахских) спектаклей, что дало право в 1941 году присвоить театру звание академического. В военное лихолетье, несмотря на все тяготы жизни, было достроено новое

Казахский Государственный академический театр оперы и балета им. Абая

здание, бывшее на то время самым красивым и крупным сооружением столицы. В то же время в Алма-Ату было эвакуировано много деятелей культуры и искусства со всего Советского Союза. Так в театре оказалась Галина Уланова, поставившая балет «Жизель».

С военным временем связано еще одно знаменательное событие – в 1944 году создалась казахская опера «Абай» А. Жубанова и Л. Хамиди на либретто М. Ауэзова, ставшая основной в репертуаре театра по сей день. Безусловно, это обстоятельство сказалось на присвоении театру имени великого казахского просветителя, философа, гуманиста, поэта к 100-летию со дня его рождения.

Последующие десятилетия ознаменовались появлением новой плеяды профессиональных музыкантов, получивших специальное высшее образование: Ермек Серкебаев, Бибигуль Тулегенова, Роза Джаманова, Эра Епонешникова, Заурбек Райбаев, Сара Кушербаева. С их появлением началась новая страница истории театра. Они стали звездами оперного и балетного жанра, признанными мастерами сцены, любимыми народом. С большим успехом выступали не только у себя на родине, но и во многих странах мира.

Шли годы. На смену этому звездному составу приходили новые исполнительские силы – В. Яковенко, Б. Ашимова, М. Мусабаев, Н. Каражигитов, Ш. Умбеталиев, Р. Байсеитова, З. Кастеева, Г. Есимов, А. Днишев, Е. Исаков, Р. Жубатурова, Х. Калиламбекова, Р. Бапов, С. Байсултанов, Г. Туткибаева, М. Ту-

кеев и другие. Осуществлялись новые постановки.

На репертуаре театра не могли не отразиться все исторические, политические и экономические события нашей страны. Были годы великого энтузиазма, был и застойный период. Сыграло роль и перестроечное время, время переходной экономики и политики.

В 2000 г. завершилась генеральная реконструкция ГАТОБ им. Абая. Были созданы более благоприятные условия для работы коллектива. И сегодня на сцене знаменитого театра,

продолжая его богатые традиции, блистают вокалом Н. Усенбаева, Д. Баспакова, М. Мухамедкызы. Утверждаются в мастерстве другие известные солисты, такие как Ш. Абилов, С. Байсултанов, Л. Альпиева, Д. Сушков, К. Саркытбаева, У. Кенжебеков, С. Ищанова, Гульзат Даурбаева, Дина Дютмагамбетова, Талгат Кузембаев, Талгат Мусабаев, Алия Сапугова, Найля Кребаева, Алексей Сафронов, Досжан Табылды.

Современный Казахский государственный академический театр оперы и балета имени Абая является флагманом музыкального искусства Казахстана. В настоящий момент это крупнейший театр Евразийского пространства. В составе его творческого коллектива – прославленные мастера сцены и молодые таланты – лауреаты различных престижных, международных конкурсов, получившие мировое признание. Мастерам сцены казахского театра оперы и балета рукоплескали во Франции, Германии, Италии, Японии, Турции, Китае, США и других странах. Театр стремится к тесному сотрудничеству с другими театральными коллективами разных стран, приглашая на спектакли не только отдельных исполнителей, но и целые ансамбли артистов. Ежегодно ГАТОБ проводит международные фестивали оперного и балетного искусства. В его репертуаре новые постановки, сделанные в последние годы. Это оперы Е. Рахмадиева «Абылай хан», А. Серкебаева «Томирис», Дж. Пуччини «Турандот», «Богема», Дж. Верди «Трубадур», «Бал-маскарад», Г. Доницетти «Любовный напиток», Р. Вагнера «Тангейзер», балеты А. Меликова «Легенда о любви», Ж. Бизе-Р. Щедрина «Кармен-сюита», А. Шнитке «Сюита в стиле антико», Д. Шостаковича «Чарли», П. Чайковского «Анна Каренина», С. Прокофьева «Ромео и Джульетта», Красная Жизель» на музыку Ж.Бизе, П.Чайковского, А.Шнитке.

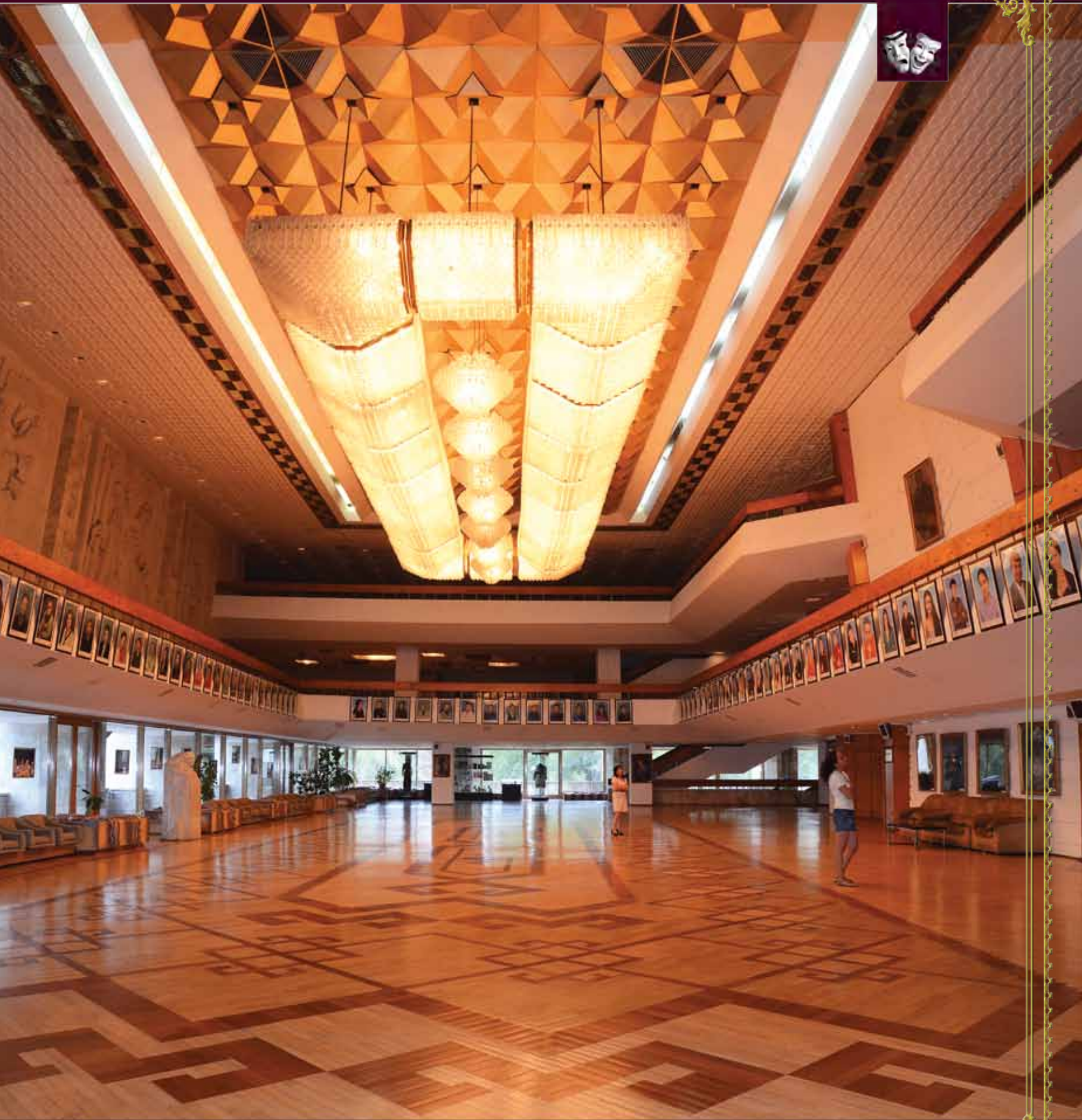
М. Әуезов атындағы қазақ мемлекеттік академиялық драма театры

Мұқтар Әуезов атындағы қазақ мемлекеттік академиялық драма театры 1925 жылдың соңында сол кездегі Қазақстанның астана Қызылорда қаласында ұйымдастырылды. Театр шымылдығы ресми түрде 1926 жылы 10 қаңтарда Қ. Кемеңгеровтің «Алтын сақина» қойылымымен ашылса, үш күннен кейін, яғни 13 қаңтарда М.Әуезовтің «Еңлік-Кебек» трагедиясы қойды.

Театрдың алғашқы директоры әрі көркемдік жетекшісі Д.Әділов болды. 1926 жылы 5 қазанда театр басшысы болып Ж. Шанин сайланды.

1929 жылы театр труппасы жаңа астана Алматы қаласына қоныс аударды. Бұл кезде театрда танымал шеберлер Е. Өмірзақов, С. Қожамқұлов, Қ. Бадыров, Қ. Қуанышбаев, Қ. Жандарбеков, Ә. Қашаубаев, И. Байзақов, Қ. Мұңайтпасов, З. Атабаева, Ш. Байзақова, М. Шамова, т.б. қызмет атқарды. 1930 жылдардың 1-жартысында театрға К. Байсейітова, Қ. Байсейітов, Қ. Бейісов, Ж. Елебеков, М. Ержанов, Ш. Жиенқұлова, К. Қармысов, Қ. Әділшінов, Ш. Айманов, С. Майқанова, С. Телғараев, А. Абдуллина, О. Жұмағұлов, Ж. Өгізбаев, Р. Қойшыбаева, Ә. Хасенов, А. Жолымбетов, Х. Елебекова, Р. Сәлменов, Г. Сыздықова, т.б. келіп, театр сахнасында күрделі драмалық шығармалар қойыла бастады.

М. Әуезов атындағы қазақ мемлекеттік академиялық драма театры

1934 жылы театрдан музыкалық театр бөлініп шықты. Кейін Қазақ академиялық опера-балет театры және «Қазақконцерт» болып екі өнер ордасының негізі қаланды. 1940 жылдан бастап ұлттық режиссураның келесі жаңа буыны пайда болды. Театр сахнасында А. Тоқпанов «Абай», «Еңлік-Кебек» (М. Әуезов), Ә. Ысмайылов «Қозы Көрпеш–Баян сұлу» (Ғ. Мүсірепов), Н. Бейсеков «Евгения Гранде» (Бальзак), Ш.Айманов «Амангелді» (Ш.Хұсайынов), «Таланттар мен табынушылар» (А. Островский), «Абайды» (М. Әуезов, екінші қойылым, 1949 ж.) қойылымдары көрсетілді.

1952 жылы «Абай» спектаклі үшін режиссер Ш. Айманов, суретші В.В. Голубович және театр әртістері Қ. Қуанышбаев, Қ. Бадыров, Х. Бөкеева, С. Қожамқұлов, Р. Қойшыбаева, Е. Өмірзақов КСРО мемлекеттік сыйлығын алды. Театр труппасына Алматы, Мәскеу, Ленинград және Ташкенттің арнаулы оқу орындарын бітірген Н. Жантөрин, Ы. Ноғайбаев, Т. Жайлыбеков, т.с.с кәсіби актерлер қызметке келді. 1946 жылы 20 жылдық мерейтойында театр Енбек Қызыл Ту орденімен марапатталды. 1958 жылы театр ұжымы қазақ әдебиеті мен өнерінің Мәскеу қаласындағы онкүндігіне қатысып, 5 спектакль көрсетті. 1961 жылы театрға көрнекті жазушы-драматург М. Әуезов есімі берілді.

60-90 жылдары Ә.Мәмбетов театрдың көркемдік жетекшісі болған кезде жаңа есімдер танылды, сондай-ақ, сахна төрінде әлемдік шығармалар қойылды. «Мәмбетов дәуірі» деп аталатын бұл жылдары Ы. Ноғайбаев, Ф. Шәріпова, Ә. Молдабеков, С. Телғараев, Р. Әуезбаева, Е. Жайсаңбаев, Ғ. Сүлейменов, З. Шәріпова, С. Оразбаев, А. Әшімов, Н. Мышбаева, Т. Тасыбекова, Ә. Кенжеев, Ә. Боранбаев, Қ. Тастан-

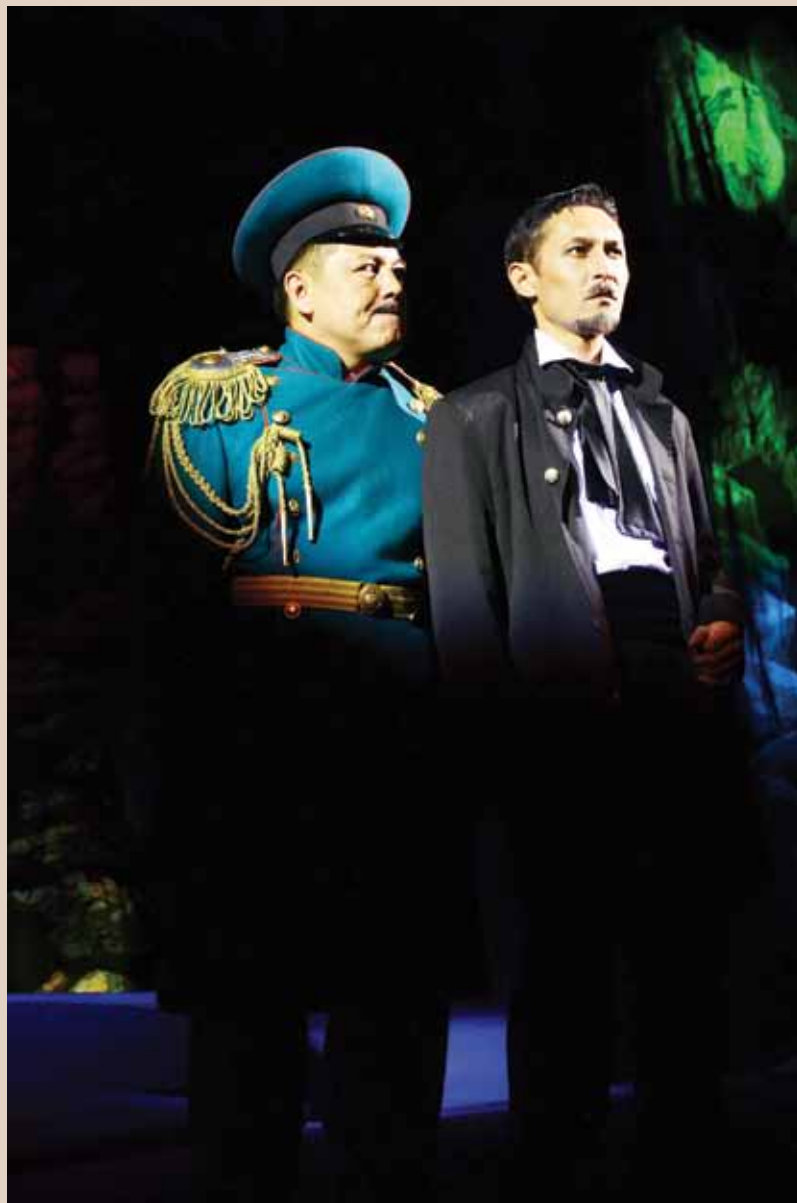
беков, Т. Жаманқұлов, Г. Әспетова, Т. Мейрамов, т.б. дарынды әртістердің өнерлері кеңінен танылды.

Қазақстан Республикасы тәуелсіздік алған жылдары театр репертуары жаңа бағытты ұстанды. Сахнада «Абылай хан» (Ә. Кекілбаев, реж. Б. Атабаев), «Абылайханның ақырғы күндері» (автор әрі реж. М. Байсеркенов), «Қилы заман» (М. Әуезов – Н. Оразалин, реж. Ә. Рахимов), «Кебенек киген арулар» (А. Тасымбеков, Қ. Ысқак, реж. Б. Атабаев), «Махаббат дастаны» (Ғ. Мүсірепов, реж. Қ.

Сүгірбеков); «Шолпанның күнәсі» (М. Жұмабаев – Ә. Тарази, реж. Қ. Сүгірбеков), «Турандот ханшайым» (К. Гоцци, реж. Т. әл-Тарази), т.б. шығармалар қойылды.

Казахский академический театр драмы имени М. Ауэзова

глубоко патриотичные, посвященные героической борьбе советского народа спектакли «В час испытаний» Ауэзова, «Гвардия чести» Ауэзова и Абишева, а также «Ахан-сэре – Актокты» Мусрепова, «Укрощение строптивой» Шекспира.

В 1946 году в ознаменование 20-й годовщины Казахский академический театр драмы был награжден орденом Трудового Красного Знамени. Еще одним важным событием в его истории стало присвоение коллективу имени писателя Мухтара Ауэзова в 1961 году.

Наиболее значительные постановки за период 40-80-х годов – «Дружба и любовь», «Карьера и совесть» Абишева, «Миллионер» Мустафина, «Вчера и сегодня», «Трудные судьбы» Хусаинова, «Одно дерево – не лес» Тажибаева, «Волчонок под шапкой», «Сваха приехала», «На чужбине» Мухамеджанова,

Театр организован в 1925 году в Кызыл-Орде, а через три года переведен в Алматы. Первая постановка, сопровождавшаяся большим концертом, была по пьесе «Енлик – Кебек» М. Ауэзова.

У истоков этого коллектива стояли такие мастера народного творчества и художественной самодеятельности как К. Куанышпаев, С. Кожамкулов, Е. Умурзаков, К. Джандарбеков, К. Бадыров, Ж. Шанин, И. Байзаков, К. Мунайтпасов, Ф. Акшеева, З. Атабаева, Ш. Байзакова и другие.

В первые годы существования театра режиссеры выдвигались из актерской среды, как это было в случае с Шаниным, Кожамкуловым, Джандарбековым. Над созданием первого репертуара работали Ауэзов, Сейфуллин, Майлин. Он отражал события того времени, а также быт старого аула, до-революционной жизни казахского народа.

Однако уже в тридцатые годы театр привлекает профессионалов – режиссеров М. Насонова, И. Борова, М. Соколовского и приступает к постановке сложных драматических произведений: «Ночные раскаты» Ауэзова, «Амангельды» Майлина и Мусрепова.

В этот период с театром связаны дружбой поэт-импровизатор Иса Байзаков, певец Амре Кашаубаев, борец Кажимукан Мунайтпасов.

Военное лихолетье сказалось на репертуаре ауэзовцев – в нем появились

«Сауле», «Буран» Ахтанова, «Сердце поэта» Шашкина, «Неугасимый огонь» Кабдолова, «Восхождение на Фудзияму» Айтматова и Мухамеджанова и другие.

В семидесятые годы коллектив ауэзовцев участвовал в международном театральном фестивале стран Азии, Африки и Латинской Америки в иранском городе Шираз, где показал спектакль «Ана-Жер-Ана» Ч. Айтматова. В восьмидесятые на международном театральном фестивале во французском Нанси показал спектакль «Козы Корпеш – Баян сулу» Г. Мусрепова. В девяностые годы коллектив продемонстрировал свое искусство на международном фестивале в Каире постановкой «Последние дни Абылая» М. Байсеркенова. В нулевые годы показал спектакль «Айман – Шолпан» по пьесе М. Ауэзова на театральном фестивале в Индии.

Сегодня театр, по праву называющийся колыбелью казахского профессионального искусства, продолжает свои лучшие традиции, постоянно готовит новых актеров, участвует в международных фестивалях, а также принимает труппы других театров в своих стенах. И по нынешний день он остается одним из ведущих коллективов страны, где спектакли идут с синхронным переводом на русский язык.

М.Ю. Лермонтов атындағы орыс драма театры

Орыс драма театры 1933 жылы Алматы қаласында құрылды. Жаңа театрдың алғашқы режиссері Юрий Людвигович Рутковский болды. Сондай-ақ театрдың ашылуына Е. Кручинина, З. Морская, С. Ассуиров, М.Бранд сияқты мәдениет қайраткерлері атсалысты.

Алғашқыда-ақ жылына жеті-сегіз премьерә өткізіп, Гоголь, Фонвизин, Островский, Чехов, Горький, сондай-ақ Шекспир, Гольдони, Шиллер, Мольер, По-годин, Катаев, Арбузовтардың туындыларын сахнаға шығарды.

Алғашқы режиссерлері Л. Варпаховский, М. Гольдблат, Г. Товстоногов, Б. Бибиков, О. Пыжова, А. Ридаль болса, кейін театр режиссурасы Я. Штейн, А. Со-ломарский, М. Сулимов, С. Казимировский, А. Мадиевский еңбектерімен толықты. Театр ашылғалы бері сахнада тек қызықты әрі мағыналы қойылымдар көрсетілді. Драматургиялық шығармаларды тандаған кезде басты назар адамның ішкі әлеміне үнілуге, кейіпкер мінезін зерттеу мен бар қырынан көрсете білуге аударылды. Сөйтіп «адам мен қоғам мәселесі» соңғы он жылдағы қойылымдардың басты тақырыбына айналды. Мұны Ф. Абрамовтың «Две зимы и три лета», А. Вампиловтың «Свидание в предместье», «Прошлым летом в Чулимске», «Утиная охота», Д. Вассерманның «Человек из Ламанчи», В. Розовтың «Гнездо глухаря» және «Кабанчик», В. Шукшиннің «Энергичные люди», В. Арноның «Пять романсов в старом доме»,

М.Ю. Лермонтов атындағы орыс драма театры

П. Шеффердің «Амадей», А. Галиннің «Ретро», Н. Лесковтің «Расточитель», Ф. Абрамовтың «Дом», Ю. Домбровскийдің «Факультет ненужных вещей» т.б. қойылымдарынан аңғаруға болады.

Орыс театры қазақ классикалық драматургиясына да айрықша назар аударды. М. Әуезовтің «Қобыланды», «Түнгі сарын», Ғ. Мүсіреповтің «Махаббат дастаны» театр сахнасына шығарылды. Сондай-ақ, орыс театрының қойылымдарына қазақ театрларының актерлері қатысты. КСРО Халық әртісі Х.Бөкеева «Иван Грозный» қойылымында Мария Темрюковнаны, А. Жолымбетов патша баласын, КСРО Халық әртісі Ш.Айманов «Глубокие корни» қойылымында Бретті, КСРО Халық әртісі Н. Жантөрин Ғ. Мүсіреповтің «Порт-Артур» қойылымында Звонаревті ойнады. Бұл жұмыстар үздік қойылымдардың үздік рөлдеріне айналды.

1964 жылы туғанына 150 жыл толуына орай театрға М.Ю. Лермонтов есімі берілді. Біраз жылдан соң театрда К. Паустовскийдің «Поручик Лермонтов» пьесасы сахналанды. Лермонтов бейнесін ҚР еңбек сіңірген әртісі Г.Балаев сомдады. Алматының тұрғылықты халқы үшін «Лермонтовтықтар» сөзі таңсық емес. КСРО халық әртістері В. Харламов пен Е. Диордиев, Қазақ КСР халық әртістері Л. Кюн мен Л. Майзель, еңбек сіңірген әртіс М. Азовский, Қазақ КСР мемлекеттік сыйлығының лауреаты П. Дубовцев, А. Медведев, Г. Самойлин, Н. Зеленов және т.б. сахна саңлақтарының есімдері өнерсүйер қауымның есінде қалғаны сөзсіз. Бұл әртістер өнерде өз таңбасын қалдырып, театрдың мақтанышына айналды.

Бұл күнде көрермендер театрдағы ҚР халық әртістері Л. Нэльская, Ю. Померанцев, Г. Бойченко, РФ мемлекеттік сыйлығының иегері М. Толоконников, еңбек сіңірген әртістері Г. Балаев, Н. Долматова,

Н. Жмеренецкая, А. Зубов, М. Токарев, Т. Банченко, Ю. Капустин, В. Манихин, «Дарын» мемлекеттік сыйлығының лауреаты М. Ганцева сынды әртістердің қатысуымен өтетін қойылымдарды қызыға тамашалайды. Театр тарихынан ойып орын алатын ҚР халық әртісі Л. Темкиннің еңбегі жайлы айтпай кетуге болмайды.

1969 жылдан бастап 1974 жылға дейін театрды Қазақ КСР Халық әртісі Мар Сулимов басқарды. Оның режиссерлігімен көптеген қойылымдар өмірге келді. Ф. Абрамовтың «Две зимы и три лета» қойылымында режиссер және қоюшы-суреткер болды. 1973 жылы Е.Черняктің пьесасы «Василиса Прекрасная» көрермендерге жол тартты. Бұл қойылым әлі күнге дейін үлкен сұранысқа ие. ҚР халық әртісі Л. Нэльская Ханум бейнесін сомдаған А. Цагарелидің «Тифлисская свадьба» комедиясы халықтың қошеметіне ең көп бөленген қойылым болды.

1974 жылы театр Мәскеу қаласына гастрольдік сапарға барғаннан кейін оған «академиялық театр» мәртебесі берілді. 1983 жылы театр ұжымы «Ұлттар Достығы» орденімен марапатталды.

1983 жылдан бері ҚР халық әртісі Рубен Андриасян театрдың көркемдік жетекшісі болып табылады.

Өткен ғасырдың 90-жылдары бұрынғы идеологиялық құндылықтар күйреген кезде театр да бірқатар қиындықтарды бастан кешті. Осындай қиын кезеңдерде М. Булгаковтің «Собачье сердце» және «Полоумный Журдені», Шолом-Алейхем шығармасының желісімен «Поминальная молитва», А. Чеховтің «Три сестры» және «Дядя Ванясы», А. Островскийдің «Таланты и поклонники», В. Шекспирдің «Мера за меру» және «Гамлеті», В. Гюгонің «Собор парижской Богоматери», А. Камюдің «Калигуласы» қойылды.

ҚР Президенті Н.Ә. Назарбаев ел мәдениетіне үлкен үлесін қосқан театр жұмысын жоғары бағалады. Ал 2000 жылдың наурыз айында театр ұжымы ерен еңбегі үшін Мәдениет комитетінің Құрмет грамотасымен марапатталды.

Государственный академический русский театр драмы им. М. Лермонтова

Этот театр был создан в 1933 году. Первым режиссером стал Юрий Рутковский, сумевший аккумулировать вокруг себя единомышленников и энтузиастов театральной деятельности, каковыми являлись актеры Е. Кручинина, З. Морская, С. Ассуиров, М. Бранд и другие.

В первые годы их усилиями выпускалось по семь, восемь премьер в год. Акцент делался на русскую классику – Гоголя, Фонвизина, Островского, Чехова, Горького. Однако в поле зрения была и зарубежная драматургия – Шекспир, Гольдони, Шиллер, Мольер, а также пьесы популярных в то время советских драматургов.

Одним из основных критериев для коллектива при выборе драматургического материала, при работе над спектаклем является присутствие в теме нравственного начала, возможность художественного исследования жизненных явлений и характеров людей. Человек и общество в их непростой, неоднозначной взаимосвязи – вот главная тема постановок последних десятилетий. Наиболее отчетливо она выразилась в таких спектаклях как «Две зимы и три лета» и «Дом» Ф. Абрамова, «Свидание в предместье», «Прошлым летом в Чулимске», «Утиная охота» А. Вампилова, «Человек из Ламанчи» Д. Вассермана, «Гнездо глухаря» и «Кабанчик» В. Розова, «Энергичные люди» В. Шукшина, «Пять романсов в старом доме» В. Арро, «Ретро» А. Галина, «Амадей» П. Шеффера, «Расточитель» Н. Лескова, «Факультет ненужных вещей» Ю. Домбровского и многих других.

Репертуар театра отражает также его интерес к казахской культуре, к классической драматургии казахских авторов. На сцене лермонтовского с большим успехом прошли спектакли «Кобланды», «Ночные раскаты» М. Ауэзова, «Поэма о любви» Г. Мусрепова. Практиковалось приглашение ведущих казахских актёров для участия в спектаклях. Например, на русской сцене играли Х. Букеева, А. Жолумбетов, Ш. Айманов, Н. Жантурин.

Старожилы Алматы помнят народных артистов СССР – кумиров лермонтовского театра – В. Харламову и Е. Диордиева, народных артистов КазССР Л. Кюн, Л. Майзель, заслуженных артистов республики М. Азовского, лауреата Государственной премии Казахстана П. Дубовцева, А. Медведева, Г. Самойлина, Н. Зеленова и других. Прекрасные актеры, самобытные характеры, сильные личности! Театр славен своими артистами. И сегодня зрители с удовольствием смотрят спектакли с участием народных артистов Республики Казахстан Л. Нэльской, Ю. Померанцева, Г. Бойченко, лауреата госпремии Российской Федерации М. Толоконникова, заслуженных артистов республики Г. Балаева, Н. Долматовой, Н. Жмеренцевой, А. Зубова, М. Токарева, Т. Банченко, Ю. Капустина, В. Манихина, лауреата молодежной Госпремии «Дарын» М. Ганцевой. Невозможно забыть оставившего яркий след в истории театра народного артиста РК Л. Темкина.

С 1969 по 1974 год театром руководил народный артист Казахской ССР Мар Сулимов. Много замечательных спектаклей было поставлено под его руководством. В частности, сказка «Василиса Прекрасная» по пьесе Е. Черняка в театральной афише уже более четверти века, с 1973 года. Недалек юбилей спектакля – его семисотое представление.

После успешных гастролей в Москве в 1974 году театру присвоено звание академического. Оно заслужено сорока годами нелегкого творческого труда, десятками спектаклей, многочисленными гастролями, кропотливой работой коллектива.

В 1983 году отмечалось 50-летие театра, и коллектив был награжден орденом Дружбы Народов. Это серьезная награда, свидетельствующая о том, что театр достойно представляет русское театральное искусство в Казахстане, органически вписывается в культурную жизнь республики. С 1983 года и по нынешний день художественным руководителем театра остается народный артист Республики Казахстан мэтр отечественного искусства Рубен Андриасян.

В 90-х годах, когда старая идеология рушилась, а новая еще не появилась, театр, как и все общество, переживал тяжелые времена. В это трудное время на сцене шли такие спектакли как «Собачье сердце» и «Полоумный Журден» М. Булгакова, «Поминальная молитва» Г. Горина по произведениям Шолом-Алейхема, «Три сестры» и «Дядя Ваня» А. Чехова, «Таланты и поклонники» А. Островского, «Мера за меру» и «Гамлет» В. Шекспира, «Собор парижской Богоматери» В. Гюго, «Калигула» А. Камю.

Президент Республики Казахстан Нурсултан Абишевич Назарбаев высоко оценил вклад театра в культурную жизнь страны. В марте 2000 года коллектив театра награжден Почетной Грамотой Комитета Культуры за плодотворную работу в развитии театрального искусства.

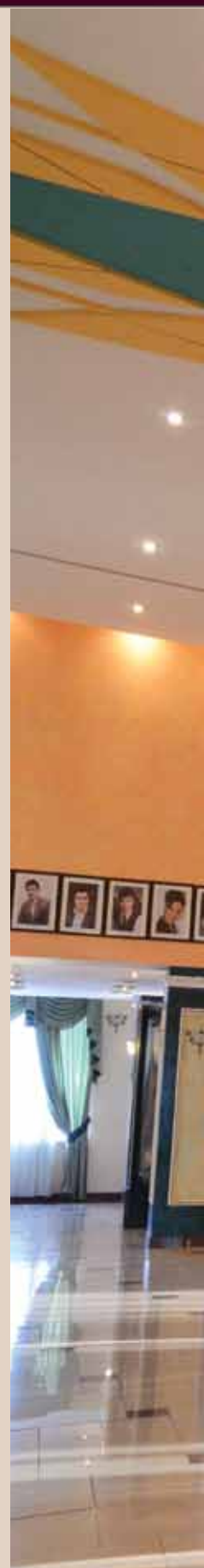

Ғ. Мүсірепов атындағы қазақ мемлекеттік академиялық балалар мен жасөспірімдер театры

Ғабит Мүсірепов атындағы қазақтың балалар мен жасөспірімдер театры 1946 жылдың 4 шілдесі күні А. Толстойдың «Алтын кілт» пьесасы бойынша қазақ тілінде тұңғыш рет спектакль қойып, ресми түрде тұсауын кесті. Спектакльді Кеңес Одағындағы балалар театрының негізін салушы режиссер Н.И. Сац қойды. Ол Қазақстанда жас жеткіншектерге арналған театрдың ашылуы мен қазақ труппасының өз алдына шымылдық көтеруіне тікелей араласты.

Балалар мен жасөспірімдер театрының қазақ труппасындағы алғашқы әртістер қатарында А. Мәмбетова, Ж. Бектасова, Қ. Жәкібаев, Д. Шәріпов, К. Өмірзақов, Х. Камардинова, К. Закарина, Т. Қосыбаеваларды, Т.Жармұхамедова, Е. Қонақбаев, Ы. Қасымов, Қ. Жаманов, Н. Бәйімбетов, С. Ысқақова, Х. Әзімбаева, С. Омарходжаева есімдерін атап айтуға болады.

1958 жылы Мәскеуде өткен Бүкілодақтық жастар театрларының фестивалінде «Ыбырай Алтынсарин» (авт. М. Ақынжанов) спектаклі екінші дәрежелі дипломды иеленді. 1966 жылы Мен Дон Ук қойған Ш. Хұсайыновтың «Алғашқы ұшқындар» спектаклі театрға Қазақстан Ленин комсомолы сыйлығын әперді. 1983 жылы М. Әуезовтің «Алуа» пьесасын сахналаған режиссер Р. Сейтметов пен спектакльде ойнаған әртістер – Ғ. Қазақбаева, М. Құлманбаев, М. Бақтыгереев Қазақ ССР-інің мемлекеттік сыйлығымен марапатталды. 1985 жылы Ұлы Жеңістің

Ғ. Мүсірепов атындағы қазақ мемлекеттік академиялық балалар мен жасөспірімдер театры

40 жылдығына арналған Бүкілодақтық байқауда «Жау тылындағы бала» (авт. Қ. Қайсенов, инсц. О. Бөкей, реж. Н. Жақыпбай) спектаклі ІІІ дәрежелі дипломға ие болды.

1995 жылы Абайдың 150 жылдық мерейтойына орай өткізілген республикалық театр фестиваліне қатысқан «Желсіз түнде жарық ай» (авт. М. Әуезов, инсц. Ш. Айманов) спектаклі бірінші орынды жеңіп алды және қойылым режиссері Н. Жақыпбай «Ең үздік режиссерлік шешімі үшін» жүлдесімен марапатталды. 1998 жылы Каир қаласында өткен халықаралық театр фестивалінде «Жан азабы» (авт. Ш. Айтматов, реж. Н. Жақыпбай) қойылымы ең үздік спектакльдер қатарынан көрінді.

1992 жылы туғанына 90 жыл толуына орай театрға Ғ. Мүсірепов есімі берілсе, 1996 жылы «академиялық театр» мәртебесін иеленді.

1994 жылы режиссер Е. Обаев қойған Ә. Таразидың «Індет» траги-комедиясының сахналануы қазақ театрына тақырыптық жағынан елеулі жаңалық әкелді. Спектакль 1997 жылы өткен республикалық театр фестивалінде Гран-При жүлдесін иеленсе, 1998 жылы өткен Түркі халықтарының театр фестивалінде

арнайы дипломға ие болды. Театрдың осындай табысты жолдары әлі күнге дейін жалғасып келеді. 2009 жылдың 17–27 қараша аралығында Сеул қаласында өткен «Ұлы Жібек жолы» театр фестиваліне «Мулен Ружға шақыру» (авторы және реж. Т. Теменов) спектаклімен қатысып келді.

2010 жылдың 22–24 сәуір аралығында Мәскеу қаласында «Бұлбұлдар түні» (авт. В. Ежов, ауд. Ә. Сығай, реж. Т. Теменов), «Қорқыттың Көрі» (авт. Иран-Ғайып, реж. Ж. Хаджиев), «Мулен Ружға шақыру» (авторы және реж. Т. Теменов) спектакльдерімен гастрольдік сапарда болып, ресейлік өнерсүйер көрермен мен белгілі мәдениет және қоғам қайраткерлерінің ыстық ықыласына бөленіп, сондай-ақ, сыншылар қауымының жоғары бағасын алып қайтты.

Құрылғанына 63 жыл толып отырған Ғ. Мүсірепов атындағы қазақ мемлекеттік академиялық балалар мен жасөспірімдер театры ұлттық сахна өнерінің ұлы көшбасшылары салған дәстүрлі құндылықтарын сақтай отырып, шығармашылық жаңа белестерге жету жолындағы ізденістерін әрі шыңдап келеді.

Казахский Государственный академический театр для детей и юношества им. Г. Мусрепова

Казахский государственный академический театр для детей и юношества им. Г. Мусрепова – театр юного зрителя Алматы, дающий спектакли на казахском языке.

Он ведёт свою историю от Алма-Атинского ТЮЗа, главным инициатором и первым руководителем которого стала знаменитый театральный деятель Наталья Ильинична Сац. Все началось осенью 1944-го с постановления Совнаркома ЦК КП(б) Казахстана «Об организации в городе Алма-Ата театра юных зрителей». А через год театр представил алма-атинцам свои первые спектакли: утром шла «Красная Шапочка» Е. Шварца в постановке Натальи Сац, а вечером «Осада Лейдена» Исидора Штока в постановке известного драматурга и режиссёра Виктора Розова. Кроме того, была создана театральная студия, в которой Наталья Ильинична Сац готовила театральные кадры.

Постановки шли только на русском языке, пока в 1946 году не была основана казахская труппа. Первым спектаклем на казахском языке стал «Алтын кілт» («Золотой ключик» А.Н. Толстого). Всего в период с 1946 по 1985 год детям посвятили несколько десятков спектаклей на казахском языке: «Золотой биток» М. Б. Акынжанова и К. Бадырова, «Алдар косе» Ш. Кусаинова, «Красавица Аязгыз» К. Сатыбалдинова, «Кожанасыр» Л.В. Соловьева, «Жизнь молодых» М. Иманжанова, «Весенний ветер», «Алия Молдагулова» А.И. Байжанова и другие. Основной репертуар ТЮЗа составляли произведения русской и зарубежной драматургии.

В 1985 году указом Министерства культуры Казахской ССР Театр для детей и юношества раздели-

ли на два самостоятельных коллектива: казахский, который получил имя знаменитого казахского писателя и драматурга Габита Мусрепова, и русский, которому было присвоено имя Натальи Сац. Некоторое время оба коллектива находились под одной крышей, чередуя репетиции и выступления. Потом русский ТЮЗ получил отдельное здание.

В 1996 году Театр юного зрителя им. Г. Мусрепова получил звание академического. А четырьмя годами раньше в связи с 90-летием казахского писателя и драматурга Г. Мусрепова ему было присвоено его имя.

За свою 65-летнюю историю Казахский государственный академический театр для детей и юношества им. Г. Мусрепова достиг больших успехов, создал базу для развития творческого потенциала и в настоящее время является одним из ведущих театральных коллективов республики. Ежегодно на его сцене проходит около 270 спектаклей.

В последние годы репертуар театра пополнен такими спектаклями как «Сүйе білсең...» («Если полюбишь...»), «Бұлбұлдар түні» («Соловьиная ночь»), «Белтірік бөрік астында» («Волчонок под шапкой»), «Ақан сері – Ақтоқты», «Қызыл орамалды шынарым» («Тополек мой в красной косынке») и другие. В его репертуаре – разнообразные спектакли, адресованные самым маленьким зрителям. Для тех, кто постарше, ставятся, в основном, произведения современных драматургов, где поднимаются актуальные проблемы молодежи. Спектакли идут на казахском языке с синхронным переводом на русский.

Н. Сац атындағы балалар мен жасөспірімдерге арналған мемлекеттік академиялық орыс театры

Алматы қаласындағы балалар мен жасөспірімдерге арналған мемлекеттік академиялық орыс театрының негізін қалаушы Наталья Ильинична Сац – 1918 жылы әлемде алғаш балалар театрын ашушы және әлемде алпысқа жуық балалар театрының негізін салушы өнер қайраткері болып саналады.

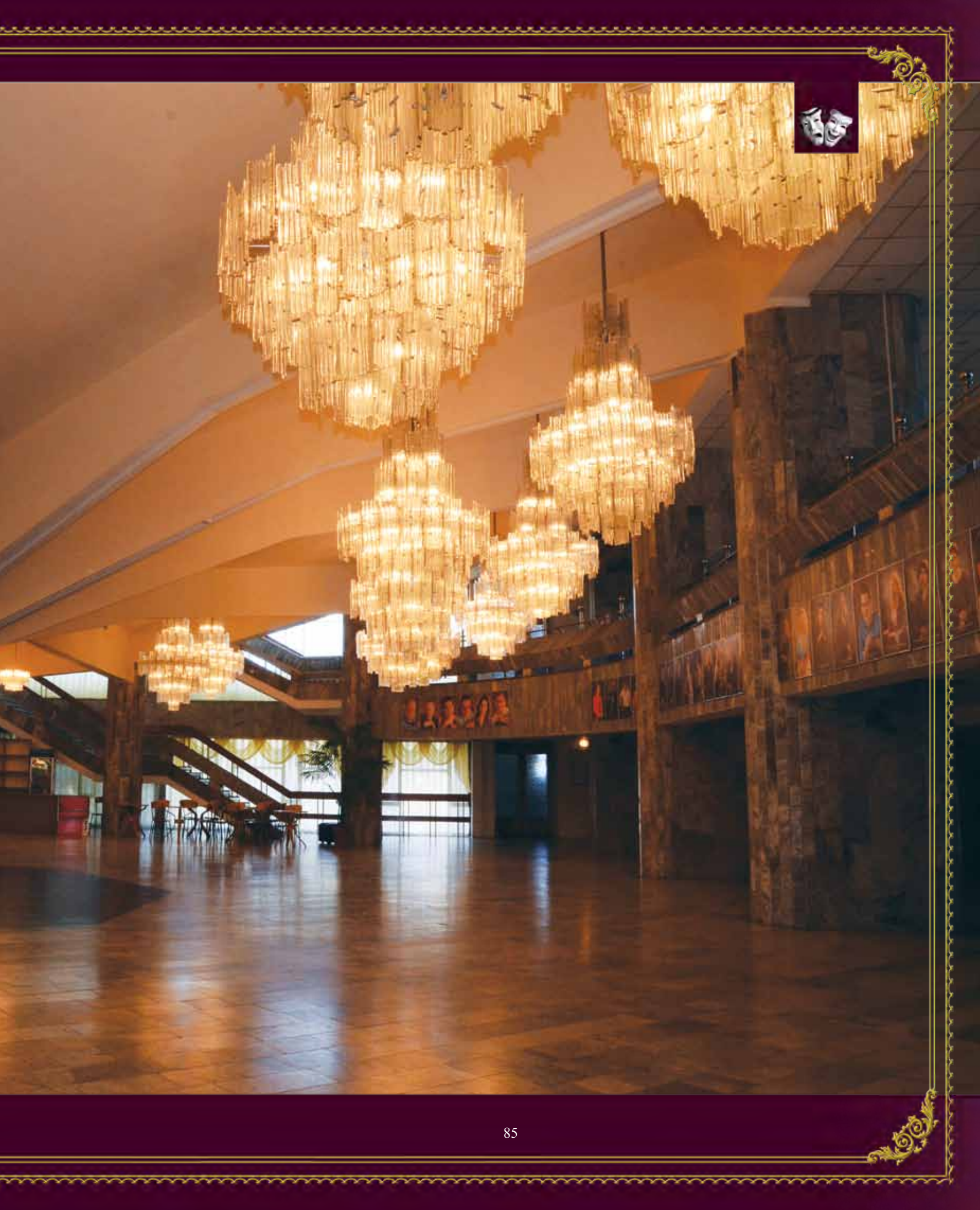
Ұлы Отан соғысы жылдары Сац Мәскеу мен Ленинградтан келген өзге өртістермен бірге Алматы қаласына орналасқан еді. Ол келісімен-ақ қалада балалар мен жасөспірімдер театрын ашу мәселесін көтерді. Оның бұл күш-жігері бекерге кеткен жоқ: 1944 жылы балалар мен жасөспірімдерге арналған театр ашу жөнінде шешім қабылданып, 1945 жылы 7 қарашада алматылық балалар алғаш рет театр табалдырығын аттады.

Театр бастауында Сергей Эйзенштейн, Николай Черкасов, Вера Марецкая, Владимир Луговский сияқты тағы да басқа Қазақстан өнерінің тарихында жарқын із қалдырған мәдениет қайраткерлері тұрды.

Театрдың әрбір даму кезеңі жаңа ізденістерімен ерекшеленді. Наталья Сацтан қалған дәстүрді режиссерлер И. Барон, А. Мадиевский, В. Жезмер, Е. Прасоловтар әрі қарай жалғастырып, театр репертуарының мазмұнын кеңейтті.

1985 жылы Театр екі ұжымға – қазақ және орыс труппаларына дербес бөлінді. 1986 жылдан бастап орыс труппасы қала орталығындағы «Жаңа сахнадан»

Н. Сац атындағы балалар мен жасөспірімдерге арналған мемлекеттік академиялық орыс театры

көрінді. Жаңа жерде Б. Преображенский Ю.Поляковтың «ЧП районного масштаба», э.Казакевичтің «Двое в степи», Б.Пастернактың «Доктор Живаго», М. Булгаковтың «Белый крест», О.Сүлейменовтің «Страсть скифа – справедливое несчастье», А.Пушкиннің «Прими собрание пестрых глав..», Шекспирдің «Гамлет», Гогольдің «Беспримерная конфузия» спектакльдерін сахнаға шығарды.

1995 жылы театрға Н.И. Сац атындағы академиялық театр мәртебесі берілді.

2000 жылы театр ұжымы жаңа ғимаратқа – АХБК сарайына көшіп барды. 2006 жылдан театрдың ғимаратында Камералық сахна жұмыс істеп келеді.

Театрдың қалыптасуына РСФСР-дің еңбек сіңірген өнер қайраткері Б. Гронский үлес қосты. Оның басшылығы кезінде театр классикалық және қазіргі заманғы драматургияның үздік туындыларын сахналады. Б Гронскийдің өзі Л.Гераскинаның «Аттестат зрелости», Т.Габбенің «Золушка», В.Розовтың «Страницы жизни», А.Арбузовтың «Годы странствий», В.Лавреневтің «Разлом» спектакльдерін сахнаға қойды.

Сондай-ақ режиссер, Қазақ ССР еңбек сіңірген қайраткері Евгений Александрович Прасолов К.Треневтің «Гимназисты», Я.Райнистің «Вей, ветерок!», Д.Фурмановтың «Мятеж» (бұл спектакльге 1968

жылы Мәскеуде өткен балалар мен жасөспірімдер тетарларының бүкілодақтық фестивалінде I дәрежелі диплом берілді), А.Кузнецовтың «Взрослые дети» сияқты тамаша туындыларды сахналағанымен есте қалды.

Орыс труппасының бас режиссері, Қазақ ССР-інің еңбек сіңірген қайраткері Абрам Львович Мадиевский де Б.Горбатовтың «Юность отцов», А.Арбузовтың «Таня» және «Иркутская история» тәрізді қызғылықты спектакльдерді қойды.

Бүгінде театрдың репертуарында «Сказка о царе Салтане» (А.Пушкин), «Муха-Цокотуха» (К.Чуковский), «Зайка-заснайка» (С.Михалков), «Золотой чай» (С.Козлов), «Сказка про Нолик, без которого не наступит завтра» (Г.Данатаров), «Сказка о золотом троне, голубом цветке и старой домбре» (Е.Прасолов), «Волшебная лампа Аладдина» (О.Емельянова), «Две Бабы-Яги» (Р.Сеф, Н.Карелина), «Красная Шапочка» (Е.Шварц), «Белоснежка», «Талисман», «Закат» (И.Бабель), «Горе от ума» (А.Грибоедов), «Ромео и Джульетта» (У.Шекспир), «Белое облако Чингисхана» (Ч.Айтматов), «Тимур и его команда» (А.Гайдар), «Кошкин дом» (С.Маршак) сияқты спектакльдер бар.

Государственный академический русский театр для детей и юношества им. Н. Сац

Основоположницей Государственного академического русского театра юных зрителей в Алма-Аты стала Наталья Ильинична Сац – создательница в 1918 году первого в мире детского театра и еще около шестидесяти театров для детей во всем мире.

Сац в годы войны вместе с артистами Москвы и Ленинграда эвакуировалась в Алма-Ату. Почти сразу же она подняла вопрос о необходимости создания в городе театра для детей и юношества. Ее усилия в этом направлении не прошли даром: в 1944 году было принято решение открыть ТЮЗ. А 7 ноября 1945 года алма-атинские дети впервые переступили порог театра.

У колыбели ТЮЗа стояли замечательные деятели культуры, оставившие яркий след в истории искусства Казахстана: Сергей Эйзенштейн, Николай Черкасов, Вера Марецкая, Владимир Луговской и многие другие.

Каждый период в развитии ТЮЗа ознаменован поисками новых форм и средств выразительности. Развивая традиции Натальи Сац, последующие режиссеры И. Барон, А. Мадиевский, В. Жезмер, Е. Прасолов обогащали театр новыми открытиями, каждое из которых ложилось отдельной ценностью в репертуарную копилку театра.

В 1985 году, после разделения Театра для детей и юношества на два самостоятельных коллектива – казахский и русский, стали решать вопрос об отдельном помещении. И в 1986 году театр выступил на новом месте в центре города – так называемой «Новой сцене». На ней Б. Преображенским были поставлены спектакли «ЧП районного масштаба» Ю. Полякова, «Двое в степи» Э. Казакевича, «Доктор Живаго» Б. Пастернака, «Белый крест» М. Булгакова, «Страсть скифа – справедливое несчастье» О. Сулейменова, «Прими собрание пестрых глав...» А. Пушкина, «Гамлет» Шекспира, «Беспримерная конфузия» («Ревизор») Н. Гоголя.

В 1995 году театру присвоено звание академического и имя его основательницы – Н. И. Сац. В 2000 году коллектив въехал в новое здание – Дворец АХБК. С 2006 года в основном здании театра работает Камерная сцена.

Театру везло с руководителями. Так, важное место в его истории занимает творчество заслуженного деятеля искусств РСФСР Б. Гронского. В период его руководства театр обращается к лучшим произведениям классической и современной драматургии. Сам Б. Гронский поставил спектакли «Аттестат зрелости» Л. Гераскиной, «Золушку» Т. Габбе, «Страницу жизни» В. Розова, «Годы странствий» А. Арбузова, «Разлом» В. Лавренева и др.

Режиссеру, заслуженному деятелю искусств КазССР Евгению Александровичу Прасолову принадлежат такие замечательные спектакли как «Гимназисты» К. Тренева, «Вей, ветерок!» Я. Райниса, «Мятеж» Д. Фурманова (спектаклю был присужден Диплом I степени на Всесоюзном фестивале театров юного зрителя в Москве в 1968 г.), «Взрослые дети» А. Кузнецова и другие.

Главным режиссером русской труппы, заслуженным деятелем искусств КазССР Абрамом Львовичем Мадиевским также поставлено много интересных спектаклей, в частности, «Юность отцов» Б. Горбатова, «Таня» и «Иркутская история» А. Арбузова.

Сегодня в репертуаре русского ТЮЗа такие спектакли как «Сказка о царе Салтане» (А. Пушкин), «Муха-Цокотуха» (К. Чуковский), «Зайка-зазнайка» (С. Михалков), «Золотой чай» (С. Козлов), «Сказка про Нолик, без которого не наступит завтра» (Г. Данатаров), «Сказка о золотом троне, голубом цветке и старой домбре» (Е. Прасолов), «Волшебная лампа Аладдина» (О.Емельянова), «Две Бабы-Яги» (Р.Сеф, Н. Карелина), «Красная Шапочка» (Е. Шварц), «Белоснежка» (по мотивам сказки Братьев Гримм), «Талисман» (по мотивам повести В. Токаревой), «Закат» (И. Бабель), «Горе от ума» (А. Грибоедов), «Ромео и Джульетта» (У. Шекспир), «Белое облако Чингисхана» (Ч. Айтматов), «Тимур и его команда» (А. Гайдар), «Кошкин дом» (С. Маршак).

Қ. Қожамияров атындағы ұйғыр музыкалық комедия театры

Құдыс Қожамьяров атындағы Ұйғыр музыкалық комедия театры – әлемдегі жалғыз кәсіби ұйғыр театры. Театр тарихы 1934 жылдан бастау алады. Сол жылы 24 қыркүйекте Д.Асимов пен А.Садыровтың «Анархан» атты музыкалы драмасымен тұңғыш рет шымылдығын ашты.

Ең алғаш Ұйғыр облыстық музыкалық драма театры аталған бұл өнер ордасы 1941–1961 жылдар аралығында Алматы облысының Шелек кентіне ауысқанымен, 1961 жылы қайтадан Алматы қаласына оралды.

Театр сол кездері ұлттық драмалармен қатар өзге де классикалық шығармаларды (У.А. Гаджибеков, Л.А. Юхвид пен А.Б. Александров, Ж.Б. Мольер т.б.) сахнаға шығарып, өнер өресін кеңейтті. Актерлер М. Бақиев, М. Семятова, С. Саттарова, А. Шәмиев, А. Ақбаров, З. Ақбарова, М. Ахмадиев, Қ. Әбдірәсілов, режиссерлер А. Ибрагимов, А. Марджанов, Д. Садырова, театр суретшілері К. Пак, П. Ибрагимов, композиторлар Қ. Қожамияров, Ғ. Зайнаутдинов, И. Масимов, И. Исаев, т.б. театрдың нығайып, қалыптасуына елеулі үлес қосты.

1964 жылы республикалық ұйғыр музыкалық драма театрына айналса, араға үш жыл салып, ұйғыр музыкалық комедия театры деген жаңа мәртебеге ие болды.

Театрға 2005 жылы Қазақстанның музыка өнеріне елеулі үлес қосқан музыка зерттеушісі, профессор, КСРО халық әртісі Қ. Қожамияровтың есімі берілді.

Қ. Қожамияров атындағы ұйғыр музыкалық комедия театры

Ұйғыр театрының 1997 жылы Каирдегі «Египет» тәжірибелік қойылымдар халықаралық фестивалінде қатысуы – театр шекарасының кеңейгенінің, оның халықаралық аренаға шығуының жарқын көрінісі.

Әр жылдары театр репертуарынан орыс, өзбек, қырғыз, башқұрт, әзербайжан, грузин және қазақ жазушыларының М.Әуезовтің («Айман – Шолпан»), Ғ.Мүсіреповтің («Қозы Көрпеш – Баян сұлу», «Қыз Жібек»), С.Мұқановтың («Қашғар қызы»), Ш.Хұсайыновтың («Шолпан» мен «Қайран Гәкку»), Қ.Мұхамеджановтың («Бөлтірік бөрік астында»), Қ.Байсейітов пен Қ.Шаңғытбаевтың («Беу, қыздар-ай», «Ой, жігіттер-ой»), С.Шәймерденовтің («Дөкей келе жатыр»), шетел драматургиясының (У.Шекспир, Лопе де Вега, А.В. Вальехо) туындылары да орын алды.

Театрдың жанында «Яшлық», «Нава» және «Сада» ансамбльдері жұмыс істеді. Театр ұжымы 1984 жылы «Құрмет белгісі» орденімен марапатталды. 2002 жылы күрделі жөндеуден өткен театр шымылдығын қайта ашты.

Театрды ұзақ жыл басқарған Мұрат Ахмадиевтен кейін бұл қызметке «Дервиши» тобының әншісі Әділ Жамбақиев тағайындалды. Шығармашылық ұжым фестиваль, басқа да мәдени шаралар негізінде көптеген шетелдерде өнер көрсетті.

Театрдың шығармашылық жолы халық өмірімен тығыз байланысты сипатталады. Бұл театр – Қазақстанда басқа ұлттармен қатар өмір сүріп келе жатқан ұйғыр халқы мәдени өмірінің ажырамас бөлігі.

Государственный Республиканский уйгурский театр музыкальной комедии им. К. Кужамьярова

В сентябре 1934 года в Алма-Ате был открыт Уйгурский музыкально-драматический театр, ставший сегодня центром театральной и музыкальной культуры уйгурского народа, частицей многонационального театра республики.

В своих лучших спектаклях этот коллектив создавал образы большой социальной значимости, характеры людей сильных, вступающих в борьбу за справедливость. Это были героико-романтические образы Садыра Палвана, Махмуда Кужамьярова, Билала Назима, Абдуллы Розыбакиева, психологически тонко разработанные образы Анархан, Санам, Айхан, Аманнысы, страстных борников правды – батрака Сайта и придворного поэта Хапиза, солдата Айса.

На сцене театра наряду с произведениями уйгурских авторов ставятся произведения Горького и Шекспира, Гоголя и Гольдони, Мольера, Погодина, Ауэзова, Мусрепова и многих других.

За прошедшие годы в Уйгурском театре выросла замечательная плеяда мастеров сцены. Это народные артисты Казахстана А. Шамиев, С. Саттарова, М. Семятова, М. Бакиев, Р. Илахунова, З. Акбарова, Н. Маметова, заслуженные артисты РК Ж. Асимов, Г. Жалилов, Х. Илилова, М. Рахманова, К. Закиров, А. Акбарова.

В театре дебютировали первые уйгурские профессиональные режиссеры – И. Жалилов, Д. Садирова, Г. Хамидуллаев, Ш. Шаваев, Я. Шамиев, М. Изимов.

В тесном контакте с театром работали народный артист СССР, лауреат Государственной премии композитор К. Кужамьяров, народный артист Казахстана Г. Дугашев, заслуженный деятель искусств РК И. Масимов, композиторы Н. Кибиров, И. Исаев, З. Сетеков, С. Кибирова, Ш. Шаймарданова.

В истории театра навсегда останутся имена тех деятелей искусства, которые на заре формирования уйгурского музыкально-драматического театра способствовали его творческому становлению. Это узбекские режиссеры А. Ибрагимов, В. Азимов, армянский С. Башоян, казахские режиссеры А. Исмаилов, А. Мамбетов, Б. Омаров, К. Жетписбаев. Вписаны в скрижали театра актеры Т. Ханум, К. Байсеитова, Х. Насырова, композиторы Д. Мацунин, А. Поливанов, Б. Ерзакович, И. Сокольский и другие.

Уйгурский театр музыкальной комедии – театр уникальный. В нем создано несколько творческих коллективов: фольклорный ансамбль «Нава», молодежный вокально-хореографический ансамбль «Сада», группа «Яшлык», хореографический ансамбль «Рухсара» и драматическая труппа.

Театр участвовал во многих международных, республиканских театральных фестивалях, где его лучшие спектакли, талантливые артисты удостоивались званий лауреатов и дипломов.

Участие Уйгурского театра музыкальной комедии в IX международном фестивале экспериментальных постановок в Каире в 1997 году – яркое свидетельство выхода коллектива на международную арену. Победное шествие по дальнему зарубежью продолжилось в следующем году, когда Уйгурский театр был приглашен на Всесоюзный фестиваль визуального искусства (Media wave'98) в Венгрию, затем в Турцию, Китай, Финляндию, Англию, Швейцарию, Америку и другие зарубежные страны.

В 2002 году театр открыл новый сезон в новом реконструированном здании. На торжественной презентации присутствовал Президент Республики Казахстан Нурсултан Назарбаев, который высоко оценил искусство не только Уйгурского театра, но и всех народов, живущих в Казахстане, призвал к тому, чтобы это искусство служило, прежде всего, миру и межнациональному согласию, освещая достижения республики за период независимости, а также волнующие людей насущные проблемы.

Сегодня Уйгурский театр, начавший путь с кружков художественной самодеятельности, достиг высокого профессионализма и шагает в ногу с большой армией казахстанских театров.

Республикалық Мемлекеттік корей музыкалық театры

Республикалық мемлекеттік корей музыкалық комедия театрына 2012 жылы 80 жыл толады.

Белгілі тарихи үдерістің нәтижесінде пайда болған этномәдени феномен ретінде театр осы жылдар бойы өзінің жасаған жұмысымен корей диаспорасының мәдени орталығы болып қалыптасты. Бұл бүгінде ұлттық әртістер мен театр жұмысшыларының төртінші ұрпағы жұмыс жасап жүрген бірегей театрда «Самуль-нори» фольклорлы ансамблі, балет труппасы, солист-вокалшылар, драмалық труппа сияқты ұлттық шығармашылық топтары шоғырланған.

Театрдың шығармашылық өрісі таң қалдырады. Драмалық спектакльдер (орыс, қазақ, шетел, ұлттық драматургтардың, оның ішінде Н. Островский, Н. Гоголь, А. Гельман, М. Әуэзов, Ғ. Мүсірепов, Д. Исабеков, В. Шекспир, Ж. Мольер, Г. Лорка, Цой Ен Гын, Ен Сен Нен, Хан Дин, Д. Накипов және басқалардың туындылары), «Чусок», «Оволь Тано» секілді ұлттық дәстүрлі қойылымдар, концерттер, заманауи эстрадалық шоу – барлығын театр сахнасынан тамашалауға болады. Корей театрының репертуары диаспораның мәдени талғамына тікелей байланысты.

Театр құрылғалы оның қойылымдарын 5 млн. астам адам көрді, 300-ден астам театралды қойылымдар, концерттік бағдарламалар мен спектакльдер сахнаға шығарылды. Театр әртістері жыл сайын Корея Республикасының түрлі

Республикалық Мемлекеттік корей музыкалық театры

қалаларында өтетін Бүкілкорейлік фестивальдерде өз өнерлерін көрсетеді. Соңғы жылдар ішінде театр корей көрермендеріне Хан Диннің «Ағашты шайқамандар», Г. Лорктың «Бернарда Альба үйі», А.Чеховтың «Аю», Д. Исабековтың «Мұрагерлер», В. Гуркиннің «Ауылдық кадрилль», Цой Ен Гынның «Бұрынғы махаббатты кір шалмайды» атты туындыларын көрсетті.

Театр өнерінің дамуына қосқан үлесі үшін корей театры «Құрмет белгісі» орденіне ие болды. Сонымен қатар театр көптеген халықаралық дипломдармен марапатталған. Театрдың бес әртісіне

халық әртісі атағы, тоғызына – еңбегі сіңген әртіс атағы, бір әртіске еңбегі сіңген қайраткер, он жеті әртіске Қазақстан Республикасының еңбегі сіңген әртіс атағы, екі әртіске – II дәрежелі «Достық» орденінің кавалері атағы, тағы да бір әртіске «Құрмет» ордені және басқада мемлекеттік сыйлықтар берілді.

Театрдың 80 жылдығына орай корей драматургы И Гын Самның пьесасы «Көшпелі труппа» бойынша спектакль қоюға Корея Республикасынан әйгілі режиссері Ким Сок Ман шақырылды.

Сонымен қатар 2012 жылдың 26–30 қыркүйек аралығында өтетін Корей театры апталығында Сеул қаласының драма театры әртістерінің қойылымын қазақстандық көрермендер тамашалады.

Бүгінде корей театры Қазақстан корейлерінің ең басты мәдени ошақтарының бірі болып саналады.

Государственный Республиканский корейский театр музыкальной комедии

Государственному республиканскому корейскому театру музыкальной комедии Республики Казахстан в 2012 году исполняется 80 лет.

На протяжении всей своей деятельности театр был центром культуры корейской диаспоры, являясь этнокультурным феноменом, который сложился в результате определенного исторического процесса. Это уникальный творческий организм, где сегодня работает четвертое поколение национальных артистов и театральных работников. В театре сосредоточены национальные творческие силы: фольклорный ансамбль «Самульнори», балетная труппа, солисты-вокалисты, драматическая труппа.

Диапазон театра многообразен: от драматических спектаклей (русских, казахских, зарубежных, национальных драматургов, в число которых входят Н. Островский, Н. Гоголь, А. Гельман, М. Ауэзов, Г. Мусрепов, Д. Исабеков, В. Шекспир, Ж. Мольер, Г. Лорка, Цой Ен Гын, Ен Сен Нен, Хан Дин, Д. Накипов и другие) до традиционных народных театрализованных представлений, таких как «Чусок», «Оволь Тано», концертов, современных эстрадных шоу. Репертуар корейского театра выстро-

ен с учетом культурных запросов диаспоры, являясь неотъемлемой частью общеказахстанской культуры.

За годы существования театра на его представлениях побывало более 5 млн зрителей, поставлено более 300 спектаклей, концертных программ и театрализованных представлений. Артисты драмы успешно участвуют на Всекорейском фестивале, который ежегодно проходит в разных городах Республики Корея. За последние годы театр показал корейским зрителям «Не раскачивайте дерево» Хан Дина, «Дом Бернарды Альба» Г. Лорка, «Медведь» А. Чехова, «Наследники» Д. Исабекова, «Деревенская кадрили» В. Гуркина, «Старая любовь не ржавеет» Цой Ен Гына.

За вклад в развитие театрального искусства Корейский театр удостоен высокой государственной награды – ордена «Знак Почета», имеет множество почетных грамот и дипломов, в том числе международных.

Пяти артистам театра было присвоено высокое звание народного артиста, девяти – заслуженно-

го деятеля искусства, одному – заслуженного деятеля, семнадцати – заслуженного артиста Республики Казахстан, двум артистам – кавалера ордена «Достық» II степени и одному – ордена «Құрмет» и многие другие государственные награды.

В ознаменование 80-летия театра из Республики Корея приглашен известный режиссер Ким Сок Ман для постановки спектакля «Бродячая труппа» по одноименной пьесе корейского драматурга И Гын Сама.

Кроме того, коллеги-артисты драматического театра из города Сеула приедут со спектаклем и будут участвовать в неделе корейского театра, которая состоится с 26 по 30 сентября 2012 года.

Корейский театр – это осязаемый, зримый результат государственной политики в области культуры, в сохранении его многообразия и разнообразия.

Республикалық неміс драма театры

1974 жылдың 2 шілдесінде Кеңес Одағы Коммунистік Партиясы орталық комитетінің «КСРО халқы арасында неміс ұлтының жұмысын жақсарту туралы» шешімі қабылданды.

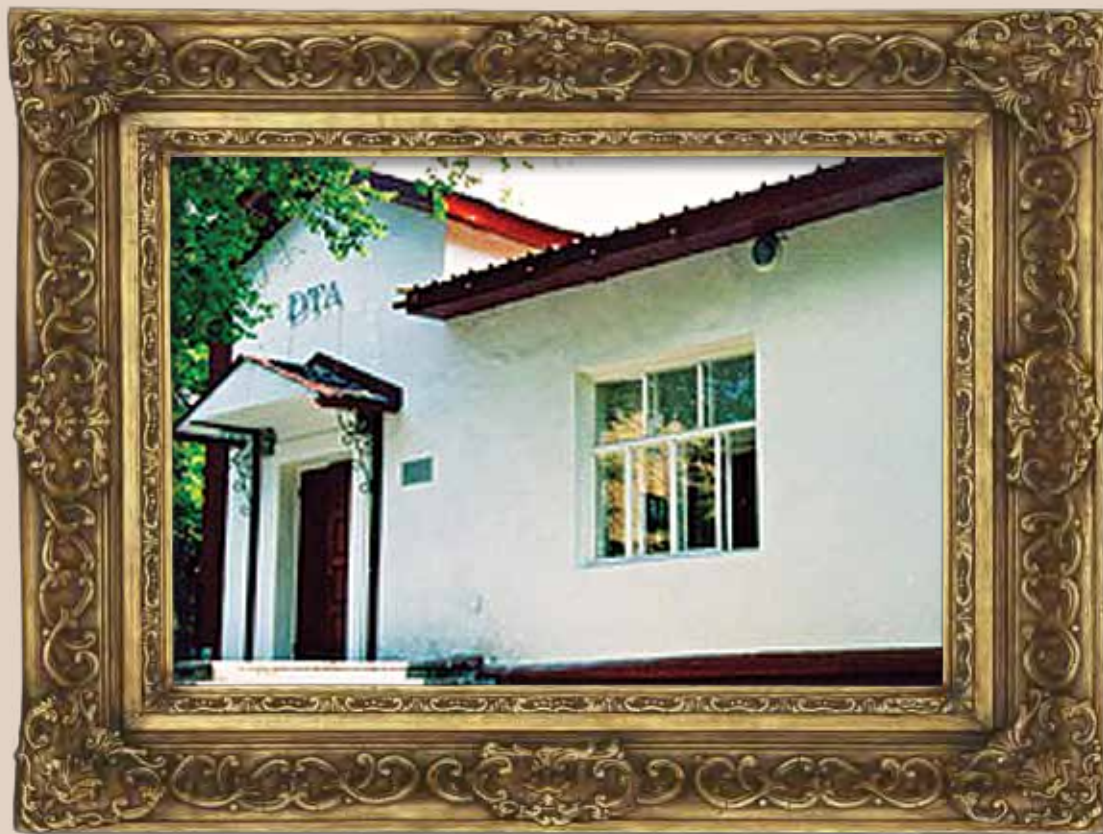
1975 жылдың 6 ақпанында Қазақ ССР Мәдениет министрлігінің бұйрығымен қазақ жеріндегі алғашқы неміс театрының іргесі қаланды.

Театр 1980 жылдың 26 желтоқсанында неміс жазушысы Александр Райменгтің «Алғашқылар» («Первые») пьесасымен ашылды. Пьесада неміс ұлтының қазақ жеріне көшіп келгендегі алғашқы күндері, қазақ халқымен қарым-қатынасы көрсетілді. Театр репертуарынан орыс, неміс классиктерінің шығармалары орын алды. Сол кездегі неміс, орыс акын-жазушылары мен драматургтары театрдың көркеюіне сүбелі үлес қосты.

Неміс драма театры (DTA) кеңінен танылып, гастрольдік сапарларға шыға бастады. Уақыт өткен сайын, театр труппасының құрамы толығып, Теміртаудағы шағын ғимарат оларға тарлық етті. 1989 жылы театр Алматы қаласына көшірілді.

Осы кезде республикадағы неміс халқының тарихи Отанына көшу науқаны жүріп жатты. 1993 жылы Германияға театрдың соңғы әртісі көшіп кетіп, театрда Лидия Ганн ғана қалды.

Театр труппасы өзге ұлт өкілдерінің азаматтарымен толыға бастады. Бұл театр бағыты мен болмысына үлкен өзгерістер енгізді. Неміс драма театры (DTA) тәжірибелер пен пікірталастар орнына айналды.

Республикалық неміс драма театры

Өзге мемлекеттерден режиссерлер шақырылып, олар өз кезегінде театрдың дамуына ат салысты. Қазіргі уақытта театр репертуарынан жаңа шығармалар орын алуда. Атап айтқанда, Джеффри Черч (Англия) «Макбет», Фредерике Фельбек (Германия) «Немецкий как иностранный» (Арна Арлейдің (Литва) пьесасы), Кристоф Фетрие (Франция) «Миры в переходах» (Джеймс Джойстың «Улисс» романы), Катарина Шмеер (Германия) «Дай жару», Х. Ганым (Германия) «Войцек» (Г. Бюхнер пьесасы), Ирина Симонова (Қазақстан) «Девушка и Смерть» (М.Горький шығармасының желісімен жазылған А.Курелланың ересектерге арналған ертегісі) қойылымдары көрермендердің назарына ұсынылды.

Театр репертуарында «Оскар и Розовая Дама» (авт. Э. Э. Шмитт, реж. Игорь Гонопольский), «Дон Жуан приходит с войны» (авт. Э. фон Хорват, реж. Борис Преображенский), «Счастливый Ганс» (авт. М. Бартенев, реж. Дмитрий Скирта), «По одежке протянешь ножки» (авт. Х. Бергер, реж. Андрей Воронин), «Свобода» (авт. С. Мрожек, реж. Ирины Симонова) т.с.с. отандық және шетелдік режиссерлердің қойылымдары бар.

Қазіргі таңда республикалық неміс драма театры түрлі

тәжірибелердің арқасында неміс халқының мәдени мұрасын сақтауды көздейді. Жыл сайын театр репертуары жаңартылып, оған өзге елдердің сазгерлері мен режиссерлері тартылады.

Театр қойылымдары орыс және неміс тілдерінде жүргізіледі. Неміс тілін меңгермеген көрермендерге неміс тілінен орыс тіліне тікелей синхронды аударма ұсынылады.

Республиканский немецкий драматический театр

В 1975 году был подписан приказ Министерства культуры КазССР о создании на казахстанской земле театра русских немцев, называющегося теперь Республиканским немецким драматическим театром. Основные цели и задачи нового коллектива были определены таким образом: «Улучшение возможностей развития и сохранения культурного наследия граждан немецкой национальности, живущих в республике». Это, в свою очередь, послужило причиной появления немецкого актерского

курса при Высшем театральном училище им. Щепкина в Москве, которое через пять лет выпустило 29 дипломированных артистов. Все они прибыли в город Темиртау, где в 1980 году спектаклем «Первые» по пьесе российского немецкого писателя Александра Раймгена о взаимоотношении казахов с немцами и состоялось открытие театра.

Афишу в те годы представляли немецкие классические драматурги, современные русско-немецкие и русские авторы.

В восьмидесятые годы коллектив сумел заявить о себе на республиканских конкурсах драмтеатров. Так, в 1983 году стал победителем спектакль по пьесе великого немецкого классика Фридриха Шиллера «Коварство и любовь», поставленный режиссуром Б. Атабаевым. А через четыре года спектакль «Свой очаг» по пьесе Андреаса Закса был признан профессиональной критикой одним из лучших.

Благодаря талантливой труппе, сильному и разнообразному репертуару театр приобретает большую популярность, проводя много времени на гастролях. Его ждут в разных городах Советского Союза, о нем знают и пишут. К этому времени коллектив «вырастает» настолько, что маленький Темиртау становится для него тесным. К тому же остро чувствуется отдаленность от культурного центра Республики. И в 1989 году театр переезжает в Алма-Ату.

Начавшаяся вскоре массовая миграция немцев на историческую родину сильно отразилась на деятельности коллектива, который к 1993 году практически потерял весь актерский состав. К тому же, в последующие десять лет не было выпусков в московской студии, что привело к дефициту немецкоговорящих актеров. И неизвестно, как бы сложилась дальнейшая судьба коллектива, не случись в его жизни господина Фрайтага, являющегося доцентом актерского мастерства. Второе дыхание театру было придано его миссинерской деятельностью. Ему было суждено стать продолжателем дела немецкого театра в Казахстане. Он ездил по всем городам, где живут немцы – искал талантливых ребят, знающих язык. В итоге были отобраны 20 человек.

Спектаклем по пьесе Мольера «Плутни Скапена» в постановке Н. Сабировой открылся 16-й театральный сезон, который ознаменовал «новую историю» Немецкого драматического театра (ДТА). Труппа становится интернациональной, что требует радикальных изменений в эстетике и направленности деятельности. ДТА в это время становится местом дискуссий и эксперимента.

Последовавший затем спектакль «Поле Чудес» (режиссер И. Лаузунд) сделал театр знаменитым на пол-Европы: он получил Гран-при на престижнейшем мюнхенском фестивале молодых театров немецко-говорящих стран. Потом последовали гастроли по таким странам как Австрия, Германия, Нидерланды, Швейцария, Венгрия, Румыния. ДТА сделался ближе к европейскому театру, став более интернациональным.

С возвращением Болат Атабаева в 2004 году началась «новейшая» история театра. Появляются спектакли с использованием нескольких языков. Деятельность коллектива все больше приобретает международную направленность. Приглашаются режиссеры из-за рубежа – Англии, Германии, Литвы, Франции.

На данный момент немецкий театр находится в фазе «возрождения». Его руководитель Ирина Сиимонова ищет новые подходы к исполнению основной задачи театра – сохранению культурных традиций немецкого народа, одновременно не забывая о том, что театр, потерявший в связи с долгосрочной реконструкцией здания своего зрителя, должен вновь его обрести. Этому способствуют такие проверенные приемы как приглашение режиссеров из разных городов и стран, открытие и закрытие сезона премьерными постановками.

Об успехе коллектива в новых жизненных обстоятельствах свидетельствует, наряду с достижениями середины 2000-ых, победа в 2011-ом году в Астане на республиканском театральном фестивале национальных театров, посвященном 20-летию независимости РК: театр представил спектакль «Свобода» по пьесам С. Мржежа и был дипломирован в номинации «Лучшее режиссерское решение».

Б. Римова атындағы Талдықорған қалалық қазақ драма театры

Бикен Римова атындағы Талдықорған қалалық қазақ драма театры 1975 жылы Ғабит Мүсіреповтің «Қозы-Көрпеш – Баян сұлу» пьесасымен ашылды. Арада жиырма бес жыл өткенде театрға Қазақстанның халық әртісі, мемлекеттік сыйлықтың лауреаты Бикен Римованың есімі берілді.

Театрдың негізін салушылардың қатарында алғашқы директоры Қалмахан Бейсенбиев пен бас режиссері Мұқтар Қамбаровтың есімдері аталады. Бұл театрда әр кезеңдері С. Асылханов, М. Қамбаров, А. Құлданов, А. Мағзұмбеков, Ә. Мәмбетов, М. Байсеркенов, Б. Омаров, Р. Шарафутдинова секілді танымал режиссерлер еңбек етті.

1976 жылы жас театр жастардың республикалық «Жігер» фестивалінде 1 дәрежелі дипломмен марапатталды. Театр шығармашылығы содан бері көптеген республикалық және халықаралық байқаулардың жүлделеріне ие болды.

2001 жылы театрға Қазақстан Республикасының Президенті Н. Назарбаев келсе, бір жылдан соң премьер-министр И. Тасмағамбетов бас сұғып, театр әртістерінің шығармашылық шеберлігіне жоғары баға берді.

2003 жылы ЮНЕСКО аясында Махамбет Өтемісұлының 200 жылдығына орай өткен фестивалда Т. Әлімқұловтың «Қош бол, Қараой» спектаклін қойып, жүлделі орын алды. 2004 жылы қыркүйек-қазан айларында театр әртістері Еги-

Б. Римова атындағы Талдықорған қалалық қазақ драма театры

пет астанасы Каирде өткен ХҮІ халықаралық тәжірибелік қойлымдар фестиваліне қатысса, арада бірай өтісімен Анталья қаласында лайықты өнер көрсетті.

Театр ұжымы үшін 2005 жыл ұмытылмас кездердің бірі болды. К. Байсейітова мен Қ. Жандарбековтің 100 жылдығына орай Қызылорда қаласында өткізілген ХІІІ республикалық театр фестивалінде Б. Римова атындағы театр Гран-При жүлдесін жеңіп алды.

Талдықорған театры Ұлы Қазақ даласындағы мемлекетіміздің терең тарихын бейнелейтін тарихи туындыларды ұдайы сахналап келе жатқан санаулы театрлардың бірі болып саналады. Олардың қатарында «Қанды ғасыр», «О, Атилла, Атилла!», «Алтын бесік», «Кенесары, Наурызбай», «Мұнар да мұнар, мұнар күн», «Көтерілген күмбез», «Қараой», «Томирис», «Ақан сері – Ақтоқты» және т.б. спектакльдерді айтуға болады.

Қазіргі уақытта театр сахнасында Иран-Ғайыптың «Ана аманаты», С. Балғабаевтың «Біз де ғашық болғанбыз», «Ғашықсыз ғасыр», М. Мұқайдың «Тойы көп үй», А. Оразбековтың «Бір түп алма ағашы», Б. Римованың «Қос мұңлық», М. Мақатаевтың «Райымбек, Райымбек!», Т. Ахтановтың «Күшік күйеу», Б. Соқпақбаевтың «Тапқыр Қожанасыр», Р. Отарбаевтың «Ұйық», Т. Әліпбайдың «Томирис», Ғ. Мүсіреповтің «Ақан сері – Ақтоқты» пьесалары қойылып жүр.

Театр 2010 жылы «Жетісу театр керуені» деген атпен Алматы, Жамбыл, Шымкент, Қызылорда облыстарына гастрольдік сапарға шықса, 2011 жылы Павлодар, Петропавл, Көкшетау, Қарағанды облыстары мен Астана қаласына барып қайтты.

Талдыкорганский казахский драматический театр им. Б. Римовой

Театр открылся в 1975 году спектаклем «Козы Корпеш – Баян сулу» Г. Мусрепова. Через 25 лет коллективу было присвоено имя народной артистки Казахстана, лауреата государственной премии Бикен Римовой.

Основоположники храма сценического искусства – директор Калмахан Бейсенбиев и главный режиссер Мухтар Камбаров. Талдыкорганский драматический театр сотрудничал с такими известными режиссерами-постановщиками как заслуженный деятель культуры С. Асылханов, М. Камбаров, А. Кулданов, А. Магзумбеков, народный артист СССР и Казахстана, лауреат Государственной премии А. Мамбетов, народный артист Казахстана М. Байсеркенов, народный артист Казахстана Б. Омаров, Р. Шарафутдинова.

Коллектив театра всегда в числе лучших в республиканских смотрах и фестивалях. Обладателями почетного третьего места были талдыкорганские театралы на IX республиканском фестивале в 2000 году в городе Павлодаре, посвященном 100-летию Исы Байзакова с постановкой драмы М. Ауэзова «Мен бір партия, сен бір...».

В 2001 году был в гостях у театра Президент Республики Казахстан Н.А. Назарбаев, а в 2002 году Премьер-Министр И. Тасмагамбетов, которые оценили высокое качество мастерства артистов областного театра имени Бикен Римовой.

В 2003 году на фестивале, прошедшем под эгидой ЮНЕСКО в городе Уральске и посвященном 200-летию Махамбета Утемисова, также были третьими, вынеся на суд авторитетного жюри постановку Т. Алимкулова «Қош бол, Қараой» («Прощай, Караой»). Если в сентябре-октябре 2004 года артистам театра посчастливилось принять участие в XVI Международном фестивале экспериментальных постановок

в столице Египта городе Каире, то в ноябре-декабре сумели достойно представить себя на сценических площадках турецкого города Анталья, где в те дни с успехом прошли дни культуры Алматинской области. Незабываемым останется для театрального коллектива год 2005-ый. На XIII республиканском фестивале в Кызылорде, посвященном 100-летию К. Байсеитовой и К. Жандарбекова, наши земляки были удостоены Гран-при Министерства культуры и информации Республики Казахстан.

Талдыкорганский драматический театр – один из тех в республике, в репертуаре которого немало постановок на серьезные исторические темы, уходящие корнями в глубину веков, во вчерашний день нашего государства, Великой Казахской Степи. Среди них «Қанды ғасыр», «О, Атилла, Атилла!», «Алтын бесік», «Кенесары, Наурызбай», «Мұнар да мұнар, мұнар күн», «Көтерілген күмбез», «Қараой», «Томирис», «Ақан сері – Ақтоқты» и др.

Сегодня на сцене театра идут постановки «Ана аманаты» Иран-Гайыпа, «Біз де ғашық болғанбыз», «Ғашықсыз ғасыр» С. Балгабаева, «Тойы көп үй» М. Мукай, «Бір түп алма ағашы» А. Оразбекова, «Қос мұңлық» Б. Римовой, «Райымбек, Райымбек!» М. Макаева, «Күшік күйеу» Т. Ахтанова, «Тапқыр Қожанасыр» Б. Соқпақбаева, «Ұйық» Р. Отарбаева, «Томирис» Т. Алипбая, «Ақан сері – Ақтоқты» Г. Мусрепова и другие.

При поддержке акима Алматинской области, в сентябре-октябре 2010 года творческая группа артистов театра была на гастролях под названием «Жетісу театр керуені» в городе Алматы и в Жамбылской, Шымкентской, Кызылордынской областях, а в 2011 году по восточным и северным краям республики в таких областях как Павлодарская, Петропавловская, Кокшетауская, Карагандинская и в столице республики Астане.

Ш. Құсайынов атындағы Ақмола облыстық қазақ музыкалық драма театры

Шахмет Хұсайынов атындағы Ақмола облыстық қазақ музыкалық драма театры ҚР еңбек сіңірген қайраткері Жакып Омаров қойған «Ақан сері- Ақтоқты» спектаклімен 1996 жылы 6 наурызда ашылды.

Театр актерлері Темірбек Жүргенов атындағы өнер академиясының жас түлектері еді. ҚР еңбек сіңірген қайраткері Мұратбек Оспанов театрдың алғашқы жетекшісі болды.

2004 жылы облыстық бюджет есебінен театрдың жаңа ғимараты салынды. Сол жылы белгілі драматург Сәкен Жүнісовтың мерейтойына орай ұйымдастырылған аймақтық театр фестивалі жоғары деңгейде өтті. Музыкалық-драма театры екі жүлделі орынды иеленді. Театрдың бас суретшісі, ҚР мемлекеттік сыйлығының лауреаты М. Максұт «Үздік стенография» номинациясы бойынша дипломмен марапатталса, театр жетекшісі Мұратбек Оспанов «Үздік режиссура» номинациясы бойынша арнайы дипломға ие болды.

2001 жылы Египетте өткен халықаралық фестивальде «Конвейер» атты қойылымы үшін театр труппасы жүлделі бес орынның бірін иеленді. Театр ұжымының кәсіби шеберлігінің бұл да бір белгісі болатын.

Бүгінде театр репертуарында 103 қойылым бар. Мұның ішінде У. Шекспирдің «Король Лир», А. Камюдің «Калигула», Ш. Айтматовтың «Ғасырдан да ұзақ күн»,

Ш. Құсайынов атындағы Ақмола облыстық қазақ музыкалық драма театры

С.Жүнісовтің «Абылай», А. Оразбековтің «Бір түп алма ағашы», О. Бөкейдің «Атау кере», О. Бодықовтың «Үйленгім келмейді», С. Ахмадтың «Келіндер көтерілісі», Б. Әлімжановтың «Құдалық» сынды әр алуан тақырыптағы спектакльдері бар екенін айта кеткен жөн.

2007 жылы театр ұжымы Қытай Халық Республикасына гастрольдік сапармен барып қайтты. Труппа еңбегі облыстық маңыздағы Іле Қазақ автономиялық ауданында жоғары бағаланды.

2011 жылы Театрлар одағы халықаралық конфедерациясының ұйымдастыруымен «ТМД, Балтика және Грузия елдері театрларының жас қайраткерлері» байқауы өтіп, қазақстандық жас режиссерлердің жұмыстары ішінен екі спектаклі таңдалды, соның бірі осы театрдың репертуарында болатын.

2011 жылы театр ұжымы Қырымда өткен «Боспорские агоны» атты ХІІІ халықаралық театр фестиваліне қатысты. «Классиканы лайықты игергені» және «Ника Боспорская» статуеткасы номинациясын А. Камюдің «Калигула» спектаклі арқылы жеңіп алды.

Акмолинский областной казахский музыкально-драматический театр имени Ш. Хусаинова

Акмолинский областной казахский музыкально-драматический театр имени Ш. Хусаинова впервые поднял свой занавес 6 марта 1996 года на спектакле «Ақан сері – Ақтоқты» в постановке заслуженного деятеля РК Жакыпа Омарова.

Актерами театра были молодые выпускники Казахской национальной академии искусств имени Темирбека Жургенова. Первым руководителем театра стал заслуженный деятель РК Муратбек Оспанов.

В 2004 году за счет областного бюджета театру было построено новое здание. В том же году к юбилею известного писателя Сакена Жунусова был организован региональный театральный фестиваль, который прошел на высоком уровне. Коллективу музыкально-драматического отдела два призовых места. Главный художник театра, лауреат Государственной премии РК М. Максут получил диплом в номинации «Лучшая сценография», а руководитель театра Муратбек Оспанов был награжден дипломом в номинации «Лучшая режиссура».

В сентябре 2001 года на международном фестивале в Египте за постановку «Конвейер» труппа завоевала одну из пяти призовых наград. Это стало свидетельством высокого профессионального мастерства коллектива театра.

На сегодняшний день в репертуаре театра 106 постановок. Надо отметить разнообразие спектаклей, среди которых У. Шекспира «Король Лир», А. Камю «Калигула», Ш. Айтматова «Гасырдан да ұзақ күн», С. Жунусова «Абылай», А. Оразбекова «Бір түп алма ағашы», О. Бокея «Атау кере», О. Бодыкова «Үйленгім келмейді», С. Ахмада «Келіндер көтерілісі», Б. Алимжанова «Құдалық».

В 2007 году коллектив театра был с гастрольной поездкой в Китайской Народной Республике. Работу труппы достойно оценили зрители четырех районов и областного центра Илийской казахской автономной области.

В 2011 году проходил смотр «Молодые театральные деятели стран СНГ, Балтии и Грузии», организованный Международной конфедерацией театральных союзов. Из числа работ молодых казахстанских режиссеров были отобраны два спектакля, в том числе драма С. Раева «О, кыздар!» из репертуара этого театра.

В 2011 году коллектив театра участвовал на XIII международном театральном фестивале «Боспорские агоны», который проходил в Крымской автономной республике. Номинацией «За достойное воплощение классики» и статуэткой «Ника Боспорская» был удостоен спектакль «Калигула» А. Камю.

Ақмола облыстық орыс драма театры

1977 жылы 8 ақпанда Қазақстан Компартиясы Көкшетау облыстық партия комитетінің бюро отырысында «Облыстық драма театр ашу туралы» қаулы қабылдады.

Сол жылы 6 мамырда Министрлер кеңесі Көкшетау облыстық партия комитетінің ұсынысын қабыл алды. Ал маусым айының 23-іне театрдың бас режиссерлігіне Яков Аронович Куклинский, директорлығына Юрий Константинович Лакомов тағайындалды.

Театрдың 20 жыл бойы (1977–1997) көркемдік жетекшісі қызметін атқарған Я.А. Куклинскийге 1987 жылы «Қазақ ССР-інің еңбек сіңірген өнер қайраткері» атағы берілді.

1981–2000 жылдары театр директорлығын Алексей Петрович Мирошниченко атқарса, 2001 жылдан бастап бұл қызметті ҚР еңбек сіңірген өнер қайраткері В.В. Тарасов жалғастырып әрі көркемдік жетекшісі болды.

Оның жетекшілігімен театр елеулі жетістіктерге қол жеткізіп, репертуарында қазақ, орыс және шетел драматургиясының озық шығармалары пайда болды. Сөйтіп бұл театр біртіндеп Қазақстан мен шетелдердегі театр өміріне белсене атсалыса бастады.

Мейірімділік, әдемілік, руханият идеяларын бүгінгі уақыт тұрғысынан қарастыра отырып, классикалық шығармалар арқылы жастарды адамгершілік-этикалық, азаматтық-патриоттық тәрбие беруге атсалысып келеді.

Театр құрылғалы 35 жыл ішінде 200-ден астам спектакль қойып шықты.

РУССКИЙ
ДРАМАТИЧЕСКИЙ
ТЕАТР

Акмолинский русский драматический театр

8 февраля 1977 года Кокчетавский областной комитет Компартии Казахстана на заседании бюро принимает постановление «Об открытии областного драматического театра».

Приказом Министерства культуры Казахской ССР от 23.06.77 г. главным режиссером театра назначается Яков Аронович Куклинский, директором Юрий Константинович Лакомов.

28 октября 1977 года был поднят первый занавес Акмолинского областного русского театра драмы. Открытие театра приурочено к 60-летию Великой Октябрьской социалистической революции, на суд зрителей представлена историко-революционная пьеса Л. Славина «Интервенция».

Я.А. Куклинский – выпускник киевского ГИТИСа им. Карпенко-Карого прослужил художественным руководителем театра 20 лет (1977–1997гг.).

За заслуги в развитии театрального искусства Указом Президиума Верховного Совета Казахской ССР от 08.06.87г. Куклинскому Я.А. было присвоено почетное звание «Заслуженный деятель искусств Казахской ССР».

1981–2000гг. – директором театра являлся Алексей Петрович Мирошниченко.

С 2001 года директором и художественным руководителем театра является заслуженный деятель искусств РК Тарасов В.В. Под его руководством театр достиг значительных успехов, в репертуаре появились большие, значимые полотна русской, зарубежной и казахской драматургии. Театр вышел из забвения на уровень преуспевающего, отвечающего требованиям современности, могущего полноценно участвовать в театральной жизни республики и за ее пределами.

Идя в ногу со временем, не изменяя идеалам Добра, Красоты, Духовности, трактуя их по-новому, с позиции сегодняшнего времени, обращаясь к произведениям классики, театр стремится приобщать молодежь и подрастающее поколение Акмолинской области к нравственно-этическому, эстетическому идеалу, гражданско-патриотическому воспитанию.

За 35 лет существования театра поставлено более 200 постановок.

Т. Ахтанов атындағы Ақтөбе облыстық драма театры

Тахауи Ахтанов атындағы Ақтөбе облыстық театрында ұзақ жылдар бойы қазақ және орыс труппасы жемісті жұмыс істеп келеді. Қазақ труппасының тарихы әйгілі халық комиссары Темірбек Жүргеновтің ұсынысымен 1935 жылы ашылған қазақ музыкалық драма театрдан бастау алады. 1941 жылы бірқатар себептермен жабылып қалған бұл театр 1992 жылы қайта ашылды.

1997 жылы театрға осы өңірден шыққан белгілі қазақ жазушысы Тахауи Ахтановтың есімі берілді. Арада бір жыл өткен соң, яғни 1998 жылы облыс әкімінің шешімі бойынша облыстағы актерлік қос труппа – қазақ және орыс труппасы біріктіріліп, Ақтөбе облыстық театрына айналды.

А. Оразбековтің «Бір түп алма ағашы», С.Раевтің «О, қыздар», В. Ежовтың «Соловьиная ночь», И. Саввин, Ж. Тәшенов, Н. Садурдың «Из грязи в князи», Н. Садурдың «Панночка» және Н. Гогольдың «Женитьба», М. Ладонның «Очень простая история», А. Островскийдің «Женитьба Бальзаминова», Р. Ибраимбековтің «Прикосновение», У. Шекспирдің «Сон в летнюю ночь», Р. Томның «Восемь любящих женщин», Д. Бональдін «Беспошадна как сердце» секілді т.б. қойылымдарын театр ұжымы ұдайы сахналап келеді.

Балаларға арналған ертегілер «Золотой цыпленок», «Қаңбақ шал», «Край, который любит солнце», «Зайка-зазнайка», «Кошкин дом», «Аленький цветочек»,

Т. Ахтанов атындағы Ақтөбе облыстық драма театры

«Все мальчишки дураки» т.б. шығармалар қойылды.

1996 жылы Павлодарда өткен республикалық фестивалде орыс труппасы ІІ дәрежелі сыйлықпен мараптталса, 2002 жылы Петропавлда «Айман-Шолпан» қойылым арқылы қазақ труппасы республикалық театр фестивалінің лауреаты атанды. 2004 жылы театр әртісі Е. Кемал «Арпалыс» спектаклін қойғаны және онда ойнаған басты рөлі үшін жастарға арналған ХVІІ халықаралық «Шабыт» фестивалінің жүлдесін жеңіп алды. 2005 жылы Қызылорада өткен республикалық фестивалде режиссер С. Виттих Д. Бональдін «Беспощадна, как сердце» пьесасы бойынша жасаған қойылымы үшін «Үздік дебют» номинациясының лауреаты атанды. 2007 жылы республикалық фестивалде К. Жетпісбаевтың «Бала мергенін» қойған қазақ труппасы «Үздік ертегі» номинациясын жеңіп алды.

Осынау жылдар ішінде қазақ және орыс труппасы бай тәжірибе жинақтап, шығармашылық бағыт, жанр және форма тұрғысынан ерекшеленді. Театр халықтық көркемдік дәстүрлерді жалғастырып, қазіргі заманғы өнер жетістіктерімен театр мәдениетін көтеріп келеді.

Актюбинский областной театр драмы им. Т. Ахтанова

Под крышей Актюбинского областного театр драмы им. Т. Ахтанова на протяжении многих лет успешно работают две труппы – казахская и русская. Что касается первой, то ее история ведет свое начало с 1935 года, когда по предложению народного комиссара Т. Жургунова в городе впервые открылся казахский музыкально-драматический театр. Однако в 1941 году он был закрыт в силу ряда обстоятельств. Его второе рождение состоялось только в 1992 году.

В 1997 году театру было присвоено имя казахского драматурга Тахауи Ахтанова – земляка, народного писателя. Следующий год также был ознаменован переменами: в соответствии с решением акима области две актерские труппы – казахская и русская – были объединены в один Актюбинский областной театр драмы им. Т. Ахтанова.

Сегодня в активе этого коллектива такие постановки как «Бір түп алма ағашы» А. Оразбекова, «О, қыздар» С. Раева, «Соловьиная ночь» В. Ежова, «Из грязи в князи» И. Саввина и Ж. Ташенова, «Панночка» Н. Садур и «Женитьба» Н. Гоголя, «Очень простая история» М. Ладо, «Женитьба Бальзамина» А. Островского, «Осторожно, женщины» Н. Коляды, «Прикосновение» Р. Ибрагимбекова, «Сон в летнюю ночь» У. Шекспира, «Восемь любящих женщин» Р. Тома, «Беспошадна, как сердце» Д. Бональ, «Приглашение в замок» Ж. Ануйи и другие. А также сказки для детей «Золотой цыпленок», «Қаңбақ шал», «Край,

который любит солнце», «Зайка-заячка», «Кошкин дом», «Аленький цветочек», «Все мальчишки дураки», «Сказка с поворотами» и другие.

Успехи театра были отмечены премиями и наградами. В 1996 году на республиканском фестивале в Павлодаре русская труппа стала лауреатом II степени. В 2002 г. в Петропавловске казахская труппа стала лауреатом республиканского театрального фестиваля с постановкой «Айман – Шолпан». В 2004 г. артист театра Е. Кемал стал лауреатом XVII Международного молодежного фестиваля «Шабыт» за постановку спектакля «Арпалыс» и исполнение в нем главной роли. В 2005 году на Республиканском фестивале в Кызыл-Орде режиссер С. Виттих стал лауреатом в номинации «Лучший дебют» за постановку «Беспощадна, как сердце» по пьесе Д. Бональ. В 2007 году казахская труппа победила на республиканском конкурсе в номинации «Лучшая сказка» по пьесе К. Жетписбаева «Бала-мерген».

Казахская и русская труппы театра накопили богатый опыт, их постановки отличает разнообразие направлений, форм и жанров. Театр продолжает развивать художественные народные традиции, творчески осваивает классическое наследие, использует достижения современного сценического искусства, обогащает театральную культуру.

Ақтөбе облыстық «Алақай» қуыршақ театры

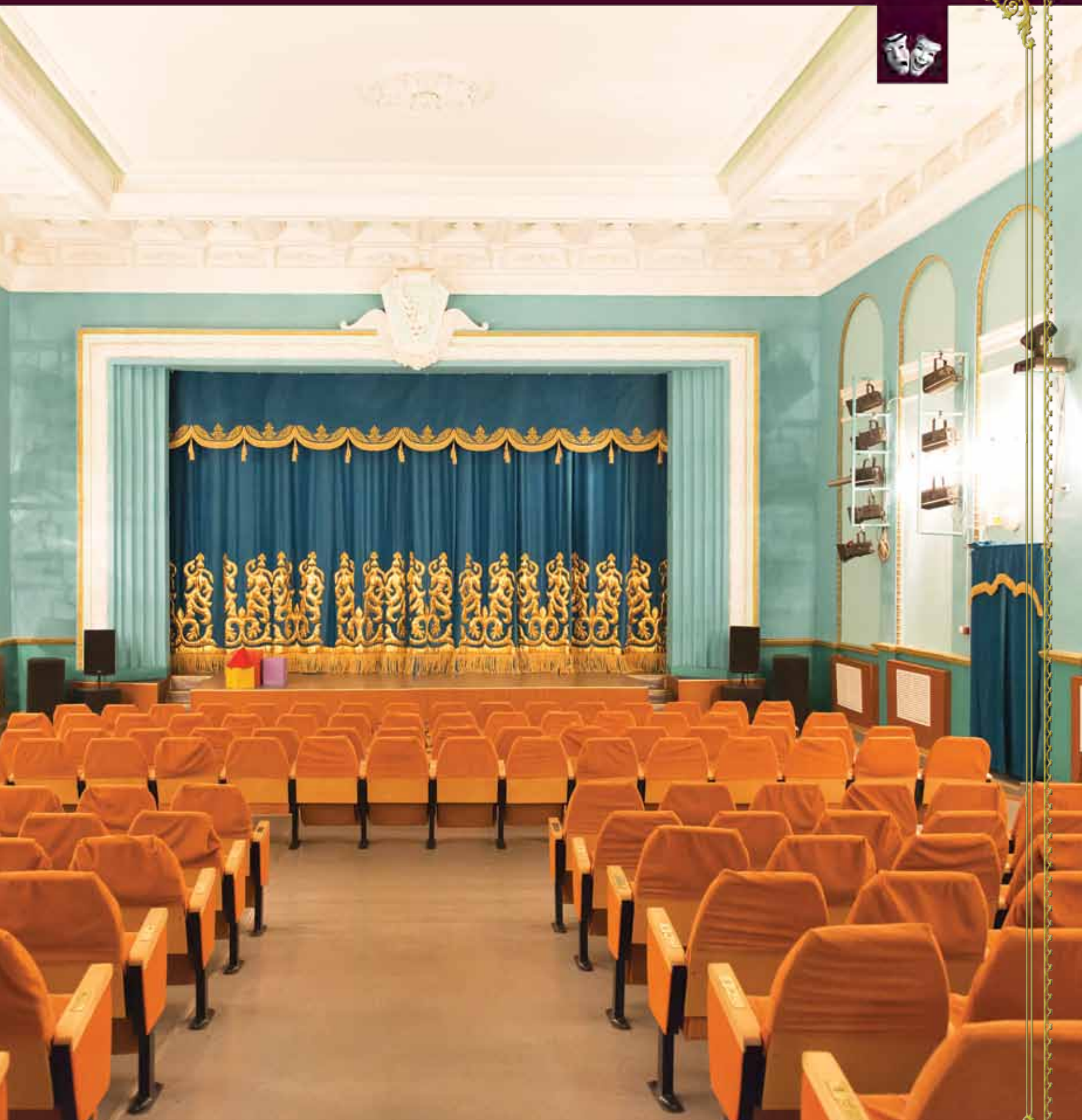
1985 жылы ашылған бұл театрдың жұмысы өзге театрлар секілді сырттан келген шағын тураппалардың қойылымдарымен басталды. Біртіндеп қазақстандық және ресейлік қуыршақ театр режиссерлері шақырылып, тәжірибе алмасылды, жаңа спектакльдер қойылып, шеберлік кластары өткізілді. Қазіргі уақытта соның бәрі де жемісін беріп, театр Қазақстанда ғана емес шетелде де табысты өнер көрсететін ұжымға айналды.

Ұдайы ізденістермен өткен 27 жыл ішінде балаларға қуаныш сыйлаған 60-тан астам қойылым жарық көрді. Бүгінде «Алақай» театры – қуыршақ өнерінің өзіндік орталығы іспетті. Театр еңбегі әрдайым жоғары бағаланды, Алматыда өткен І республикалық театр фестивалінің (2002 жыл) лауреаты, халықаралық қуыршақ театрлары фестивалінің бірнеше дүркін дипломанты атанды (Орынбор, 2001, 2006 жж., Перм, 2003 жыл, Ақтөбе, 2004 жыл, Рязань 2005 жыл, Болгария 2006 жыл, Грекия, 2008 жыл).

«Кто заплетает гривы лошадям?» атты қойылыммен әлемді шарлаған театр үлкен табысқа кенелді. Ресейлік драматургтер М. Азов пен В. Тихвинскийдің пьесасы көшпенді халықтың дүниетанымымен ұштастырыла қойылды. Бұл спектакльдің көркемдік және режиссерлік шешімдері қазақ қолданбалы өнері мен қазақ фольклорына негізделді.

1993 жылдан бері театр Қазақстан театр қайраткерлері одағы мен UNIMA халықаралық қуыршақ театрлары одағының мүшесі Нәзира Табылдинова басқарып

Ақтөбе облыстық «Алақай» қуыршақ театры

келеді. Оның бастамасы бойынша 2004 жылы «Алақай» театрының базасында «Ассалаумағалейкум!» деп аталатын қуыршақ театрларының халықаралық I фестивалі өткізілді.

Театрдың көркемдік жетекшісі Әсия Құрманәлина мен Тольяттиден келген қоюшы-режиссер Геннадий Гипиковтың арасындағы жемісті шығармашылық байланыс нәтижесінде жеті бірлескен спектакль қойылды. Олардың қатарына Х.Гюнтердің «Мүйізтұмсық пен керік», А.Веселовтың «Солнышко и снежные человечки», сондай-ақ қазақтың халық ертегісінде қойылған «Ұр, тоқпақ!» спектакльдері бүкіл Қазақстанда елеулі табыстарға жетті.

Ақтөбе қуыршақ театрының қалыптасуы мен дамуына Ә. Құрманәлина, Ж. Маймақова, Г. Баймағанбетова, Л. Сүлеймен, Н. Мұратов, А. Табылдиновтер елеулі үлес қосты. Г. Біржанова, Е. Ермағанбетов, А. Салитова, Е. Исмағұлов, А. Жанаділова, Г. Оралбай әр жылдары актерлік шеберліктерімен көзге түсті.

Актюбинский областной театр кукол «Алақай»

Театр открыт в 1985 году. Подобно многим театрам, начал свою жизнь с небольшой приезжей труппы. Дальнейшая работа строилась на приглашении известных российских, казахстанских режиссеров-кукольников, ставились новые спектакли, шел обмен опытом, проводились мастер-классы. Все это дало плоды – сейчас театр широко известен как в Казахстане, так и за рубежом.

За плечами 27 лет кропотливой работы, поиска новых решений. Итогом стало свыше 60 постановок, подаривших детям радость и яркие впечатления. Сегодня театр «Алақай» – это своеобразный центр кукольного искусства. Он лауреат I Республиканского театрального фестиваля в Алматы (2002 год), дипломант международных фестивалей театров кукол в Оренбурге (2001, 2006 годы), Перми (2003 год), Актобе (2004 год), Рязани (2005 год), Болгарии (2006 год), Греции (2008 год).

Одним из спектаклей, путешествующих по всему свету, стала постановка «Кто заплетает гривы лошадям?», ошеломляющий успех которой очевиден. Пьеса российских драматургов М. Азова и В. Тихвинского органично вписалась в миропонимание культуры кочевого народа. Художественное и режиссерское решение этого спектакля базируется на казахском фольклоре, на элементах казахского прикладного искусства.

С 1993 года театр возглавляет Назира Сарсенбаевна Табельдинова – член Союза театральных деятелей Казахстана и Международного союза деятелей театра кукол UNIMA. По её инициативе в 2004 году на базе театра «Алақай» был проведён I Международный фестиваль театров кукол «Ассалаумагалекум!».

В театре сложился плодотворный творческий союз главного художника театра Асии Курманалиной и режиссера-постановщика Геннадия Гипикова из Тольятти. Вместе они поставили семь совместных спектаклей, таких как «Носорог и Жирафа» Х. Гюнтера, «Солнышко и снежные человечки» А. Веселова, «Ұр, тоқпақ!» по мотивам казахской народной сказки, которые принесли большой успех театру не только в родном городе, но и по всему Казахстану.

Значительный вклад в становление и развитие актюбинского театра кукол внесли А. Курманалина, Ж. Маймакова, Г. Баймаганбетова, Л. Сулеймен, Н. Муратов, А. Табельдинов. Интересные актёрские работы созданы Г. Биржановой, Е. Ермаганбетовым, А. Салитовой, Е. Исагуловым, А. Жанадиловой, Г. Оралбай.

М. Өтемісұлы атындағы Атырау облыстық драма театры

1938 жылы мамыр айында Петропавл мен Павлодар театр студиялары түлектерінің қоюымен Мұқтар Әуезовтің «Түнгі сарыны» арқылы ашылған Атырау драма театрының тарихы өте бай. Алайда одан бір жыл бұрын Мәскеу театр институтының үшінші курс студенті Ш. Гатауллиннің жетекшілігімен Атырау қаласында театр студиясы ашылған еді. Бұл студияны осы театрға қосылған К. Төлеков, Ш. Жұмабаева, О. Жақсыбаев, К. Доғалаков, А. Қизатов және тағы да басқа жиырмаға жуық өнер адамдары бітіріп шыққан болатын.

Театр жергілікті халыққа тез-ақ танымал бола бастаған Ұлы Отан соғысы басталып, труппадағы ер-азаматтардың барлығы майданға аттанды. Алайда труппадағы әйелдер театр жұмысын тоқтатпай әрі қарай жалғастыра берді. 1948 жылы Орал музыкалық-комедия театрымен біріккен соң Гурьев театры облыс аралық қазақ музыкалық-драма театрына айналды. 1969 жылы театрға ақын Махамбет Өтемісұлының есімі берілді.

Бейбіт өмір бастаған соң театр жағдайы да түзеліп, 60–70 жылдары бүкіл елге танымал өнер ұжымына айналды. Оған бір жағынан театрдың еңбек сіңірген

М. Өтемісұлы атындағы Атырау облыстық драма театры

әртістер Т. Ерғалиев, Ш. Оразғалиев, Р. Ақжарова секілді талантты әртістермен толығуы да ықпал етті. Кейін А. Айтқалиева, К. Иманғалиева, Г. Үмбетова тәрізді жастар театр ұжымын толықтырды.

Театр айнасы – репертуар. Театр ашылғалы бері қазақ драматургиясы мен шетелдік классиктерінің барлығы үш жүзден астам туындылары қойылды. Сондай-ақ театр өз репертуарын З. Ғабдоловтың Жем мұнайшылары, Ә. Сәрсенбаевтың Каспий балықшылары туралы тақырыптық пьесаларымен толықтырды. Театр ғұмыры З. Сүлейменова К. Төлеков, А. Ахметова, Ж. Манапова, К. Доғалақов тәрізді өнер шеберлерінің әр кезеңдегі буындарының шығармашылығымен тығыз байланысты. Бұл тізімге режиссерлер А. Сусанов-Соянский, А. Хаймолдин, Н. Молчанов, Ч. Зулхашевтерді қосуға болады.

Театр бірнеше мәрте республикалық байқаулардың жүлдегері болды. Екі мәрте Қазақ ССР Жоғарғы Кеңесінің Құрмет грамотасымен марапатталды. 1994 жылы Египетте өткен халықаралық театр фестивалінде Қ. Мырзалиевтің «Жаралы Жолбарыс» пьесасы бойынша спектакль қойып, әлемдік те-

атр өнері мамандары тарапынан жоғары баға алды және жүлделі орынға ие болды.

Соңғы екі жылда бұл театрда Тілеген Ахметов бас режиссерлік етіп, театрдың шығармашылық ұжымына жаңа серпін беруге тырысты.

Областной драматический театр им. М. Утемисова

Атырауский театр драмы имеет богатую историю, начавшуюся в мае 1938 года пьесой М. Ауэзова «Түнгі сарын», в которой играли выпускники театральных студий Петропавловска и Павлодара. Однако годом раньше в городе открылась театральная студия под руководством студента третьего курса Московского театрального института Ш. Гатаулина, которую закончили двадцать человек, в том числе К. Тулеков, Ш. Жумабаева, О. Жаксыбаев, К. Догалаков, А. Кизатов, влившись в театральный коллектив.

Театр начал быстро набирать популярность у гурьевского зрителя, однако поступательное движение прервала Великая Отечественная война – весь мужской состав труппы ушел на фронт. Однако женский состав не покинул сцену и сохранил театру его высокий статус областного драматического. А в 1948 году в связи с объединением с Уральским театром музыкальной комедии Гурьевский театр стал музыкально-драматическим межобластным казахским театром, которому в 1969 году присвоено имя Махамбета Утемисова.

С наступлением мирного времени ситуация стала выправляться. Настолько, что в 60-е, 70-е годы театр гремел на всю страну, удивляя коллег из других регионов талантливыми постановками и игрой актеров. В этом сказался тот факт, что после войны творческий состав пополнился заслуженными артистами республики – в театр пришли Т. Ергалиев, Ш. Уразгалиев, Р. Акжарова и другие. В коллектив влилась и талантливая молодежь – А. Айткалиева, К. Имангалиева, Г. Умбетова.

Репертуар – это зеркало театра. За годы деятельности на сцене поставлено около трехсот лучших произведений казахской драматургии, зарубежная классика. Театр пополнял свой репертуар и тематическими пьесами – З. Габдулова о нефтяниках Эмбы, А. Сарсенбаева о рыбаках Каспия.

Биография театра написана творчеством мастеров сцены нескольких поколений: З. Сулейменовой, К. Тулекова, А. Ахметовой, Ж. Манаповой, К. Догалакова. В его послужном списке также имена режиссеров А. Сусанова-Соянского, А. Хаймолдина, Н. Молчанова, Ч. Зулхашева.

Театр неоднократно становился лауреатом республиканских смотров драматических коллективов. Дважды был награжден Почетными грамотами Президиума Верховного Совета Казахстана. В 1994-ом, показав на международном фестивале театров, проходившем в Египте, спектакль по пьесе К. Мырзалиева «Жаралы жолбарыс», театр получил высокую оценку зрителей и специалистов мирового театрального искусства и занял призовое место.

Последние два года главным режиссёром здесь работал Тлеген Ахметов, сделавший попытку придать новый импульс работе этого коллектива, который испытывал серьезные трудности в новом социально-экономическом формате.

Абай атындағы Семей Мемлекеттік қазақ музыкалық драма театры

Абай атындағы Семей мемлекеттік қазақ музыкалы-драма театры бүкіл қазақ театры өнерінің қара шаңырағы болып саналады. Оған дәлел ретінде 1917 жылы Мұқтар Әуезовтің басшылығымен «Ойқұдық» жайлауында қойылған «Еңлік-Кебек» пьесасын айтуға боалды. Сол Ойқұдықта маздаған шоқ бүгін егеменді елдің өркендеген өнеріне айналып, ұрпақ тәрбиесіне атсалысып келеді.

1920 жылдары құрамына әйгілі Әміре, Иса, Жұмат, Қалибек сынды майталман өнер иелерін топтастырған «Ес-Аймақ» театры, тек 1934 жылы ғана ресми түрде бекітілді.

Әрісі 94, берісі 77 жыл халыққа өнер көрсетіп, өнер тілі арқылы адамгершілік және эстетикалық тәрбие беріп келе жатқан театр, үлкен өнер жолынан өтті. Театр 77 жыл ішінде 300-ден астам спектакль қойып, жалпы саны 80 миллионға тарта көрермендерді қамтып, халыққа тәрбие беруде зор рөл атқарды. 1934 жылы Илияс Жансүгіровтың «Кек» пьесасымен шымылдығын ашқан театр, ондаған алыс-жақын шетел классиктерімен қатар, әлемдік драматургия дәрежесіндегі М. Әуезовтің, Ғ. Мүсіреповтің, Б. Майлиннің, Ғ. Мұстафиннің, Р. Ғамзатовтың, Ш. Айтматовтың шығармаларын сахнаға шығарды. «Еңлік – Кебек», «Қаракөз», «Қозы-Көрпеш – Баян-сұлу», «Айман – Шолпан», «Бөлтірік бөрік астында» пьесалары театр репертуарының алтын қорына айналды.

Абай атындағы Семей Мемлекеттік қазақ музыкалық драма театры

Осы жылдар ішінде театр қабырғасынан өнерге қанаттанған артистер бүкіл республика көлеміндегі барлық дерлік театрларда жемісті еңбек етті, әлі де еңбек етіп келеді.

Өнер ордасының, аға буын актерлер мен режиссерлардың озық дәстүрлерін бүгінде талантты артистер одан әрі жалғастыруда. Театрда үш Қазақстанның халық әртісі: Күләш Сәкиева, Әбілқасым Жаңбырбаев, Бекен Имаханов; Қазақстанның еңбек сіңірген әртісі Шайзат Бахтинова, Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері Болат Ноғайбаев, 13 мәдениет қайраткері, барлығы 60 адам еңбек етеді. Симфония оркестрі және балет артистері тобы бар. Театр классикалық шығармаларды музыкамен көркемдеп, балетпен ұштастыруға зор еңбек сіңіруде.

Сондай-ақ театр жанында актерлар даярлайтын «Театр студиясы» жұмыс істейді. Аз уақыт ішінде студия жүздеген жас сахна шеберлерін тәрбиелеп, үлкен өнерге жолдама берді.

Театр Каирде өткен халықаралық фестиваль мен республикалық фестивальдердің лауреаты.

Сондай-ақ облыс орталықтарына, Моңғолия мен Қытайға гастрольдік сапарға шығып қайтқан.

Восточно-Казахстанский областной государственный казахский музыкально-драматический театр им. Абая

Семипалатинский казахский музыкально-драматический театр им. Абая является одним из первых среди казахских театров. Доказательством этому является премьерный показ пьесы «Енлик – Кебек», поставленной в 1917 году под руководством Мухтара Ауэзова на джайлау Ойкудык. Этот исторический факт стал началом жизни и деятельности театрального коллектива Семипалатинска.

В 1920 году он объединил под своим кровом непревзойденных деятелей искусства, известных народу Амре, Ису, Жумата, Калибека, а также театр «Ес – Аймак». Коллектив плодотворно работал, однако официально был зарегистрирован как театр только в 1934-ом, и первой постановкой в новом статусе стала пьеса Ильяса Жансугурова «Кек». Первым руководителем был режиссер Галиакбар Торебаев.

За более чем семьдесят лет в театре было поставлено свыше 300 спектаклей, которые посмотрели около 80 миллионов зрителей.

Сегодня творческий состав актеров и режиссеров продолжают соблюдать лучшие традиции коллег старшего поколения. В штате числятся шестьдесят человек, из них трое – народные артисты Республики Казахстан: Абылкасым Жанбырбаев, Куляш Сакиева, Бекен Имаханов. Любимцами публики стали заслуженная артистка Республики Казахстан Шайзат Бахтинова, заслуженный деятель культуры Болат Ногайбаев. Кроме того, в театре четырнадцать человек в звании деятелей культуры РК. Такому составу по силам любые творческие эксперименты.

В театре сформированы симфонический оркестр и балетная группа, что позволяет браться за постановку классических произведений с использованием музыки и танца. При театре также создана и плодотворно действует театральная студия – кузница молодых кадров. В течение небольшого времени она воспитала около ста актеров для собственной сцены и дала путевку в большое искусство.

Кроме признания собственным зрителем, успехи коллектива отмечены и за пределами родного города. Театр имени Абая является лауреатом международного театрального фестиваля в Каире, а также неоднократным лауреатом республиканских театральных фестивалей.

Ф. Достоевский атындағы Семей мемлекеттік орыс драма театры

Ф.М. Достоевский атындағы мемлекеттік орыс драма театры 1937 жылы 31 тамызда Семей қаласында ашылды.

Өткен жылдар ішінде театрдың шығармашылық ұжымы елеулі табыстарға қол жеткізді. Театр труппасы Ұлы Отан соғысы жылдарында, одан кейінгі уақыттарда белсенділік көрсетті.

Театр заманға сай талаптарға үн қосумен бірге классикалық шығармаларды да сахналап көпшілік көңілінен шықты. 1975 жылы театрға Ф.М. Достоевский есімі берілді.

1970–1980 жылдарда театр халықаралық, бүкілодақтық және республикалық фестивальдардың лауреаты атанды. Сахнада қазіргі заманға драматургтермен қатар әлемге әйгілі классикалық туындылар қойылды.

Театрда өзгеге үлгі боларлық актерлер өсіп жетілді. Олардың қатарында Қазақ ССР-інің халық әртісі Т. Загвоздкина, Қазақ ССР-інің еңбек сіңірген әртістері Н. Батулин, В. Забирунов, Г. Кристель, Р. Маркова, С. Попов және тағы басқаларды атап айтуға болады.

Дәстүрлі жолын жалғастырып келе жатқан театр үнемі шығармашылық ізденіс үстінде. Алдыңғы толқынның өкшесін басқан А. Глушков, Г. Белова, В. Инешина, И. Шевцов, Е. Калининалар – шын мәнінде театр мақтанышы.

Ф. Достоевский атындағы Семей мемлекеттік орыс драма театры

Аталған жылдар ішінде театр Волгоград, Владимир, Кишинев, Барнаул, Новокузнецк, Бийск, Алматы, Қарағанды, Павлодар, Астана, Шымкент және басқа қалаларда гастрольдік сапарларда болды. Театр 1986 жылы Венгер халқының драматургы П. Шармандидің «Үш сиқырлы конверт» спектаклін қойып, халықаралық фестиваль лауреаты атанды. 1986 жылы Петрашкевичтің «Дабыл» спектаклі үшін республикалық фестивальдің лауреаты болды.

2000 жылы Жезқазған қаласында өткен республикалық фестивальда Н. Саймонның «Күйеуді қалай қайтару керек» спектаклімен қатысып, көрермендердің көзайымы жүлдесіне иеленді.

2002 жылы Павлодар қаласындағы фестивальда театр Н. Птушкинаның «Ол өліп бара жатқанда» спектаклін қойып, республикалық фестивальдің лауреаты атанса, спектакль режиссері Л.Титов үздік режиссер жүлдесін алды.

2006 жылы Астана қаласындағы фестивальға Ф.Достоевскийдің «Қылмыс пен жаза» спектаклін апарып, лауреат атанды.

Государственный областной русский драматический театр им. Ф. Достоевского

Этот коллектив был основан 31 июля 1937 года решением партийных и комсомольских органов. Он вырос из Рабочего молодежного театра, созданного в 1934-ом с учетом роста культурных запросов населения. Имя Достоевского театру было присвоено в 1975 году, а в 1977-ом он получил статус областного театра драмы.

В годы Великой Отечественной войны много актёров-мужчин ушло на фронт. Однако коллектив продолжал работать, создавая спектакли героико-патриотической направленности, как, например, «Парень из нашего села» и «История одной любви» по К. Симонову.

В дальнейшем в репертуар театра вошли спектакли «Живи и помни» М. Распутина, «Тревога» А. Петрашкевича, «Чайка» А. Чехова, «Ромео и Джульетта» У. Шекспира и многие другие постановки по произведениям мировой, русской классики и драматургов современности.

Символично, что на этой сцене особенно органично рождались спектакли по произведениям Федора Михайловича Достоевского, ведь психологическая направленность театра, его творческий поиск созвучны исканиям великого писателя. Потому коллектив безмерно радовался присвоению его имени театру.

Здесь выросла целая плеяда мастеров, в том числе, народная артистка Казахской ССР Т. Загвоздкина, буквально озарявшая своим талантом каждый выход на сцену. С 1939 года по 1969-ый здесь служили заслуженные артисты Казахской ССР Н. Батурин, В. Забирунов, Г. Кристель, Р. Маркова, С. Попов.

Сегодня театр гордится заслуженной артисткой Республики Казахстан С. Забелкиной, заслуженными деятелями РК Л. Коротковой, Ф. Любецким.

Продолжая традиции театра и находясь в постоянном творческом поиске, не отстает от корифеев и среднее поколение труппы – А. Глушков, Г. Белова, В. Инешина, И. Шевцов, Е. Калинина.

Воспитываясь в традиции преемственности, радует зрителей и молодое поколение: А. Сухов, В. Макеев, В. Щеголева, Е. Дручинина и другие. Несколько артистов театра совершенствуют свое профессиональное мастерство в Екатеринбургском театральном институте.

Широка география гастролей театра: Волгоград, Владимир, Кишинев, Барнаул, Новокузнецк, Бийск, Алматы, Караганда, Павлодар, Астана, Шымкент. И отовсюду театр привозит хорошие отзывы зрителей, награды и благодарности.

Театр неоднократно был участником фестивалей различного уровня. Так, в 1986 году он стал лауреатом международного фестиваля венгерской драматургии за спектакль «Три волшебных конверта». Было несколько побед на республиканских театральных фестивалях: в 1986-ом принес победу спектакль «Тревога»; в 2000-ом за спектакль Саймона «Как вернуть мужа» театр стал обладателем приза зрительских симпатий; в 2002-ом – лауреатство за спектакль Н. Птушкиной «Пока она умирала» и приз за лучшую режиссерскую работу; в 2004 году – диплом лауреата за спектакль Н. Саймона «Банкет». В 2006-ом на фестивале классической драматургии в Астане театр представил на суд зрителей спектакль по пьесе Ф. Достоевского «Преступление и наказание» и тоже стал лауреатом.

Особенно насыщенным и плодотворным получился 2011-й год. Театр принял участие в Днях Восточно-Казахстанской области в Астане, посвященных 20-летию Независимости РК, где с аншлагом показал пьесу Мольера «Лекарь поневоле» в постановке московского режиссера М. Али-Хусейна. Весной состоялись гастроли в Риддере с одним из лучших спектаклей труппы «Браво, Лауренсия!» и сказкой «Неряха-растеряха».

С дипломом фестиваля вернулся театр в конце года из поездки на международный фестиваль «АтомГрад – 2011» в Димитровграде Ульяновской области Российской Федерации. Кроме того, во время этой поездки актеры прошли мастер-классы по пластике и сценической роли у ведущих педагогов России.

Сегодня театр по-прежнему считает главной своей задачей широкое приобщение зрителей к лучшим произведениям отечественной и зарубежной драматургии, культивируя высокое исполнительское мастерство и талант режиссуры.

Жамбыл атындағы Өскемен драма театры

1902 жылы Өскеменде қаланың мәдени және қоғамдық орталығы ретінде «Халық үйі» ашылды. Бұл бастаманы көтерген белгілі саяси қайраткер О. Костюрин Ресейден айдалып келген өзге де «халықшылдармен» бірге құрылыс жұмысына қаржы салды. «Халық үйінің» сахнасындағы алғашқы қойылым «Рабочая слободка» деп аталатын пьеса болатын.

Ұжым мүшелері кәсіби әртістер емес еді, әрі ресми түрде театр мәртебесі де жоқ болатын. Сондықтан 1935 жылы қала тұрғындары М. Калининге өтініш жасап, труппа құруға жәрдемдесуді сұрады. Бұл өтініш аяқсыз қалдырылмай, 1936 жылы қаңтарда Гогольдің «Женитьба» пьесасы бойынша қойылған спектакльмен жана театр маусымының шымылдығын көтерді. Сондай-ақ театр жанынан қазақ драма үйірмесі ашылды.

Бұл жылдардағы театр репертуарында Г. Нребенщиковтың «Славный джигит», Н. Анненкова-Бернардың «Крепость» пьесалары болды. 1939 жылы Шығыс Қазақстан дербес облыс болып құрылғаннан кейін облыстық театр мәртебесін иеленді. 1946 жылы қазақ ақыны Жамбылдың туғанына 100 жыл толуына орай ақын есімі берілді.

Ұлы Отан соғысы жылдары мен соғыстан кейінгі алғашқы он жылдық театр тарихында ерен еңбек пен ерлік жылдары болып қалды. Көрермендерге лық толған театр залында «Русские люди», «У стен Ленинграда», «Нашествие» және тағы да басқа пьесалар қойылып, жұртшылықтың жеңіске жігерін жаныды.

Жамбыл атындағы Өскемен драма театры

2000 жылы Жамбыл атындағы Шығыс Қазақстан облыстық драма театрында қазақ труппасы құрылып, алғашқы маусымын Ғ.Мүсіреповтің «Қозы Көрпеш–Баян сұлу» спектаклімен ашты. Бұл ұжымның бірқатар қойылымдары түрлі фестивальдерде жоғары бағаланды.

Театрдың қазіргі ұжымы танымал сахна шеберлері мен жаңадан өнер табалдырығын аттаған жастардан құралды. Қазіргі кезде бір театр маусымында көрермендер он қойылымның премьерасына куә болды. Театр репертуарында қазақстандық драматургтермен қатар шетелдік авторлардың да пьесалары сахналанып келеді. Соның ішінде балаларға арнап жыл сайын төрт спектакль ұсынылады.

Бүгінгі репертуар театр ұжымының айрықша мақтанышын туғызып отыр. Орыс труппасы А. Рейно-Фуртонның «Месье Амедей», Б. Акуниннің «Чайка», А. Островскийдің «Женитьба», И. Цагарелидің «Проделки Ханумы», А. Ивановтың «Божьи одуванчики», М. Ладоның «Очень простая история», В. Тарасовтың «Милый развратник» пьесаларын көрермендерге ұсынып келеді.

Қазақ труппасы Т. Ахтановтың «Примак», Ұ. Есдәулетовтің «Зазеркалье» Иран-ғайыптың «Святой грех», Пушкиннің «Подражание Корану» шығармасы, Д. Исабековтің «Актриса», Д. Рамазанның «Кенесары-Күнімжан» пьесаларымен көрермендердің көзайымына айналып отыр.

Балалар мен мектеп оқушыларына арналған Ұ.Есдәулетовтің «Ұр, тоқпақ», К. Чуковскийдің «Муха-Цокотуха», М. Садовникованың «Әли-баба», К. Ниязбековтың «Жыл басы - Наурыз», т.б. спектакльдері қойылуда.

Драматический театр им. Жамбыла

В Усть-Каменогорске в 1902 году был открыт Народный дом, предназначенный стать культурным и общественным центром города. Инициатором его строительства выступил О. Костюрин, известный общественный и политический деятель, который совместно с другими ссыльными народниками занимался сбором пожертвований на стройку. Первой постановкой, представленной зрителям на сцене Народного дома, стала пьеса «Рабочая слободка».

Коллектив был сформирован из непрофессиональных артистов и официального статуса театра не имел. Именно поэтому в 1935 году горожане обратились с просьбой к М. Калинину оказать помощь в формировании труппы. Просьбу удовлетворили, и в январе 1936 года спектаклем «Женитьба» Н. Гоголя был открыт первый театральный сезон. Также при театре был организован казахский драмкружок.

В репертуре тех лет были такие спектакли как «Славный джигит» Г. Нребенщикова, «Крепость» Н. Анненковой-Бернар. Статус областного театра он получил после того, как в 1939 году Восточный Казахстан стал самостоятельной Восточно-Казахстанской областью. В 1946 году в честь 100-летия казахского акына Жамбыла театру дали его имя.

Годы Великой Отечественной войны и первое послевоенное десятилетие вошли в историю театра как время самоотверженного труда и театрального подвига. В необогреваемом, но переполненном зале театра шли спектакли, помогавшие людям укрепить веру в победу – «Русские люди», «У стен Ленинграда», «Нашествие» и другие.

В 2000 году на базе Восточно-Казахстанского областного театра драмы им. Жамбыла создавалась казахская труппа, которая открыла свой первый театральный сезон спектаклем «Козы Корпеш и Баян сулу» Г. Мусрепова. Ряд постановок этого коллектива за прошедшие годы был удостоен дипломов на различных фестивалях.

Современный коллектив театра состоит из признанных мастеров сцены и регулярно пополняется молодежью. В целом за театральный сезон зрители приглашаются на десять премьерных постановок. В репертуаре присутствуют произведения русских и зарубежных классиков, а также современных драматургов. Для детской аудитории театр ежегодно готовит до четырех спектаклей.

Сегодняшний репертуар является предметом особой гордости коллектива. Русская труппа приглашает на спектакли «Месье Амедей» А. Рейно-Фуртона, «Чайка» Б. Акунина, «Женитьба Бальзамина», А. Островского, «Проделки Ханумы» И. Цагарели, «Божьи одуванчики» А. Иванова, «Очень простая история» М. Ладо, «Милый развратник» В. Тарасова и многие другие.

Казахская труппа радуется своих поклонников постановками «Примак» Т. Ахтанова, «Зазеркалье» Р. Есдаулетова, «Святой грех» И. Гаипа, «Подражание Корану» по произведениям Пушкина, «Актриса» Д. Исабекова, «Кенесары – Кунимжан» Д. Рамазана – и это не весь репертуар.

Для детей и школьников идут спектакли «Бей, дубинка!» Р. Есдаулетова, «Муха-Цокотуха» К. Чуковского, «Али-Баба» М. Садовникова, «Начало года – Наурыз» К. Ниязбекова и другие.

Абай атындағы Жамбыл облыстық қазақ драма театры

Жамбыл облыстық қазақ драма театрының шымылдығы 1936 жылы наурыздың 16 жұлдызында Бейімбет Майлиннің «Келін мен шешей» және театрдың тұңғыш директоры Қ. Қырқымбаевтың «Келіншек» атты бір бөлімді комедиясымен ашылған.

Театрдың алғашқы ұйымдастырушылары Шәріпбай Сәкиев, Сәти Үмбетбаев, Сатылған Атамқұлов, Омарбай Тұрымқұлов, Тұраш Әбуов, Рәміш Әбдірахманов, Тәжімет Әлмұхамедов, Молдаш Сәкиев, Жомарт Абызбаев және Қ. Қырқымбаев, А. Майтанов, Сара Абызбаева, Нұргүл Майтанова, Гүлсара Тұрұмқұлова, 1937 жылдан бастап Мұхаметқали Табановтар болған.

Театр сахнасында 1936 жылдан бері 350-ге жуық спектакльдер сахналанды. 1957 жылы республикада тұңғыш рет «Театр көктемі» атты республикалық байқауға К. Гольдонидың «Екі мырзаға бір қызметші» (қоюшы-режиссері Ә. Мәмбетов) спектаклімен қатынасып, I дәрежелі дипломмен марапатталды.

1970 жылы Н. Погодиннің «Кремль куранттары» спектаклі үшін театр ұжымы драма театрларының республикалық байқауының II дәрежелі дипломымен, С. Рақышев лауреаттық, Забелин ролі үшін М. Салықов II дәрежелі дипломымен марапатталды.

Абай атындағы Жамбыл облыстық қазақ драма театры

1975 жылы Ұлы Отан соғысы жеңісінің 30 жылдығына арналған Бүкілодақтық театр фестиваліне Ғ. Мүсіреповтің «Қазақ солдаты» спектаклімен қатынасып, дипломант атанды және сол жылы СССР мәдениет министрлігінің дипломына ие болды. Театр ұжымы С. Жүнісовтің «Жаралы гүлдер» спектаклімен жас орындаушылардың республикалық байқауының II дәрежелі дипломын еншіледі.

1980 жылы Ә. Қалдыбаевтың «Шаншар атай» атты спектаклі үшін балалар мен жасөспірімдерге арналған Бүкілодақтық байқауда I

дәрежелі дипломға ие болды. Ал 1981 жылы 21 мамырда республиканың театр өнерін дамытуға сіңірген еңбегі үшін театр ұжымына Қазақ ССР-і Жоғары Советінің Құрмет грамотасы табыс етілді.

Театр ұжымы 1997 жылы V республикалық театр фестиваліне М. Әуезовтің «Қара қыпшақ Қобыланды» спектаклімен қатынасып, бас жүлде – Гран-приді жеңіп алды. 1998 жылы Тараз қаласының 2000 жылдығына арналған VI республикалық театр фестивалі Жамбыл облысында өткізіліп, театр ұжымы М. Байжиевтің «Құдалар» трагикомедиясын сахналап, «Үміт» жүлдесіне ие болды.

1999 жылы Қырғызстанның астанасы Бішкек қаласында «Ш. Айтматов және театр» атты халықаралық театр фестивалінде Жамбыл облыстық қазақ драма театры республика театрлары атынан Ш. Айтматов пен М. Шахановтың «Сократ түні» осы замандық драмасымен қатынасып, төрт бірдей номинацияны жеңіп алды. «Ең үздік режиссура» номинациясы бойынша Қ. Қасымов, «Ең үздік әйел бейнесі» Г. Қыпшақова, «Ең үздік екінші пландағы роль» номинациясы бойынша С. Мұқышев, «Ең үздік этюд» үшін Ә. Ахмет халықаралық фестиваль лауреаттары атанды.

2003 жылы 14–21 мамырда Алматы қаласында өткен республикалық балалар мен жастарға арналған театр фестивалінде Жақып Омаровтың «Құлыншақ пен бөлтірік» ертегі-фантазиясы үшін Маржан Ахметова, Жер-ана ролі үшін Гүлшат Қыпшақова фестиваль лауреаттары атанса, театр ұжымы фестивальдің I-орынын иеленді.

Ал, осы жылдың 15–22 маусым аралығында Бішкекте өткен Орта Азия республикалары мен Ресей театрлары қатынасқан I халықаралық АРТ-Ордо фестиваліне Елен Әлімжанның «Жанұран» спектаклімен қатынасып, «Заман талабына үндес қойылым» номинациясы бойынша арнайы дипломмен марапатталды.

2011 жылы 22–23 қарашада Жамбыл облыстық қазақ драма театры өзінің 75 жылдығын атап өтті.

Жамбылский областной казахский театр драмы им. Абая

Жамбылский областной казахский театр драмы им. Абая был создан в январе 1936 года как колхозно-совхозный театр в Аулие-Ата, ныне Таразе. Театр открылся постановкой одноактных комедий «Невестка и свекровь» Б. Майлина и «Невеста» К. Кыркымбаева. На этом этапе художественными руководителями и режиссерами были Р. Абдрахманов и Ж. Аргынбаев.

В канун войны, в 1941 году коллектив был реорганизован в Джамбульский областной казахский театр драмы, а спустя пять лет ему присвоили имя Абая.

В 1966 году театр был награжден Почетной грамотой Верховного Совета Казахской ССР за спектакль «Кремлевские куранты» Н. Погодина, а в 1970-ом его отметили дипломом республиканского смотра драматических театров, а постановка «Дед Шаншар» А. Калдыбаева была отмечена дипломом первой степени всесоюзного смотра спектаклей для детей и юношества в 1980 году.

За долгие годы творческой деятельности на сцене театра были поставлены десятки спектаклей, в том числе по произведениям казахских писателей Майлина, Ауэзова, Мусрепова, Тажибаева, Мухамеджанова, Абишева, Ахтанова, Жунусова, Муртазаева, Исабекова. Есть в его репертуаре и музыкальные спектакли «Ер Таргын», «Кыз Жибек» Е. Брусиловского, «Аршин мал алан» У. Гаджибекова. Русская, советская и зарубежная драматургия представлена на сцене казахской драмы именами Шиллера, Гоголя, Гольдони, Островского, Маяковского, Тренева, Хамзы, Боровика и другие.

В разное время в театре работали народные артисты Казахской ССР Г. Хайруллина, Ш. Сакиев, А. Ружева, заслуженные артисты О. Абдулманов, С. Атамкулов, М. Салтыков, М. Табанов и многие другие.

Жамбыл облыстық орыс драма театры

Жамбыл облыстық драма театры 1967 жылы наурыз айында құрылды. Театр ұзақ уақыт бойы сырт жерлерден, Ресейден уақытша келген әртістермен жұмыс істеп, жергілікті кадрларды тарту жөніндегі ұсыныстарды жүзеге асыруға мүмкіндік болмады. Соның салдарына ұзақ жылдар бойы театрда кадр тұрақтамады.

Тек 1992 жылдан бастап қана театр басшылығы жергілікті кадрларға баса көңіл бөліп, шығармашылық ұжымды толықтыруға айрықша назар аударды. Міне, осылайша театр ұжымына А. Назин, Н. Гааль, О. Гурская, Э. Аққұлиева, Н. Новикова, И. Яковлева, И. Избасарова тәрізді әртістер қосылды.

Театр басшылығы Жамбыл қалалық мәдениет училищесіндегі оқу процесімен тығыз байланыс жасап, осы оқу орнының бес түлегін өз қатарына шақырды.

Театр ұжымында Ресей халық әртісі В. Турманидзе, Қазақстан халық әртісі Е. Чернышенко және А. Девятков, В. Хурда, М. Далиненко, В. Ледяев, Н. Казанцева, Е. Чикичева, В. Забелин, В. Кормаз, Г. Просвирин, В. Меликова, В. Стародубов секілді талантты әртістер бірнеше жыл еңбек етіп, көрермендер ризашылығына бөленді.

Режиссерлер Ф. Литвинская, Л. Житницкий, П. Ширшов, И. Милованов, В. Перунов, Б. Избасаров театрдың шығармашылық өрлеуіне үлкен үлес қосты. 1998 жылы театр М. Кәрімнің «В ночь лунного затмения» спектаклімен IV республикалық фестивалге қатысып, жас әртіс Е. Дубовик лауреат атанды және «Екінші деңгейдегі әртістің үздік рөлі үшін» дипломымен марапатталды.

Театр Қазақстанның ондаған қалаларына, сонымен бірге ТМД елдеріне гастрольдік сапармен барып қайтты.

Жамбылский областной русский драматический театр

Театр был образован в марте 1967 года. Долгое время штат комплектовался только за счёт приезжих артистов из России, странствующих по городам страны, а желание привлечь в театр местные таланты и дарования не находило своего воплощения. Неверие, что в Таразе могут быть свои одарённые люди, создавала огромную текучесть кадров, нестабильность в работе.

С 1992 года руководство театра взяло курс на местные кадры в кадровой политике комплектования театра творческими работниками. Так, в коллективе появились артисты А. Назин, Н. Гааль, О. Гурская, Э. Аккулиева, Н. Новикова, И. Яковлева, И. Избасарова.

Театр внимательно следил за ходом учебного процесса театрального отделения Жамбылского культурно-просветительного училища и пригласил к себе восемь выпускников этого учебного заведения.

Коллектив гордится тем, что в нём работали люди огромного творческого дарования, сыгравшие

много замечательных ролей и создавшие прекрасные образы, которые остались в памяти благодарных зрителей. Это актёры – народный артист России В. Турманидзе, народный артист Казахстана Е. Чернышенко, артисты – А. Девятов, В. Хурда, М. Далиненко, В. Ледяев, Н. Казанцева, Е. Чикичева, В. Забелин, В. Кормаз, Г. Просвирина, В. Меликова, В. Стародубов.

Большой вклад в развитие театра в разные годы внесли такие режиссёры как Ф. Литвинская, Л. Житницкий, П. Ширшов, И. Милованов, В. Перунов, Б. Избасаров.

В 1998 году театр со спектаклем М. Карима «В ночь лунного затмения» принимал участие в IV республиканском фестивале театров Казахстана, на котором молодой артист Е. Дубовик стал лауреатом и был награждён дипломом «За лучшую роль артиста второго плана».

Театр считает большой творческой удачей то, что ему удалось осуществить постановку спектаклей по пьесам местных драматургов. Это «Кресло» Е. Алимжанова и «Мать солдата» А. Амзеева. Последний вызвал большой интерес у широкой зрительской аудитории, а за профессионально сыгранную главную роль матери актриса Г. Соколова была награждена правительственной наградой – медалью «Ерен еңбегі үшін».

Театр выезжал на гастроли в десятки городов Казахстана, а также в страны СНГ.

Продолжается работа по организации гастролей по Жамбылской области. Коллектив полон решимости поднять рейтинг коллектива, выпускать качественные, интересные и популярные спектакли.

Батыс Қазақстан облыстық қазақ драма театры

Батыс Қазақстан облыстық қазақ драма театры 1993 жылы 16 желтоқсан күні М. Әуезовтің «Қарагөз» трагедиясымен шымылдығын ашты.

Театр тарихындағы алғашқы қойылымдарды сахналаған режиссерлар Ж. Есенбеков, Е. Жылқышинов, алғашқы директоры әрі артист А. Сұлтанғалиев, ҚР еңбек сіңірген артистері Ш. Есенғұлова, Қ. Есенғұлов, ҚР халық артисі Г. Жақыпова, Қазақстанның еңбек сіңірген артисі М. Ахманов, артистер Т. Имашев, С. Сембаев, Х. Нұғманова сынды өнер адамдары театрдың қалыптасуына зор үлестерін қосты. Ал 1998 жылы театр ұжымы Тараз қаласында өткен VI республикалық театрлар фестиваліне алғаш рет қатысып, С. Асылбековтің «Бір түнгі оқиға» (режиссері М. Ахманов) драмасымен фестивальдің бас жүлдесін алды.

2002 жылы Орал қаласының орталығынан қазақ театрының ғимараты бой көтеріп, Н.Ә. Назарбаев пен Халық қаһарманы Ә. Мәмбетов тұсауын кесті. 2003 жылы Махамбеттің 200 жылдығына арналған XI республикалық театрлар фестивалі Оралда өтті. Театр ұжымы өнер сайысында Иран-Ғайыптың «Махамбет» трагедиясымен бақ сынап, жүлделі I орынды жеңіп алды.

Өнер ұжымы 2005 жылы Иран-Ғайыптың «Қорқыт» қойылымымен (режиссері Қ. Қасымов) Каир қаласында өткен VI Дүниежүзілік театрлар фестиваліне қатысты. 2009 жылы АҚШ-тың Риджфилд (Нью-Йорк) қаласында өткен М.Чехов атындағы халықаралық театр фестиваліне Қазақстан атынан тұңғыш рет осы

Батыс Қазақстан облыстық қазақ драма театры

театрдың режиссері Асхат Маемиров сахналаған драматург Эдуард Олбидің «Зоопарк» психологиялық спектаклі қатысып, «Ең үздік қойылым» ретінде фестиваль лауреаты атанды.

Осы қойылым 2010 жылы Алматыда өткен Орталық Азия елдерінің III Халықаралық театрлар фестивалінде қойылып, бас рөлдердің бірінде ойнаған театр артисі Данияр Базарқұлов «Ең үздік ер адам бейнесі» жүлдесін жеңіп алды.

2012 жылдың қазан айында Қостанайда өткен I. Омаровтың 100 жылдығына арналған республикалық театрлар фестиваліне Г. Гориннің «Атың өшсін, Герострат!..» трагикомедиясымен (ауд. Қ. Төлеуішев, реж. М. Томанов) қатысып, 7 номинация бойынша жеңімпаз атанды.

2008 жылы театрда балалар қойылымына арналған кіші зал ашылды. Қазірде театр репертуарында «Буратино», «Достар», «Қызыл телпекті қыз», «Үш қоян мен бөлтірік», «Алтын балапан» сынды жиырмаға жуық ертегі жүреді.

Театр сахнасында тұтас ансамбль құрай алатын әрі артистік шеберліктері шыңдалған 40-қа жуық артист қызмет етеді. Олардың қатарында Мемлекеттік сыйлықтың лауреаты, ҚР-ның еңбек сіңірген артисі, режиссер, кино және театр актері С. Қажымұратов, ҚР еңбек сіңірген қайраткерлері Қ. Асқарова мен Б. Молдабаев, ҚР мәдениет қайраткері Б. Исалиева, Б. Жакыпова, артистер Г. Шынтемір, М. Бектенов, Е. Есендосов, Т. Матаев, Э. Мақашева, С. Әбуов, Қ. Амандықов, Н. Жұбатова, Т. Жігеров, Ж. Құрманғалиева, Х. Шамелова, А. Тілеумағамбетова, А. Болатова сынды сахна жүйріктермен бірге, Н. Сейітмаханбетов, Д. Омаров, Б. Өтеғалиев, А. Қайырова, Е. Тазболатов, А. Ізмұханова, С. Түменов, М. Кенжетаев, Р. Сапарғалиев сынды жастар бар.

Западно-Казахстанский областной казахский драматический театр

Западно-Казахстанский областной казахский драматический театр открыт в 1993 году спектаклем «Карагоз» М. Ауэзова. Первым директором был заслуженный артист РК А. Султангалиев. У истоков театра стояли режиссеры и актеры – заслуженные артисты РК М. Ахманов, С. Кажымуратов, Ж. Есенбеков, К. Есенгулов, Ш. Есенгулова, Г. Жакупова, Е. Жылкышинов, Т. Имашев, Х. Нугманова, С. Сембаев.

Западно-Казахстанский областной казахский драматический театр участвовал в различных фестивалях, где завоевал множество наград и медалей. На шестом Республиканском фестивале (Тараз, 1998) получил Гран-при за постановку «Бір түнгі оқиға» С. Асылбекова. В 2003 году спектакль «Махамбет» Иран-Гайыпа занял первое место на одиннадцатом Республиканском театральном фестивале, посвященном 200-летию великого поэта и батыра Махамбета, который проходил в Уральске.

Труппа достойно выступила на Всемирном театральном фестивале (Каир, 2005) с экспериментальным спектаклем «Қорқыт» по произведению Иран-Гайыпа.

В 2008 году на шестнадцатом Республиканском фестивале театр представил спектакль по пьесе А. Камю «Калигула» в постановке режиссера М. Томанова и одержал победу в номинации «За лучший дебют».

Драма «Случай в зоопарке» Э. Олби режиссера А. Маемирова стала «Лучшим спектаклем» на Международном фестивале в городе Риджфилд (США, 2009). За игру в этом же спектакле на III Международном театральном фестивале стран Центральной Азии (Алматы, 2010) актер Д. Базаркулов отмечен в номинации «За лучшую мужскую роль».

В 2012 году в сентябре в городе Уральске прошел XX Республиканский театральный фестиваль, посвященный 80-летию великого режиссера, Народного артиста СССР и КазССР, Халық қаһарманы А. Мамбетова. В этом нелегком состязании творчества, в котором участвовало 13 театров, труппа театра с этно-символической драмой «Қыз Жібек» Г. Мусрепова по постановке режиссера К. Касымова получил приз акимата ЗКО имени Х. Букеевой.

В том же году в октябре в городе Костанай прошел Республиканский театральный фестиваль, посвященный 100-летию И. Омарова. Театр представил на суд зрителей трагикомедию Г. Горина «Атың өшсін, Герострат!..» («Забыть Герострата!») (перевод К. Толеушева, режиссер М. Томанов). И по итогам фестиваля был лучшим по 7 номинациям. А также коллектив театра был награжден специальным дипломом фестиваля.

С 2008 года при театре работает детский зал для юного зрителя. Ставить постановки помогает режиссер, заслуженный артист России Р. Рахимов, являющийся актером Оренбургского областного театра кукол (Россия). Детский репертуар насчитывает около двадцати сказок. Среди них: «Красная шапочка» А. Заболотного, «Золотой цыпленок» В. Орлова, «Буратино» А. Толстого, «Доктор Айболит» К. Чуковского.

Сегодня Западно-Казахстанским областным казахским драматическим театром руководит директор К. Толеушев. Главный режиссер – М. Томанов. В творческом коллективе трудятся – лауреат Государственной премии, заслуженный артист РК С. Кажымуратов, Заслуженные деятели РК К. Аскарлова и Б. Молдабаев, заслуженные деятели культуры РК – Б. Исалиева, Б. Жакупова, актеры театра – Г. Шынтемір, М. Бектенов, Е. Есендосов, Т. Матаев, С. Абуов, Э. Макашева, К. Амандыков, Н. Жубатова, Т. Жігерев, Ж. Курмангалиева, Х. Шамелова, А. Тілеумагамбетова, А. Болатова, Н. Сейтмаханбетов, Б. Утегалиев, А. Каирова, Н. Шадыева, М. Кенжетаяев, Т. Мутигуллина, Д. Омаров, А. Измуханова, Е. Тасболатов, С. Туменов, Р. Сабыргалиев.

Ежегодно репертуар Западно-Казахстанского областного казахского драматического театра пополняется новыми пьесами. Со дня основания театра было поставлено более 100 спектаклей, половина из них идет на репертуаре. Среди последних постановок – «Ромео мен Джульетта» У. Шекспира, «Қос жебе» А. Володина, «Ғашықсыз ғасыр» С. Балгабаева, «Әпке» Д. Исабекова, «Көшкін» Т. Джюдженоглы, «Ханума» А. Цагарели, «Бәстесу» А. Чехова, «Атың өшсін, Герострат!» Г. Горина, «Қыз Жібек» Г. Мусрепова.

А. Островский атындағы Батыс Қазақстан облыстық драма театры

Бұл театрдың тарихы 1859 жылдан басталады. Алғаш рет Орал казак әскерінің наказной атаманы Аркадий Столыпиннің бастамасымен құрылған.

1859 жылы қыркүйек айында өткен театрдың ашылуында сол кездегі жетекші драматургтердің бірі А.Н. Островскийдің «Бедность не порок» пьесасы қойылды. Труппа құрамына көршілес Орынбор мен Саратов қалаларынан кәсіби әртістер шақырылды. Осы кезеңінен бастап Орал драма театры іске кірісті. Осы маусымда (1859–1860 жж.) А.Н. Островскийдің «Поздняя любовь» атты тағы бір шығармасы сахналанды.

Театр алғаш ашылған кезден бастап-ақ қала тұрғындарын баурап алып, әр спектакль аншлаппен өтетін болды.

XIX ғасырдың 60-жылдары «Кэтти и Бэтти» опереттасы қойылды. Оның музыкасын атаман А.Д. Столыпин мен орыс композиторы А.С. Даргомыжский бірлесе отырып жазып шықты. Бұл кезеңдегі театр репертуарының негізі бір актілі комедиялар мен водевилдерден құралды.

1919 жылы театр ғимараты өртеніп, спектакльдерді Александр Невский соборында қойды. 1940 жылы бұрынғы «Пушкин үйінің» орнына тұрғызылған қазіргі театр ғимараты Орал қаласындағы әдемі тарихи архитектуралық ескерткіштердің бірінен саналады.

А. Островский атындағы Батыс Қазақстан облыстық драма театры

1923 жылы Орал қаласында тұрақты труппа құрылып, Катаевтың «Сын полка», Лавреневтің «За тех, кто в море!», Кремлевтің «Платон Кречет», «Крепость на волге» пьесаларын сахналады.

Ұлы Отан соғысы жылдары театрда Германия басып алған аумақтардан эвакуацияланған Беларусь драма театры мен Карел-фин театры жұмыс істеді. Соғыстан кейінгі жылдары театрдың репертуары мұқият, елдегі танымал шығармашылық ұжымдардың біріне айналды.

Қазақстан тәуелсіздігінен кейін де театр қоғамдық рухани өмірден шеткері қалған емес. 2000 жылы театр республикалық фестивальдер бағдарламасына қатыса бастады. Атырау қаласында өткен аймақтық фестивальде А.Н. Островскийдің «Поздняя любовь» пьесасы үшін Гран-приге ие болды.

2003 жылы Махамбет Өтемісұлының туғанына 200 жыл толуына орай өткізілген ХІ республикалық театр фестивалінде С. Мұқановтың «Импульс» спектаклі үшін фестиваль лауреаты атанды.

Қазақстан тәуелсіздігінің 20 жылдығына орай театр ұжымының көптеген әртістері түрлі медальдер мен құрмет грамоталарына ие болды.

Драматический театр им. А. Островского

Драматический театр имени А.Н. Островского Западно-Казахстанского областного управления культуры – старейший театр Казахстана. История создания театра восходит к 1859 году. Основан театр по инициативе наказного атамана Уральского казачьего войска Аркадия Дмитриевича Столыпина.

В сентябре 1859 года на открытии театра был поставлен спектакль одного из ведущих драматургов того времени А.Н. Островского «Бедность не порок». В состав труппы театра были приглашены профессиональные артисты из соседних городов Оренбурга и Саратова. С этого момента в Уральске и начал функционировать Уральский драматический театр. В этом же сезоне (1859–1860 г.г.) была поставлена еще одна пьеса А.Н. Островского «Поздняя любовь».

В 1919 году здание сгорело при пожаре, и спектакли играли в соборе Александра Невского. Новое театральное здание, ныне занимаемое театром, было возведено в 1940 году на месте бывшего «Пушкинского дома» и является одним из красивейших исторических памятников Уральска.

В 1923 году в Уральске была организована постоянная труппа. Среди спектаклей театра «Сын полка» Катаева, «За тех, кто в море!» Лавренёва, «Платон Кречет», «Крепость на Волге» Кремлёва.

В 50-е годы прошлого столетия наша область стала целинным краем, что не могло не отразиться на репертуаре театра. В это время поставлены пьесы А. Салынского, А. Сафронова, А. Арбузова, В. Розова, посвящённые сельской и молодежной тематике, а также пьеса нашего земляка В.М. Ирхина «Это же наша Земля, братцы» в постановке Я. Панджариди.

Театр неоднократно обращался к переводным произведениям казахской драматургии, поставив пьесы Г. Мусрепова «Козы Корпеш и Баян сулу», С. Муканова «Чокан Валиханов» и «Ботагоз», С. Жунусова «Сильнее смерти».

Коллектив театра в период гастролей выезжал не только в сельскую местность нашей области, но и за её пределы. Гастролировали в соседних областях Казахстана, а также в пределах всего бывшего СССР.

В 1986 году во Всесоюзном социалистическом соревновании театр занимает второе место, пропустив вперёд Ленинградский Большой драматический театр.

Много лет театру посвятили народная артистка Каз ССР Володарская Е.С., заслуженные артисты Каз ССР Ангаров Н.К., Ванюкова Л.Н., Рушковский В.В., Попов В.Я., заслуженный деятель РК Т.М. Столярова, актеры-мастера сцены Шатилов В.Г., Мельник Т.Н., Муха Л.С., Курбангалеева Р.Р., заведующие труппой Н. Науменко и И. Таранов, бутафор Б. Гуськов, заслуженный художник КазССР Б.А. Дубовиченко, художник В. Зубарев, главный режиссер театра Я.Г. Панджариди.

После реконструкции 2002–2003 года здание театра преобразилось, радует глаз горожан и стимулирует коллектив на творческие достижения.

Театр принимает активное участие в общественно-культурной жизни Казахстана. В 2000 году театр возобновил участие в фестивальных программах республики. На региональном фестивале в городе Атырау спектакль «Поздняя любовь» А.Н. Островского получил Гран-при.

В 2003 году на XI Республиканском фестивале театров, посвященном 200-летию со дня рождения Махамбета Утемисова в г. Уральске за спектакль «Импульс» С. Муканова театр стал лауреатом фестиваля.

2006 год был объявлен годом А.С. Пушкина в Казахстане. Театр поставил перед собой высокую художественную задачу, приняв в репертуар пьесу А.С. Пушкина «Борис Годунов». Этот спектакль стал настоящим событием в культурной жизни области. Все это свидетельствует о росте творческого потенциала коллектива.

С. Сейфуллин атындағы Қарағанды облыстық драма театры

Өткен ғасырдың отызыншы жылдары Сарыарқаның шетсіз-шексіз даласына республиканың әр қиырынан түрлі ұлт өкілдері келді. Көмірлі Қарағандымен бірге рухани сұраныс та өсті. Әуелі әуесқой көркем үйірмелер пайда болса, 1932 жылы Жұмысшы жастар театры құрылды. Арада екі жыл өткенде оның құрамына бір топ талантты жастар қосылып, театр Қарағанды қалалық жұмысшы – қазақ жастарының театры депген атауға ие болды. Театрдың негізін қалаушылар қатарына ҚР халық әртісі Ж. Шашкина, ҚР еңбек сіңірген әртісі З. Көшкінбаев, С. Жүнісов, У. Әбеуова, К. Байбеков, Т. Ильясов, Н. Жабаев, Б. Шалов және тағы да басқа әртістерді жатқызуға болады.

Төрт жыл өте бұл ұжымға облыстық музыкалық драма театры мәртебесі берілді. 1964 жылы қазақ әдебиетінің көрнекті тұлғасы Сәкен Сейфуллиннің есімімен аталды. 50 жылдығының құрметіне 1982 жылы театр Халықтар достығы орденімен марапатталды.

Театр сахнасында М. Әуезов, Ғ. Мүсірепов, С. Мұқанов сынды тағы да басқа қазақ драматургтерінің пьесалары қойылды. Соңғы он жылда театр ұжымының жеткен жетістіктері аз емес. Көптеген халықаралық және республикалық байқаулардың жүлдегерлері болып саналатын бұл театр қазір Қазақстанның жетекші театр ұжымдарының қатарынан саналады.

С. Сейфуллин атындағы Қарағанды облыстық драма театры

1996 жылы Ж.Жабаевтың 150 жылдығына арналған республикалық фестивалде А. Оразбековтің пьесасы бойынша қойылған спектакль үшін жүлделі II орын берілді.

1997 жылы М. Әуезовтің 100 жылдығына арналған фестивалде М.Әуезовтің спектаклін қойыпекінші орынға ие болса, 1999 жылы өткен VII республикалық театр фестивалінде Г. Гориннің спектаклі үшін Гран-приді алды.

2000 жылы VIII республикалық театр фестиваліне қатысып бірінші орынға ие болса, келер жылы үшінші орынға табан тіреді.

Бүгінде бұл ұжымда сегіз жетекші сахна шебері мен жоғары санатты он екі актер еңбек етеді.

Карагандинский областной казахский драматический театр им. С. Сейфуллина

В тридцатых годах в бескрайнюю степь Сары Арки пришли из разных краев республики строители: казахи, русские, украинцы, белорусы, представители других национальностей. Росла угольная Караганда, вместе с нею возрастали духовные запросы людей. Сначала возникли кружки художественной самодеятельности, затем в 1932 году был создан Театр рабочей молодежи, еще не имеющий профессионального статуса. Через два года в него пришла группа талантливых людей, и коллектив стал называться Карагандинским городским казахским театром рабочей молодежи. Его основоположниками стали народная артистка РК Ж. Шашкина, залуженный артист РК З. Кошкинбаев, артисты С. Жунусов, У. Абеуова, К. Байбеков, Т. Ильясов, Н. Жабаев, Б. Шалов и другие.

Четыре года спустя самодеятельный коллектив обрел статус областного музыкально-драматического театра. В 1964-ом ему присвоено имя выдающегося деятеля казахской литературы Сакена Сейфуллина. В честь 50-летия в 1982 году театр был награжден орденом Дружбы Народов.

На его сцене были поставлены пьесы М. Ауэзова, Г. Мусрепова, С. Муканова и других казахских

драматургов. За последние 10 лет коллектив добился немалых высот. Сегодня он является одним из ведущих театральных коллективов Казахстана, победитель многих международных и республиканских фестивалей.

В 1996 году на республиканском фестивале, посвященном 150-летию Ж. Жабая, было присуждено II место за спектакль по пьесе А. Оразбекова.

В 1997 году на международном фестивале, посвященном 100-летию М. Ауэзова, – второе место за спектакль М. Ауэзова.

В 1999 году на VII республиканском фестивале театров был присужден Гран-при за спектакль Г. Горина.

В 2000 году на VIII республиканском фестивале театров присвоено первое место за спектакль Г. Гаппаровой и М. Гаппарова.

В 2001 году на IX республиканском фестивале театру отдано третье место за спектакль Ш. Муртазы. Сегодня в этом коллективе работают восемь ведущих мастеров сцены и двенадцать актеров высшей категории.

К. Станиславский атындағы Қарағанды Мемлекеттік орыс драма театры

Бұл театрдың тарихы 1930 жылдардан басталады. Сол кезде Семей қаласында үгіт-насихат бригадасының негізінде «Живая газета» деп аталатын мәдени-бұқаралық жылжымалы әуесқой театры ұйымдастырылған еді. 1932 жылы оны Түріксіб пойызының құрамына қосылған үгіт-насихат вагонына орналастырып, жылжымалы театрға айналдырды. Театрдың тұңғыш директоры әрі көркемдік жетекшісі, әрі театр драматургі кейін Қазақ ССР-інің еңбек сіңірген қайраткері атағына ие болған В. Портнов еді.

Үш вагонның біреуінде тұрып, қалған екеуінде репетиция жасаған ұжым оның скетчтері мен пьесаларын қойды, кейіннен кеңес драматургтерінің, батыс еуропалық классиктерінің туындыларын сахналады. 1935 жылы жылжымалы театр Қостанайға тоқтағанда оның репертуарында В. Шекспирдің, А. Островскийдің, А. Афиногенов пен өзге де авторлардың пьесалары бар еді. 1936 жылы ұжым Қарағанды облыстық орыс драма театры деп аталды.

1937 жылы В. Портнов театрдың көркемдік жетекшісі қызметін Ленинградтан жер аударылып келген К. Раушқа тапсырды. Ол келгеннен кейін ұжымның кәсіби деңгейі жоғарылап, репертуары едәуір кеңейді. Б. Шоу, Ж. Б. Мольер, Л. Толстой, П.О. Бомарше және тағы да басқа классиктердің еңбектері сахнаға шығарылды.

К. Станиславский атындағы Қарағанды Мемлекеттік орыс драма театры

1940 жылы театр ұжымын Қарағанды қаласына ауыстырды. Труппа өзінің алғашқы мерейтойын «Гамлетпен» қарсы алды. Ұлы Отан соғысының алғашқы жылдарында театрдың 20 қызметкері өз еріктерімен майданға аттанды. Театрдың өзге мүшелерінен концерттік бригада құрылып, Балтық майданына жіберілді.

Жылдар бойғы жемісті еңбегі үшін 1963 жылы театрға К. Станиславский есімі берілді. Бұл жылдары шығармашылық ұжымға Қазақ ССР-інің еңбек сіңірген әртістері, режиссерлер А. Подобед, Г. Жезмер, республика халық әртісі Р. Андриасян, М. Зильберман жетекшілік еткен болатын.

1981 жылы театр Халықтар достығы орденімен марапатталды. 1986 жылдан 2006 жылға дейін театрдың бас режиссері қызметін ҚР еңбек сіңірген қайраткері Г. Оганесян атқарды.

Қарағанды сахнасында әр жылдары Қазақ ССР-інің халық әртістері В. Караваев, А. Демидова, В. Корниенко, В. Борисов, республиканың еңбек сіңірген әртістері К. Рауш, З. Горева, Г. Подзолкин, Н. Белкин, И. Калачанов, И. Кошелев, Т.Зеленин, Т. Давыдова, В. Макуш, Д. Белов, Л. Спасский, А. Зимарева, А. Григоров еңбек етті.

Театрдың қазіргі директоры – Д. Әбілтаев. Театрда көптеген талантты суретшілер жұмыс істеді. Театр ұжымы үш мәрте «Театр балалар көзімен» фестивалінің бас жүлдесін жеңіп алды.

2008 жылы театр ұжымы Ресейдің Омбы қаласына гастрольдік сапармен барып, табысты қайтса, 2010 жылы А. Дударевтің «Не покидай меня...» спектаклі үшін театр республикалық театр фестивалінің дипломын иеленді.

Карагандинский Государственный русский драматический театр им. К. Станиславского

История этого театра уникальна и берет свое начало в 1930 году. Тогда в Семипалатинске на основе самодеятельной агитбригады был организован передвижной театр по агитационной и культурно-массовой работе «Живая газета». В 1932 году его преобразовали в передвижной театр в составе политпоезда Турксиба. Первым директором, художественным руководителем и драматургом театра стал В. Портнов, впоследствии заслуженный деятель искусств КазССР.

В 1936 году коллектив был переименован в Карагандинский областной русский драматический театр и направлен на Прибалхашстрой. В 1937 году, оставаясь директором театра, В. Портнов передал художественное руководство высланному из Ленинграда К. Раушу. С его приходом повысился профессиональный уровень коллектива, значительно расширился репертуар, в нем появились имена Б. Шоу, Ж. Б. Мольера, Л. Толстого, П. О. Бомарше и других выдающихся драматургов.

В 1940 году коллектив перевели в Караганду. Свой первый юбилей труппа отметила постановкой «Гамлета». В первые же дни Великой Отечественной войны 20 работников театра добровольно ушли на фронт. Из оставшихся членов коллектива была сформирована концертная бригада, выступавшая перед бойцами Прибалтийского фронта.

В 1962 году театр отпраздновал новоселье в здании на бульваре Мира. За плодотворную театральную деятельность ему в 1963-ем было присвоено имя К. Станиславского. В эти годы во главе творческого коллектива стояли режиссеры заслуженный артист КазССР А. Подобед, Г. Жезмер, народный артист республики Р. Андриасян, М. Зильберман. Спектакли неоднократно становились лауреатами республиканских конкурсов. Это время отмечено обширными гастрольными маршрутами по городам Казахстана и России. Особым успехом стали гастроли театра в Москве в 1979 году.

В 1981 году театр был награжден орденом Дружбы народов. На карагандинской сцене в разные годы работали народные артисты Каз ССР В. Караваев, А. Демидова, В. Корниенко, В. Борисов, заслуженные артисты республики К. Рауш, З. Горева, Г. Подзолкин, Н. Белкин, И. Калачанов, И. Кошелев, Т. Зеленин, Т. Давыдова, В. Макуш, Д. Белов, Л. Спасский, А. Зимарева, А. Григоров, народный артист РФ А. Булдаков, заслуженная артистка России Н. Микрюкова.

Сейчас гордостью театра являются заслуженная артистка РК Н. Штоколова, заслуженный деятель РК В. Злобин, ведущие актеры Т. Федоренко, И. Немцев, И. Городкова, Л. Пекушева, Г. Турчина, О. Цветкова. Отдельной строкой в истории театра записано имя народного артиста республики В. Борисова, с 1961 по 1997 год бывшего директором театра и внесшего огромный вклад в его развитие. С 1997 по 2005 год художественное руководство с постом директора совмещал Г. Оганесян. Ныне директор театра – Д. Абильтяев.

В театре работали многие талантливые художники: заслуженный артист Каз ССР Н. Белкин, А. Алмазов, Д. Крейн, А. Щербина, В. Вильчинский, Ю. Назаров, П. Томиловский, О. Писаренко. В последние годы театр успешно сотрудничает с известными режиссерами Казахстана и России: заслуженными деятелями РК А. Оразбековым и И. Гонопольским, заслуженным деятелем искусств РФ Д. Горником и другими. Коллектив трижды становился обладателем Гран-при фестиваля «Театр глазами детей».

В 2008 году коллектив успешно гастролировал в России (Омск). В 2010 году спектакль театра «Не покидай меня...» А. Дударева удостоен диплома республиканского театрального фестиваля. Театр всегда жил жизнью народа и страны, говорил со сцены о том, что волновало сердца современников. Позади у театра яркая, полная событий и свершений творческая жизнь, впереди – новые поиски и открытия.

Қарағанды музыкалық комедия театры

1973 жылы наурыз айында Теміртау қаласында музыкалық комедия театрын құру туралы Қазақ ССР үкіметінің қаулысы шықты. Сол жылы қараша айында театрдың сахна шымылдығы алғаш рет көтерілді. И. Дунаевскийдің «Вольный ветер» опереттасын қойған театр ұжымы сол кездегі СССР музыка театрларының ішіндегі ең жас ұжым болып саналатын еді.

Театр әртістерінің құрамында республиканың басқа да қалаларында кәсіби шеберліктен өткен сахна тұлғалары жұмыс істеді. Олардың қатарына РСФСР халық әртісі Игорь Войнаровскийді, РСФСР еңбек сіңірген әртісі Нина Симонованы жатқызуға болады.

Театр тарихында оның негізін салушы, театрдың көркемдік жетекшісі әрі директоры – Қазақстанның еңбек сіңірген мәдениет қызметкері Евгения Лукич Пелешук, тұңғыш бас режиссері – Қазақстанның еңбек сіңірген мәдениет қызметкері Вадим Борисович Григорьев және оркестрді алғаш құрушы әрі дирижері Александр Александрович Хмелевтің есімі ерекше орын алады. Театр ұжымының мүшелеріне әр жылдары «Қазақ ССР-інің еңбек сіңірген әртісі», «Қазақ ССР-інің халық әртісі» атақтары берілді.

Репертуарын әрдайым жетілдіріп отырған бұл театр музыкалық

Қарағанды музыкалық комедия театры

шығармалардың авторларымен белсенді жұмыс істеді. Алматылық композитор А. Исаевамен бірлесе отырып қойған алғашқы қазақ опереттасы «Хитроумный обманщик» театр репертуарынан ұзақ жылдар бойы орын алып келді. Театр афишасында тұрған оперетталар, мюзикльдер, водевильдер, музыкалық комедиялар театрдың жанрлық палитрасын көрсететін еді.

1980 жылы театр Теміртаудан Қарағанды қаласына ауысып, театрға арналған ғимаратқа орналасты. 1998 жылы театрдың 25 жылдығы тұсында жүзден астам спектакльдер қойылып, көптеген шығармашылық кештер өткізілген еді.

Театр Қазақстан мен шетелдің 37 қаласында гастрольдік сапармен болып қайтты. Сахнаға музыкалық комедиялар, опера-буффар, балеттер, мюзикльдер қойылып жатты. Қазақ және шетелдік классикалық туындыларды орындайтын хор, балет, оркестрге арналған арнайы бағдарлама дайындалды.

1988–1998 жылдар арасы театрдың «күміс ғасыры» іспетті болды. А. Рыбниковтың «Юнона и Авось» спектаклі,

тағы да сол автордың бір актілік «Кармен-сюита», «Буратино» балеттері, Ф. Лоудың «Моя прекрасная леди» мюзиклі, Абайға арналған «Народу отдал я любовь» музыкалық спектаклі, Ф. Легар «Граф Люксембург» және И. Кальманның «Сильва» оперетталары қойылды.

Қазіргі уақытта театр белгілі отандық және шетелдік режиссерлермен, дирижерлармен және хореографтармен белсенді әріптестік орнатып, бірлескен жобаларға өзге де театр әртістерін шақырып, тәжірибе алмасып келеді.

Карагандинский театр музыкальной комедии

В марте 1973-го вышло постановление Правительства КазССР об организации театра музыкальной комедии в Темиртау. А уже в ноябре этого же года он впервые поднял свой занавес. На сцене ожили герои популярной в то время оперетты «Вольный ветер» И. Дунаевского. На то время коллектив был самым молодым среди музыкальных театров СССР.

Тогда в труппе театра работали замечательные мастера сцены. Ведущий костяк составили зрелые, сложившиеся актеры, работавшие ранее в других городах страны. В

их числе были народный артист РСФСР Игорь Войнаровский, заслуженная артистка РСФСР Нина Симонина. Рядом с ними достойное место заняли молодые выпускники консерваторий, театральных и музыкальных учебных заведений.

Многие страницы жизни коллектива связаны с именем основателя, художественного руководителя и директора театра – заслуженного работника культуры Казахстана Евгения Лукича Пелещука, первого главного режиссера – заслуженного деятеля культуры Казахстана Вадима Борисовича Григорьева и первого дирижера оркестра, его создателя – Александра Александровича Хмелева.

В разное время актерам театра Ивану Трунову, Борису Каркачу, Владимиру Сухову, Елене Мачановой были присвоены звания «Заслуженный артист Казахской ССР», а Нине Ивановне Симоновой – «Народная артистка Казахской ССР». Вместе с этими заслуженными мастерами работали интересные

артисты: Ирина Полянская, Светлана Анкудинова, Николай Масюков, Людмила Лоскутова, Владимир Канаев, Нина Желенкова и многие другие, чьи имена и составляли славу театра.

Над воплощением спектаклей работала целая плеяда приглашенных творческих работников – В. Григорьев, Ю. Мельцер, Е. Котов, Б. Рябкин, А. Казинер. Совершенствуя репертуар, театр вел активную работу с авторами музыкальных произведений. В содружестве с алматинским композитором А. Исаевой осуществилась постановка первой казахской оперетты «Хитроумный обманщик», которая долгие годы украшала репертуар театра.

На театральной афише того времени значились оперетты, мюзиклы, водевили, музыкальные комедии, которые обогащали жанровую палитру театра. Успешно шли на сцене спектакли «Вольный ветер» И. Дунаевского, «Венские встречи» И. Штрауса, «Не прячь улыбку» Р. Гаджиева, «Черный дракон» Д. Модуньо, «Фиалка Монмартра» И. Кальмана, «Веселая вдова» Ф. Легара.

В 1980-ом театр переехал из Темиртау в Караганду и разместился в специально построенном здании с хорошими репетиционными классами, цехами. Уже к 1998 году, к 25-летию театра, было выпущено свыше ста спектаклей, организовано множество концертов, бенефисов, творческих встреч. Театр побывал на гастролях в 37 городах Казахстана, ближнего и дальнего зарубежья.

На сцене шли музыкальные комедии, оперы-буфф, балеты, мюзиклы. Подготовлены самостоятельные программы хора, балета, оркестра, включающие произведения казахской и зарубежной классики, современные композиции, духовную музыку.

Продолжая сохранять традиции, театр ставит музыкальные комедии и оперетты, водевили и оперы-буфф, балетные спектакли, мюзиклы и оперы, а также музыкальные сказки, детские оперы и балеты, серии вечеров классической музыки.

С. Қожамқұлов атындағы Жезқазған қазақ музыкалық драма театры

Бұл театр 1972 жылы сол кездегі Торғай облысының орталығы Арқалық қаласында белгілі қоғам қайраткері Өзбекәлі Жәнібековтің жетекшілігімен ашылды. Мәскеудегі М.С. Щепкин атындағы жоғары театр училищесін бітірген 17 түлек театрдың алғашқы әртістері болды.

1978 жылы театр Н.Островскийдің «Құрыш қалай шынықты» спектаклін қойғаны үшін Қазақстан Жастар одағының сыйлығымен марапатталды. 1981 жылы оған белгілі театр қайраткері, Социалистік Еңбек Ері Серке Қожамқұловтың есімі берілді. 1985 жылы Тбилиси қаласында өткен, Ұлы Жеңістің 40 жылдығына арналған ІІ Бүкілодақтық жастар фестиваліне театр Әкім Таразидің «Қыз махаббаты» спектаклімен қатысты.

1988 жылы Торғай облысының таратылуына байланысты театр Жезқазған қаласына ауыстырылды. 1992 жылы Ғабит Мүсіреповтің 90 жылдығына арнап Алматыда өткізілген республикалық театр фестивалінде Ғ. Мүсіреповтің «Қозы Көрпеш – Баян Сұлуын» қойып, Гран-приді жеңіп алды (режиссер ҚР еңбек сіңірген қайраткері Ж. Хаджиев). Осы жеңістің арқасында 1993 жылы театр Египеттің Каир қаласында өткен халықаралық фестивальге қатысты.

1994, 1996 жылдары республикалық фестивальдерде ІІ орын алса, 1995 жылы Гран-Приді жеңіп алды. 1998 жылы Жезқазған облысының тарауына байла-

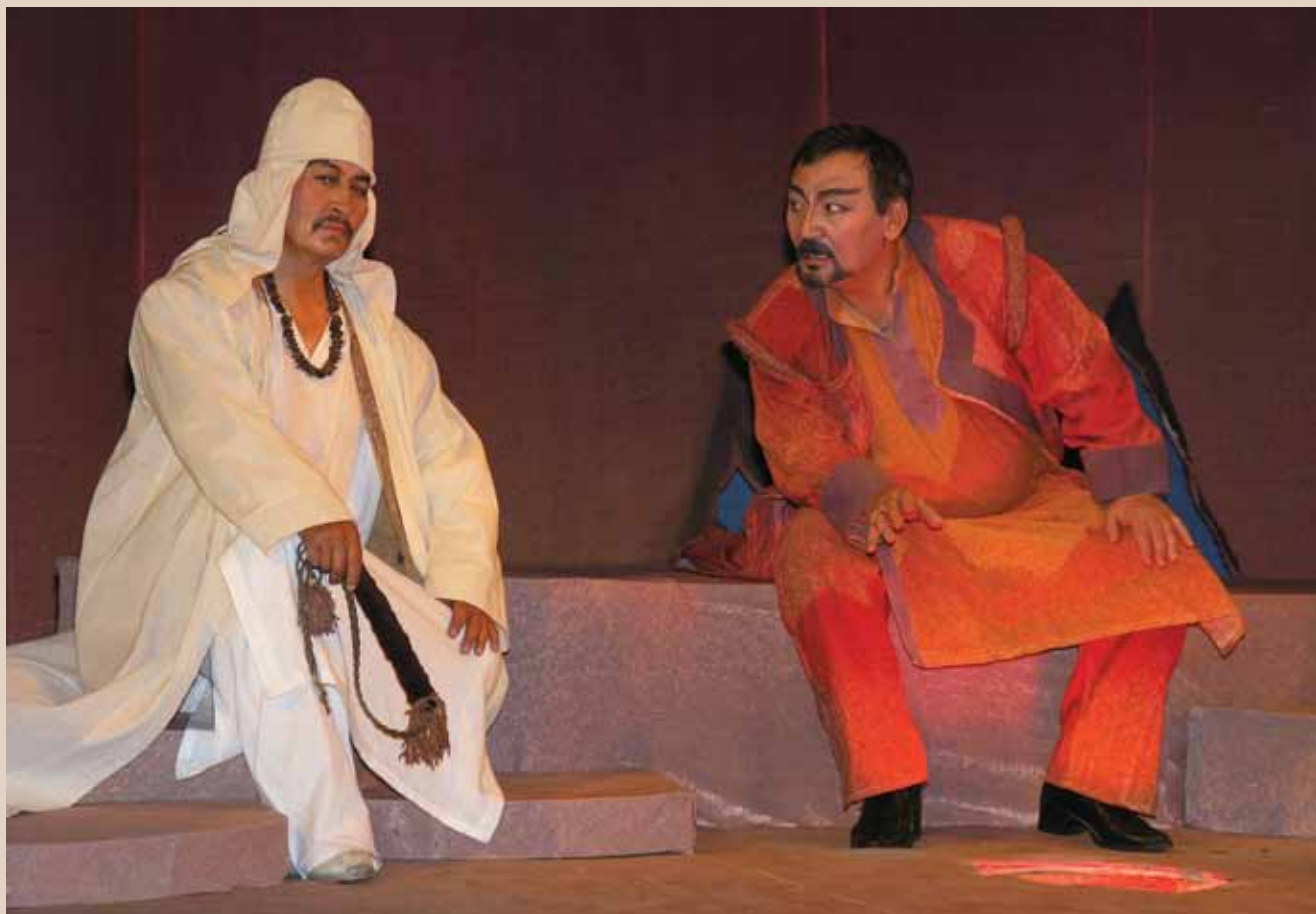
С. Қожамқұлов атындағы Жезқазған қазақ музыкалық драма театры

нысты драмалық труппа құрамына бұрынғы облыстық қуыршақ труппасы қосылды.

2000 жылы Павлодар қаласында Иса Байзақовтың туғанына 100 жыл толу құрметіне арнап өткізілген VIII республикалық театр фестиваліне Ә. Тәжібаевтың «Көтерілген күмбез» спектаклін қойып, үшінші мәрте Гран-приге ие болды.

2001–2012 жылдары республикалық театр фестивалдерінде (Қызылжар, Қызылорда, Көкшетау, Қарағанды, Тараз, Қостанай қалаларына) шығармашылық ұжым түрлі номинацияларды бірнеше рет жеңіп алып, талантты әртістері лайықты бағаланды.

Театр ұжымы Қарағанды қаласында жыл сайын өтетін аймақтық балалар театрының фестиваліне де қатысып, 2002, 2005, 2009 жылдары I орын алса, 2007 жылы Р. Ибраеваның «Алпамыс батыр» ертегісі Гран-приге лайықты деп саналды.

Қазақстан тәуелсіздігінің 20 жылдығы қарсаңында театр ұжымы Қытай Халық Республикасына барып, өз отандастарына қазақ әдебиетінің классигі Ғ. Мүсіреповтің «Қозы Көрпеш–Баян сұлуын» көрсетті.

40 жыл ішінде театр ұжымы республиканың барлық облыстары мен аудандарында болып, барлығы 5 мыңға жуық спектакль қойды.

Казахский музыкально-драматический театр им. С. Кожамкулова

Казахский музыкально-драматический театр им. С. Кожамкулова был открыт в 1972 году в центре Тургайской области городе Аркалык под руководством одного из преданных национальному искусству сыновей казахского народа, известного общественного деятеля Узбекали Жанибекова. Основателями театра стали 17 выпускников Высшего Театрального училища им. М.С. Щепкина г. Москвы, которые с первых дней открытия в Аркалыке и с 1988 года в городе Жезказган, вносят огромный вклад в духовное и культурное развитие нашего народа.

В 1978 году театр стал лауреатом премии Союза Молодежи Казахстана за спектакль Н. Островского «Как закалялась сталь». В 1981 году ему присвоили имя известного деятеля театрального искусства, Героя Социалистического труда С. Кожамкулова.

В 1985 году в г. Тбилиси на II Всесоюзном фестивале молодежных спектаклей, посвященный 40-летию Великой Победы, коллектив театра принял участие со спектаклем «Кыз махаббаты» («Девичья любовь») А. Тарази. На этом фестивале театр ознакомился с творчеством других коллективов, набрался опыта, что стало основой удачного второго творческого отчета в г. Алматы в 1987 году.

В 1988 году в связи с расформированием Тургайской области, театр переехал в г. Жезказган. В 1989, 1999 г.г. в г. Бишкек на Международном фестивале театров, а также на фестивале «Наурыз» театров Республики Казахстан и Центральной Азии за спектакли «Кыз Жибек» Г. Мусрепова и «Тополек мой в красной косынке» Ч. Айтматова театр был удостоен специальной премии.

В 1992 году на республиканском фестивале театров в г. Алматы, посвященного 90-летию Г. Мусрепова, театр принял участие со спектаклем Г. Мусрепова «Козы Корпеш – Баян Сулу» и завоевал Гран-при. (режиссер заслуженный деятель РК Ж. Хаджиев). Благодаря этой победе в 1993 году театр от имени Неза-

висимого Казахстана принял участие на Международном фестивале театров в г. Каире Египта.

Если в 1994, 1996 годы (в г. Жезказган) на республиканских фестивалях театров («Сәкеннің аманаты» А. Абишева (реж. С. Асылханов), «Самая красивая девушка» С. Балгабаева реж. С. Карабалин) театр занимал призовые II места, то в 1995 году на республиканском фестивале театров в г. Жезказган, посвященного 150-летию А. Кунанбаева, театр во второй раз завоевал Гран-при (спектакль К. Ахметова «Ерте ояндым, ойландым, жете алмадым... (Абай)»), реж. заслуженный деятель РК Ж. Хаджиев).

В связи с расформированием Жезказганской области в 1998 году в состав драматической труппы вошла бывшая областная кукольная труппа во главе с режиссером Ш. Узаковым.

В 2000 году в г. Павлодар на VIII республиканском фестивале театров, посвященного 100-летию Исы Байзакова спектакль А. Тажибаева «Көтерілген күмбез («Поднятые купола») (реж. заслуженный артист РК М. Ахманов) в третий раз завоевал Гран-при.

Также коллектив театра постоянно принимает участие в ежегодном региональном фестивале детских театров в г. Караганды, на котором в 2002, 2005, 2009 годах занимал призовое I место, а в 2007 году сказка Р. Ибраевой «Алпамыс батыр» завоевала Гран-при. В 2012 году спектакль «Байтерек» Р. Ибраевой был удостоен специальной премии «За особое решение современной темы».

Почти за 40 лет своего существования театр побывал на гастролях во многих областях, крупных городах, районных центрах и селах нашей республики, поставил около 5 тысяч спектаклей. В репертуаре театра спектакли по произведениям мировой, казахской классической литературы, а также произведения современной литературы.

Балалар мен жасөспірімдерге арналған Теміртау театры

1989 жылы Теміртау қаласындағы Металлургтер сарайының ғимаратында ашылған. Бұл театрдың негізін қалаушылар оны толығымен жас көрермендер ташалайтын театрға айналдыруды көздеді. Алғашқы театр маусымын 1990 жылы 24 қарашада О. Петрушевскийдің «Чемодан чепухи» пьесасы бойынша қойылған спектакльмен ашты. Онан кейін «Ай да братец кролик!», «Без вины виноватые», «Птица-горлица», «Маленькие трагедии» спектакльдері сахналанды.

В. Авраменко, С. Иванцев, Н. Корастелева, Н. Каширина, А. Кашуро, Н. Мальцева, М. Маскалюк, Б. Немирович-Данченко, Н. Сытина, И. Саканцев, Н. Шор, А. Кругель секілді танымал әртістер театрдың бастауында тұрды.

Театр ашылғалы бері барлығы 120-дан астам спектакльді сахнаға шығарды. Қазіргі репертуарында классикалық, шетелдік және қазақстандық драматургияның туындыларына арналған 24 қойылым бар. Жылына орта есеппен 220 спектакль қоятын театрға 33 мыңнан астам көрермен жиналады.

2001 жылы болған алғашқы республикалық комедия блиц-фестивалінде үшінші орын мен «сахна өнеріне берілгендігі мен батылдығы үшін» арнайы сыйлығына ие болды. 2003 жылы «Классика бүгін» атты V халықаралық фести-

Балалар мен жасөспірімдерге арналған Теміртау театры

вальде О.К ерімов «Үздік жас актер» ретінде танылды. Үш жылдан соң тағы да сол фестивальде «Ең үздік әйел рөлі» номинациясы У. Рысбаеваға, «Екінші пландағы үздік ер адам рөлі» В. Дроздецкийге берілді. Театр мұнан кейін аталған фестивальдің бірнеше рет жүлдегері болды.

Қарағанды қаласында өтетін «Театр балалар көзімен» аймақтық фестивалінде төрт мәрте Гран-при жүлдесін жеңіп алды.

Бүгінде театрдың актерлік құрамы негізінен отызға дейінгі жас-тардан тұрады. Сондай-ақ М. Москалюк, Н. Сытина, В. Хомутов, В. Левтеров, В. Шматенко, К. Снегирёв, Ф. Гермес, С. Федоренко, У. Рысбаева секілді аға буын әртістер де бар.

Ұжымның жұмысы балаларға де, ересектерге де арналады. «Три поросенка», «Ку-ка-ре-ку», «Кошкин дом» «Влюбленный зайчик», «Жила-была Сыроежка», «Все мыши любят сыр», «Гусенок Дорофей»,

«Приключения Колобка», «Клочки по закоулочкам», «Петушок-трусишка», «Не хочу быть собакой», «Новые приключения Винни Пуха» музикалық ертегілер балалардың көз қуанышы болып саналады.

«Искушенные», «Очень простая история», «Тартюф», «Спецы любви», «Беда от нежного сердца», «Ленинградский романс», «Дело в шляпе», «Доходное место» т.б. спектакльдер ересектерге арналған түрлі жанрдағы қойылымдарды паш етеді.

Темиртауский театр для детей и юношества

Основан в 1989 году в здании бывшего Дворца культуры металлургов города Темиртау. Основоположниками ставилась цель создать театр, полностью ориентированный на юного зрителя. Первый театральный сезон был открыт 24 ноября 1990 года спектаклем «Чемодан чепухи» по пьесе О. Петрушевской. Затем последовали спектакли «Ай да братец Кролик!», «Без вины виноватые», «Птица-горлица», «Маленькие трагедии».

У истоков труппы стояли актеры В. Авраменко, С. Иванцев, Н. Корастелева, Н. Каширина, А. Кашуро, Н. Мальцева, М. Маскалюк, Б. Немирович-Данченко, Н. Сытина, И. Саканцев, Н. Шор, А. Кругель.

«Классика сегодня» – победа в номинации «Лучший молодой актер», каковым признан О. Керимов.

А через три года на этом же фестивале повторили успех: в номинации «Лучшая женская роль», которая досталась артистке У. Рыспаевой, и в номинации «Лучшая мужская роль второго плана» – артисту В. Дроздецкому. Прошло два года, и фестиваль «Классика сегодня» одарил еще одной победой – призом жюри фестиваля «За целостность женского актёрского ансамбля» в спектакле «Яма» по инсценировке одноимённой повести А. Куприна. Череду побед на этом состязании завершил диплом «За стремительный творческий рост и создание праздничного настроения у зрителей» за спектакль «Тартюф» по пьесе Ж.Б. Мольера

Театр четырежды становился обладателем Гран-При на региональном фестивале «Театр глазами детей», проходящем в Караганде. Сегодня творческий состав театра

Всего за период деятельности театра поставлено более 120 спектаклей. В текущем репертуаре значатся 24 постановки. Это спектакли на основе классической, современной, зарубежной и казахстанской драматургии. В год театр дает в среднем 220 спектаклей, их посещают более 33 тысяч зрителей.

Театр не прекращает гастрольную деятельность. За время своего существования он выезжал на гастроли и фестивали как по регионам Казахстана, так и за рубеж. Есть у коллектива и свои победы. Первый республиканский блиц-фестиваль комедии в 2001 году принес третью премию и спецприз «За мужество и преданность сценическому искусству». В 2003-ем на V международном фестивале «Классика сегодня»

молод – труппа на треть состоит из актеров в возрасте до тридцати лет. Старшее поколение представлено ведущими мастерами сцены, такими как М. Москалюк, Н. Сытина, В. Хомутов, В. Левтеров, В. Шматенко, К. Снегирёв, Ф. Гермес, С. Федоренко, У. Рыспаева.

В работе коллектив ориентирован на детского и взрослого зрителя. Для малышей в репертуаре музыкальные сказки «Три поросенка», «Ку-ка-ре-ку», «Кошкин дом», «Влюбленный зайчик», «Жила-была Сыроежка», «Все мыши любят сыр», «Гусенок Дорофей», «Приключения Колобка», «Клочки по закоулочкам», «Петушок-гусишка», «Не хочу быть собакой», «Новые приключения Винни Пуха». Кроме того, мюзикл «Федорино горе».

Взрослым адресованы разножанровые постановки «Искушенные», «Очень простая история», «Тартюф», «Спецы любви», «Беда от нежного сердца», «Ленинградский романс», «Дело в шляпе», «Доходное место».

Ілияс Омаров атындағы Қостанай облыстық қазақ драма театры

2000 жылы Қостанай қаласында «мәдениетті қолдау жылының» аясында жергілікті биліктің бастамасымен облыстық қазақ театры ашылды. Ашылу салтанатына Президент Н.Ә. Назарбаев қатысты.

Театардың шығармашылық жұмысы өзге қалалардан шақырылған әртістермен қатар Мәскеудің Щепкин атындағы театр училищесінен шақырылған ерлі-зайыпты Есенғұловтардан, сондай-ақ Т. Жүргенов атындағы Алматы өнер академиясының түлектерінен құралды. Қазір мұнда барлығы 28 әртіс жұмыс істейді.

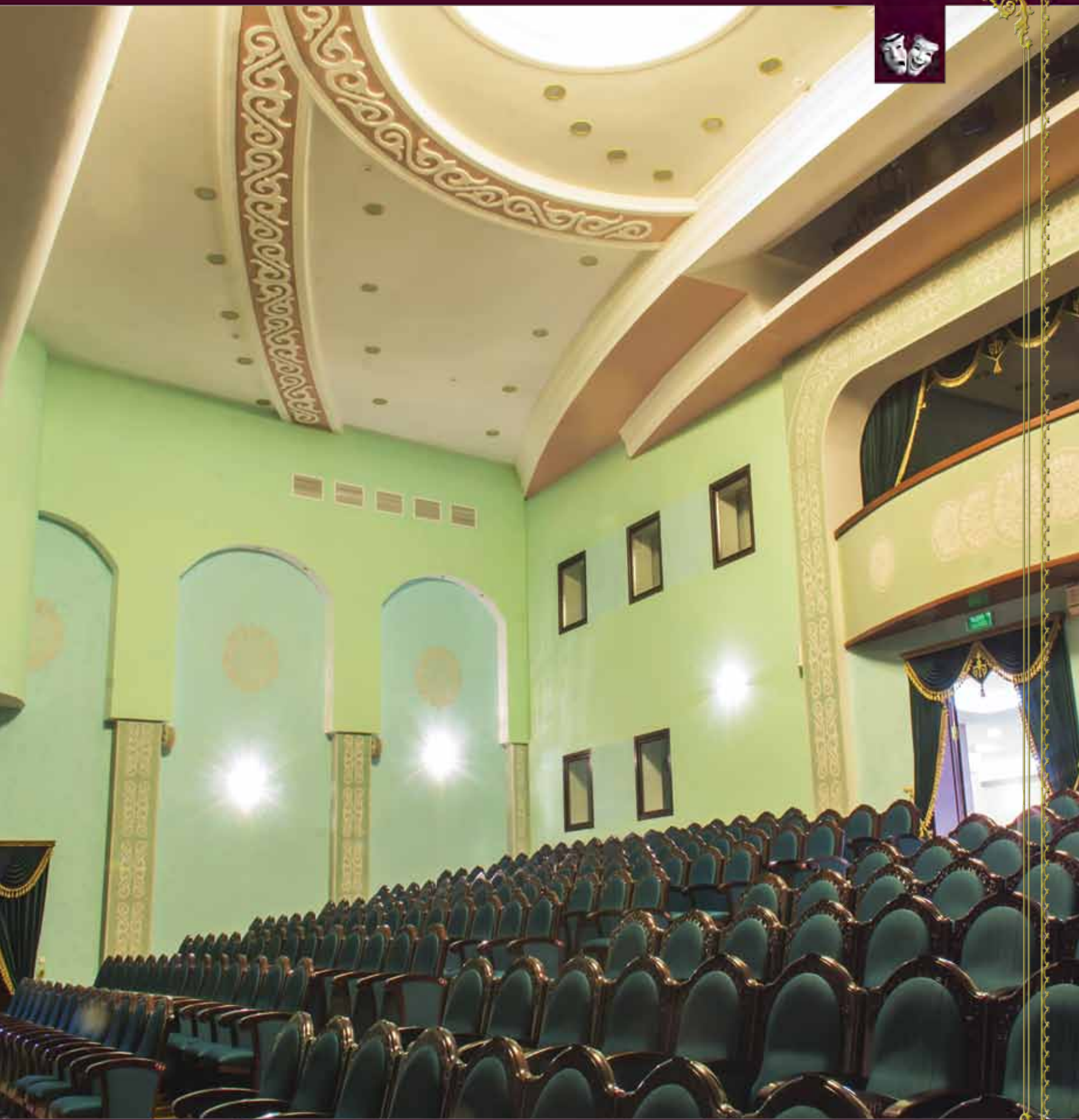
Театр алғашқы сахна шымылдығын режиссер Жамбылбек Есенбековтің қоюы бойынша «Абылай хан» спектаклімен ашты. Бұл спектакльді көрген Нұрсұлтан Назарбаев «Қостанайда қазақ драма театрының ашылғанына және дәл осы «Абылай хан» спектаклінің қойылғанына разымын» деген еді.

Сол кезде Нұрсұлтан Назарбаев театрға Қазақстан мәдениетіне елеулі үлес қосқан көрнекті тұлға Ілияс Омаровтың есімін беру жөнінде ұсыныс жасады.

2001 жылы театр репертуарына ҚР халық әртісі Тұңғышбай Жаманқұловтың қоюымен Назым Хикметтің «Шығыстың шерлі махабаты» және Лопе де Веганың «Батыстың махаббат машахаты» спектакльдері қосылды.

2002 жылы актер Қонысбек Бегайдаров, 2004 жылы актриса Ақмарал

Ілияс Омаров атындағы Қостанай облыстық қазақ драма театры

Қасымова, суретші Маралбек Нұрмақанов түрлі байқаулардың жеңімпазы атанды.

2007 жылы театр Көкшетау қаласында Ш. Құсайыновтың 100 жылдығына арналған аймақтық театр фестивалінде арнаулы дипломмен марапатталды. 2008 жылы театр жанынан ҚР халық әртісі Ерсайын Төлеубайдың жетекшілігімен театр студиясы құрылды.

12 жыл ішінде 65 спектакль қойылды (драмалар, комедиялар, трагикомедиялар, балалар қойылымдары). Театрдың қазіргі көркемдік жетекшісі – Ерсайын Төлеубай

2012 жылы театр өмірінде елеулі оқиға болды. 12 қаңтарда ТМД елдерінде теңдесі жоқ, шығармашылық ұжым үшін барлық жағдай жасалған жаңа театр ғимараты пайдалануға берілді.

2012 жылы 1-5 қазан аралығында Ілияс Омаровтың 100 жылдығына орай театр фестивалі өтіп, оған республиканың 8 театры қатысты.

Костанайский областной казахский театр драмы им. И. Омарова

В 2000 году, в городе Костанай, в год поддержки культуры, по инициативе исполнительной власти был открыт областной казахский театр драмы. На церемонии открытия присутствовал Президент РК Н.А. Назарбаев.

Творческий коллектив театра сформировался из приглашенных артистов других городов, в числе приглашенных выпускники театрального училища им. Щепкина города Москвы – супруги Есенгуловы, группа выпускников Алматинской академии искусств им. Т. Жургенова. Сейчас в театре работают 28 артистов. При усиленной работе творческого коллектива каждый год ставились 5–6 новых спектаклей.

В 2001 году в репертуаре театра были представлены спектакли Назым Хикмета «Шығыстың шерлі махабаты» («Печальная любовь Востока») и Лопе де Вега «Батыстың махаббат машахаты» в постановке народного артиста РК Тунгушбая Жаманкулова. Коныспек Бегайдаров, участвуя в Республиканском фестивале театров, проходившем в городе Петропавловске, с постановкой «Абылай хан» был удостоен приза «За самую лучшую мужскую роль».

В 2005 году театр, участвуя в Республиканском фестивале театров, организованном в г. Кызылорде, представил спектакль Райхан Ибраевой «Махаббат пен кесапат». Актриса Замзагуль Балтабаева, сыгравшая главную роль в этой постановке, стала обладателем номинации «Үміт».

В 2006 году режиссер театра Архат Уалиев с целью повышения мастерства принимал участие в месячном учебно-режиссерском семинаре, организованном в городах Москве и Санкт-Петербурге.

Костанайский областной казахский театр драмы им. И. Омарова

В 2007 году театр был награжден специальным дипломом на региональном фестивале театров, посвященном 100-летию юбилею Ш. Кусаинова, проходившем в г. Кокшетау.

В 2008 году при театре организована театральная студия под руководством народного артиста РК Ерсайын Толеубай. В 2010 году студенты студии получили диплом, и работают в театре артистами.

В 2010 году Замзагуль Балтабаева на республиканском смотре актеров-певцов драматических и музыкально-драматических театров, посвященном 110-летию юбилею Исы Байзакова, проходившем в г. Павлодаре, исполнив импровизацию (терме) «Желдірме» Исы и другие произведения заняла II место. Были приглашены молодые профессиональные режиссеры Баязитов Галымжан и Кауланов Ержан, выпускники Алматинской академии искусств им. Т. Жургенова.

В номинации «Театр» клуба меценатов премией «Қазына» удостоен артист К. Иманов, премией «Шабыт» – артист А. Мырзахан.

В этом же году Ажар Шакиржанова стала обладателем премии общественного признания достижения женщин Костанайской области «Окрыленная женщина», в рамках проекта «Счастливая семья – устойчивое развитие нации» Ассоциации деловых женщин по Костанайской области.

14 сентября был заложен фундамент нового современного казахского театра в областном центре. Знаменательным событием стал 10-летний юбилей Костанайского областного казахского театра: аким области подарил театру комфортабельный автобус «HUNHAI», актерам театра вручил знаки почета «Мәдениет қайраткері», грамоты Министерства культуры РК, акима области и Управления культуры акимата Костанайской области.

В 2011 году к празднованию 20-летия Независимости РК, состоялась премьера зарубежной классики У.Шекспира «Гамлет», режиссер-постановщик народный артист РК Ерсайын Толеубай. Для постановки спектакля был приглашен художник-постановщик из Кокчетова Мурат Максут, лауреат Государственной премии. Сценография, поставленная художником спектакля, построена на трансформации театральных станков и игре цвета, которая стала основой нового актерского решения.

В феврале состоялась премьера спектакля А. Вампилова «Метронпаж деген не?» (комедия) режиссер-постановщик Е. Кауланов, выпускник Академии искусств им. Т. Жургенова. Пьеса в переводе народного артиста РК Тунышбая Жаманкулова нашла отклик в сердцах зрителей.

В сентябре 2012 года Костанайский театр отметит свое 12-летие (мүшел). Этот год знаменателен 100-летием Ильяса Омарова, видного общественного деятеля Казахстана. Когда создавали новый театр, с нуля, в городе – где его никогда не было в истории – сложно. Решали множество вопросов: формирование актерской труппы, поиск режиссера, создание условий и так далее. Все вместе благодаря режиссеру Жамбылбеку Есенбекову (ныне покойный) подготовили спектакль «Абылай хан», который показали, приехавшему на открытие театра Главе государства Нурсултану Абишевичу Назарбаеву – 14 сентября 2000 года. Этот день навсегда останется в памяти. «Я рад, что в Костане открылся казахский драматический театр, рад, что вы поставили именно «Абылай хана» – сказал со сцены Президент и пожал руку каждому актеру, игравшему в спектакле. Тогда же Нурсултан Абишевич высказал пожелание назвать театр именем нашего земляка Ильяса Омарова, внесшего огромный вклад в развитие культуры Казахстана. Безусловно это стало путевкой в жизнь. За 12 лет выпустили 65 спектаклей (драмы, комедии, трагикомедии, детские постановки). Сейчас художественным руководителем театра является народный артист РК Ерсайын Толеубай – очень талантливый человек, тонкая натура. Н. Ерекешев считает, что формула успеха заключается в любви к профессии. Без любви к избранному делу жизни – никуда!

2012 год стал знаковым для театра. 12 января состоялось открытие нового театра, которому нет аналогов не только в Казахстане, но и в странах СНГ. В нем предусмотрено все, и, в первую очередь, цеха (художественный, столярный, плотницкий, костюмерный, реквизиторский, бутафорский и другие). Ведь театр – это не только само грандиозное действие на сцене, но и предшествующий

колоссальный закулисный труд. У артистов есть гримерные со всеми удобствами, здание оснащено грузовым лифтом. Словом, настоящий профессиональный дом!

2012 год знаменателен следующими премьерными: Қазығула «Абай» (трагедия) и С. Турғынбекова «Кейкі батыр» (трагедия) в постановке режиссера театра Народного артиста РК Е. Толеубая, комедии Р. Куни «№13» режиссер-постановщик Е. Кауланов.

С 1 по 5 октября 2012 года прошел фестиваль, посвященный 100-летию Ильяса Омарова. На фестиваль собралось 8 театров республики, которые представили на суд зрителя свои лучшие постановки. Жюри,

возглавляемое председателем Союза театральных деятелей Казахстана Тунғышбаем Жаманкуловым, посмотрело восемь спектаклей, каждый из которых заслуживал особого внимания. Членами жюри были Оразбаев Иранбек Абитаевич – акын-драматург, лауреат Государственной премии, лауреат премии «Тарлан», лауреат Международной премии «Алаш», Муканов Амангельды Оразбаевич – театровед, кандидат искусствоведения, профессор, старший научный сотрудник института искусств им. Мухтара Ауэзова и представители Российской Федерации Кривошей Анатолий Давидович – заслуженный деятель искусств России, член Союза композиторов России, член Союза театральных деятелей России, профессор, заведующий кафедрой Челябинского института музыки им. П.И. Чайковского и Мартынова Людмила Николаевна – театральный режиссер и педагог, кандидат искусствоведения, художественный руководитель «Классического театра».

Итоги фестиваля проводились по нескольким номинациям. В номинации «Надежда» были награждены молодые актеры Айну́р Жетписбаева (Астана), Еркебулан Айдынбаев (Талдықорған) и Еркебулан Абдыралим (Жезказған). Призы «За лучшую эпизодическую роль» отправились в театры Талдықорғана, Жезказғана и Уральска. Впервые в истории Казахских театральных фестивалей был вручен приз «За лучшую сценографию», который получила художница из Талдықорғана. Западно-Казахстанский областной казахский драматический театр, показавший спектакль «Забывать Герострата», увез награду «За лучший перевод мировой драматургии». В номинации «За лучшую мужскую роль» дипломы получили актеры из Уральска, Талдықорғана и Петропавловска. Награды «За лучшую женскую роль» вручены двум актрисам из Государственного академического театра им. К. Куанышбаева (Астана) и Западно-Казахстанского театра (Уральск). Лучшими исполнителями роли Абая признаны Оразбек Нурғали, Ерхан Бараков, Нурлан Байшин (Арқалық) и Берікхан Токенов (Қостанай). «За лучшую режиссерскую работу» отмечены театры Жезғазғана и Уральска. Диплом «Лучший спектакль» Т. Жаманкулов вручил Акмолинскому музыкально-драматическому театру им. Ш. Қусаинова представившему спектакль по трагедии Альберта Камю «Калигула». Специальный приз акима Қостанайской области достался Қостанайскому областному казахскому театру драмы имени Ильяса Омарова.

В фестивале приняли участие сыновья Ильяса Омарова – Диас Омаров и Тимур Омаров. В настоящее время идет подготовка к новой премьере режиссера-постановщика А. Уалиева «Бір, екі, үш» («Беруши») автор – О.Жанайдаров и молодого режиссера-постановщика Е.Кауланова «Жаңа жыл алдындағы шытырман оқиғалар» (сказка, автор – Б.Узаков).

Директор театра Ерекешев Нурлан Ерикович считает, что формула успеха заключается в любви к профессии. Без любви к избранному делу жизни – никуда!

Қостанай облыстық орыс драма театры

Қостанай облыстық орыс драма театрының жұмысы 1922 жылдан басталады. Содан бергі тарихи жолында театр тек орыс мәдениетін ғана емес, әлемдік және ұлттық мәдениетті сақтаушы, насихаттаушы ретінде еңбек етіп келеді. Театр спектакльдерін әр кездері Астана, Алматы, Қарағанды, Челябинск, Пермь және тағы да басқа қала тұрғындары тамашалады.

Театрдың жоғары кәсіби деңгейі көптеген конкурстар мен фестивальдерде жоғары бағаланды. 1995 жылы Жезқазғанда өткен Абайдың 150 жылдығына арналған IV республикалық театр фестивалінде М. Әуезов шығармасының мотиві негізінде қойылған «Абай» спектаклі бірінші орын алды.

А. Дударевтің «Сумерки» спектаклі 1999 жылы Қарағандыда өткен VII театр фестивалінде 1 орын алды, П. Шеффердің «Амадей» спектаклі 2002 жылы Павлодарда өткен X театр фестивалінде көрермендер көзайымы сыйлығына ие болды. 2007 жылы Астанада өткен XV театр фестивалінде М. Ладонның «Очень простая история» спектаклі «Үздік қойылымы және жастар мәселесін сахнада бейнелегені үшін» сыйлығымен марапатталды.

Ал Т. Әбдіковтің «Біз үшеу едік» пьесасы бойынша қойылған спектакль 2009 жылы Қарағандыда өткен XVII театр фестивалінде «Қазіргі қазақ драматургиясын үздік игергені үшін» сыйлығына ие болды.

Бүгінде театр қабырғасында Қазақстанның халық әртісі Вячаслав Колпа-

Қостанай облыстық орыс драма театры

ков, Қазақстанның еңбек сіңірген әртісі Антонина Олейникова, жетекші актрисалар Раиса Полухина, Валентина Битюкова, Любовь Ромадина өз таланты мен шеберлігін танытып келеді. Театр студиясының жетекшісі Анна Удесиани еңбегінің арқасында актерлік труппа талантты жастармен де толығып келеді.

Театрдың бас режиссері Александр Александрович Лиопа – Қостанай сахнасында отыз жылдан астам еңбек етіп келе жатқан Қазақстанның еңбек сіңірген әртісі болса, бас суретші – Құрманғазы Кәкімжанұлы Қаржанов – театр стенографиясы бойынша Қазақстандағы жетекші мамандардың бірінен саналады.

Қазір театр репертуарында А. Пушкин, И. Тургенев, М. Әуезов, Б. Жәкіев, М. Ладос, Э. Шмитт, М. Себастиан шығармашылығы бойынша және 10-ға жуық балаларға арналған спектакль бар.

Костанайский областной русский драматический театр

Костанайский областной русский драматический театр берет свое начало с 1922 года. На протяжении всех лет своего существования театр является хранителем, пропагандистом, средоточием не только русской, но и мировой и национальной культуры. Его спектаклям аплодировали зрители Астаны, Челябинска, Перми, Алматы, Караганды и других городов.

Высокий профессиональный уровень спектаклей не раз подтверждался победами на республиканских и международных фестивалях. В 1995 году на IV республиканском театральном фестивале, посвященном 150-летию

Абая, проходившем в городе Жезказгане, спектакль «Абай» по мотивам произведения М. Ауэзова занял 1 место. Спектакль «Сумерки» А. Дударева на VII театральном фестивале в Караганде в 1999 году занял 1 место, спектакль «Амадей» П. Шеффера на X театральном фестивале в Павлодаре в 2002 году завоевал приз зрительских симпатий, на XV театральном фестивале в Астане в 2007 году спектакль «Очень простая история» М. Ладо был награжден призом «За лучшую постановку и освещение проблем молодежи на сцене», а спектакль «Нас было трое» Т. Абдикова на XVII театральном фестивале в Караганде получил диплом «За лучшее освоение современной казахской драматургии» (2009).

Сегодня свой талант и мастерство дарят зрителям народный артист Республики Казахстан Вячеслав Колпаков, заслуженная артистка Республики Казахстан Антонина Олейникова, ведущие актрисы Раиса Полухина, Валентина Битюкова, обладательница нагрудного знака Министерства культуры и информации «Мәдениет

саласының үздігі» Любовь Ромадина.

В театре достойная актерская труппа и, что особенно приятно, она пополняется талантливой молодежью, благодаря работе театральной студии, возглавляемой актрисой театра Анной Удесиани. Завоевали любовь и признание костанайского зрителя артисты Наталья Дедюх, Татьяна Заводовская, обладательница нагрудного знака Министерства культуры и информации «Мәдениет саласының үздігі», Олег Смирнов, Олег Бабанов, Анна Удесиани, Юлия Кудряшова, Владислав Клыков, Александр Кузнецов, Денис Саратников, а также другие талантливые актеры.

Главный режиссер театра – Александр Александрович Лиопа, заслуженный деятель Республики Казахстан, посвятивший костанайской сцене более тридцати лет. Главный художник – Курмангазы Какимжанович Каржанов, один из ведущих специалистов Казахстана в области театральной сценографии.

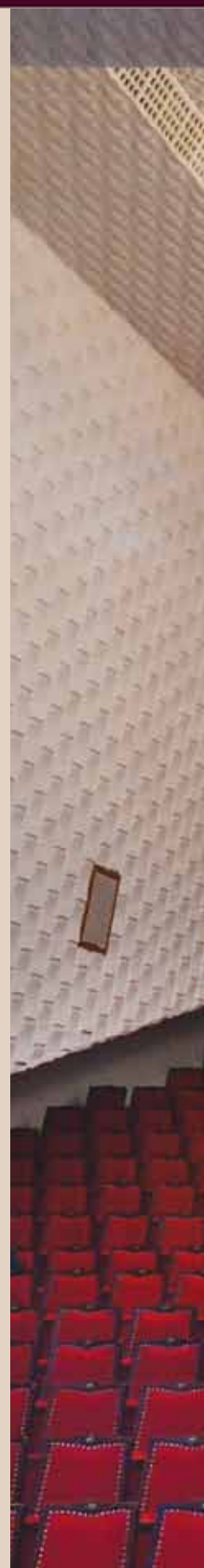
Сейчас в репертуаре театра более 20-ти спектаклей по произведениям А. Пушкина, И. Тургенева, М. Ауэзова, Б. Жакиева, М. Ладо, Э.Шмитта, М. Себастиана и около 10-ти спектаклей для детей.

Н. Бекежанов атындағы Қызылорда облыстық музыкалық драма театры

Нартай Бекежанов атындағы Қызылорда облыстық музыкалық драма театры 1955 жылы ұйымдастырылып, Ғ.Мүсіреповтің «Ақан сері – Ақтоқты» трагедия-сымен сахна шымылдығын ашты.

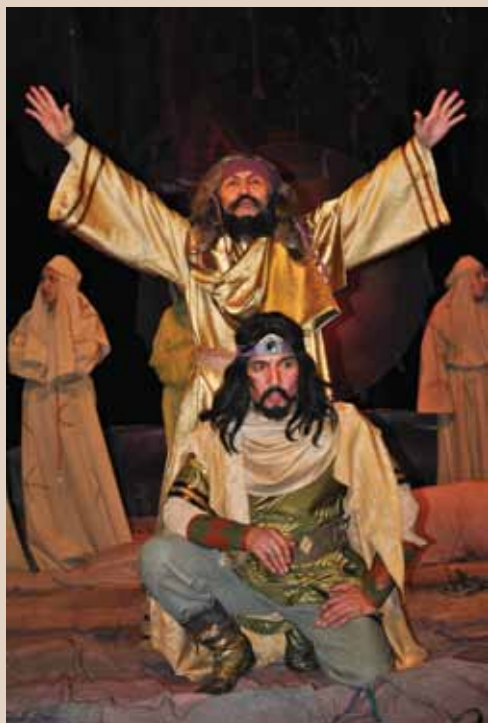
Ш. Әбдібаев, О. Әбдімомынов, Т. Айнақұлов, Ш. Бәкірова, Ж. Бағысова, К. Балғынбаев, А. Қанетов, К. Көпбаева, К. Көпбаев, П. Қуанышев, А. Манасбаева, Ш. Марденов, Е. Оразымбетов, С. Пірмаханов, С. Рақышев, Х. Саурықов, А. Сейілханов, Р. Тәшібаева, С. Тұрлымұратов, С. Шотықовтар театр негізін салушылар қатарына жатады. Алғашқы режиссерлері – Ж. Әбілтаев, Р. Андриасян, М. Байсеркенұлы, Е. Оразымбетов, Хусейн Теміров, Мен Дон Ук, Тастан Өтебаев. Суретшілері – А. Абдырахманов, Ж. Әбіров, Е. Кан. С. Пірмаханов театрда қазір де жұмыс істейді.

Жарты ғасырлық тарихында музыкалық драма театр көптеген фестивальдердің лауреаты атанды. 1968 жылы Вишневскийдің «Оптимистік трагедия» спектаклі үшін театрға Қазақстан жастары Ленин комсомолы сыйлығы берілді. Қазан қаласының 1000 жылдығына орай өткізілген түркі тілді елдердің театрларының халықаралық фестивалінде лауреат болып қайтты. Ж.Аймауытов пен Б. Майлиннің «Аласапыран» спектакліндегі бас рөлі үшін Р. Ахметов «Ер адам

Н. Бежанов атындағы Қызылорда облыстық музыкалық драма театры

рөлін үздік сомдағаны үшін» номинациясын иеленді.

Әлемдік классика – У. Шекспирдің «Макбет» трагедиясы бойынша қойылымы К. Жандарбеков пен К. Байсейітованың 100 жылдығына орай Қызылордада өткен республикалық фестивалде театрға үлкен табыс әкелді. Қазақстан халық әртісі С. Шотықов, Қазақстанның еңбек сіңірген әртісі Б. Алпысбай «Құрмет» орденімен марапатталып, Қазақстанның еңбек сіңірген әртісі А. Арысбай – президенттің Құрмет грамотасына ие болды. Орта Азия театрлары халықаралық үшінші фестивалінде Р. Отарбаевтың «Мұстафа Шоқай» драмасын қойып, саяси-әлеуметтік тақырыпты жаңа қырынан ашқаны үшін театрға «Үздік пластикалық шешім» номинациясы табыс етілді.

Жалаңтөс батырдың 430 жылдығына арналған Иран-Ғайыптың «Жалаңтөс Баһадүр» поэтикалық драмасы театрдың үлкен жетістіктерінің бірі болды.

Бүгінде Ғ. Мүсіреповтің «Қозы Көрпеш – Баян сұлуы», Жүсіпбек Аймауытов пен Б. Майлиннің «Аласапыраны», Шекспирдің «Макбеті», Қ. Мұхамеджановтың «Құдағи келіпті» және «Белтірік бөрік астындасы», Ә. Таразидің «Люстра», Иран-Ғайыптың «Қорқыттың көрі» және «Жалаңтөс Баһадүрі»,

БүҰзақовтың «Қош бол, ардағымы», Т. Әліпбайдың «Исатайдың барында», Р. Отарбаевтың «Қандыөзек», Т. Теменовтің «Алма бағы», Л. Егембердиеваның «Егіздер», А. Кіребаеваның «Махаббат пен ғадауат», т.б. спектакльдері театр сахнасында табысты қойылып келеді.

Театр жанында К. Жанмұратов режиссерлік ететін «Нартайдың бүлдіршіндері» атты балалар қуыршақ труппасы жұмыс істейді.

Кызылординский областной казахский музыкально-драматический театр им. Н. Бекежанова

Кызылординский областной казахский музыкально-драматический театр имени Н. Бекежанова организован в 1955 году. Первый спектакль, сыгранный на его сцене – трагедия Г. Мусрепова «Ақан сері – Ақтоқты».

Основоположники театра – Ш. Абдибаев, О. Абдымомынов, Т. Айнакулов, Ш. Бакирова, Ж. Бағысова, К. Балгынбаев, А. Канетов, К. Копбаева, К. Копбаев, П. Куанышев, А. Манасбаева, Ш. Марденов, Е. Оразымбетов, С. Пирмаханов, С. Рақышев, Х. Саурыков, А. Сеилханов, Р. Ташибаева, С. Турлымуратов, С. Шотыков. Первые режиссеры – Ж. Абилтаев, Р. Андриасян, М. Байсеркеноулы, Е. Оразымбетов, Хусейн Темиров, Мен Дон Ук, Тастан Утебаев. Художники – А. Абдырахманов, Ж. Абиров, Е. Кан. С. Пирмаханов работает художником в театре и сегодня.

За свою полувековую историю музыкально-драматический театр стал лауреатом многих фестивалей драматургии народов СССР, Венгрии. Был удостоен Знамени ВЦСПС. В 1968 году за спектакль «Оптимістік трагедия» В. Вишневского театр стал лауреатом премии Ленинского комсомола Казахстана.

На одиннадцатых, двенадцатых и шестнадцатых Республиканских театральных фестивалях спектакли «Исатайдың барында» Т. Алипбая, «Аласапыран» Ж. Аймауытова и Б. Майлина, «Сұлтаннның сасқаны-ай» Т. Аль-Хакима завоевали призовые места. На международном фестивале театров тюркоязыч-

ных стран, посвященном 1000-летию города Казани, театр стал лауреатом. За главную роль в спектакле «Аласапыран» Ж. Аймауытова и Б. Майлина Р. Ахметов удостоен номинации «Самое лучшее исполнение мужской роли». Артисты театра А. Байдалиева, Б. Алпысбай, и главный художник С. Пирмаханов также становились лучшими на республиканских фестивалях.

Большой успех театру принесла постановка по произведению мировой классики – трагедии «Макбет» У. Шекспира на XII республиканском фестивале театров, посвященном 100-летию К. Жандарбекова и К. Байсеитова в Кызылорде. Народный артист Казахстана С. Шотыков, заслуженный артист Казахстана Б. Алпысбай были награждены орденом «Құрмет», заслуженный артист Казахстана А. Арысбай – Почетной грамотой Президента. На III Международном фестивале театров Средней Азии драма «Мұстафа Шоқай» Р. Отарбаева, за раскрытие политико-социальной темы была отмечена в номинации «Лучшее пластическое решение».

Большим достижением для театра стала постановка поэтической драмы Иран-Гайып «Жалаңтөс Баһадүр», посвященной 430-летию легендарного героя.

ребаева, «Екі дос немесе делдал қарға» М. Томанова и М. Ахманова «Келіндер көтерілісі» С. Ахмада, «Әлдермештің Әлмандары» Т. Минуллина.

При театре организована детская кукольная труппа «Нартайдың бүлдіршіндері», режиссером которого является К. Жанмуратова. Маленькие зрители с большим удовольствием ходят на встречи со сказочными героями.

Кызылординский областной казахский музыкально-драматический театр имени Н. Бекежанова обещает еще долгие горы радовать поклонников своего творчества интересными и захватывающими спектаклями.

Репертуар театра постоянно пополняется новыми постановками по произведениям зарубежной и отечественной классики. Сегодня на сцене с большим успехом идут спектакли по пьесам «Қозы Көрпеш–Баян сұлу» Г. Мусрепова, «Аласапыран» Ж. Аймауытова и Б. Майлина, «Макбет» У. Шекспира, «Құдағи келіпті» и «Бөлтірік бөрік астында» К. Мухамеджанова, «Люстра» А. Тарази, «Қорқыттың көрі» и «Жалаңтөс Баһадүр» Иран-Гайып, «Қош бол, ардағым» Б. Узакова, «Исатайдың барында» Т. Алипбая, «Қандыөзек» Р. Отарбаева, «Алма бағы» Т. Теменова, «Егіздер» Л. Егембердиевой, «Махаббат пен ғадауат» А. Ки-

Н. Жантөрин атындағы Маңғыстау облыстық музыкалық драма театры

Ақтау қаласына орналасқан Нұрмұқан Жантөрин атындағы Маңғыстау облыстық музыкалық-драма театры 2003 жылы құрылды. Сонан бергі он жылға жуық уақыт арасында театр ұжымы айтарлықтай тәжірибе жинақтап, қазақ, орыс, әлемдік классика мұраларынан құралатын отыздан астам спектакль қойды.

Соның ішінде көрермендердің көзайымына айналып, түрлі конкурстар мен фестивальдердің жоғары бағаларына ие болған спектакльдер де жеткілікті. Атап айтқанда, 2012 жылы Әзербайжан Мәмбетовтің 80 жылдығына арналған республикалық фестивалге режиссер Г. Мірғалиевтің қоюымен «Зілзала» спектаклімен қатысқан театр ұжымы «үздік режиссерлік шешім» сыйлығын алды. Спектакль негізіне 2011 жылы Жапонияда болған цунами апатынан туған трагедия негіз болды. Осынау интеллектуалдық спектакль қазіргі Қазақстан театр өнері тарихындағы жаңа беттерді ашты.

Үш рет сыйлыққа ие болған «Перзентхана» спектаклі республикалық деңгейдегі туынды екенін танытты. Бұл спектакль желісі бойынша кино түсірілгенде театр актерлері де қатысты.

Облыстағы бірден-бір хордың репертуарында Қазақстан композиторлары мен әлемдік классика авторларының шығармалары, сондай-ақ халық әндері орындалады.

Мангистауский областной музыкально-драматический театр им. Н. Жантурина

Музыкально-драматический театр им. Нурмухана Жантурина создан в 2003 году. За десять лет деятельности коллективу есть в чем отчитаться, ведь в копилке этого коллектива уже более тридцати спектаклей, отражающих казахскую, русскую, мировую классику, а также творчество современных авторов.

Среди них есть наиболее удачные, снискавшие признание широкой публики, а также взыскательного жюри конкурсов и фестивалей. В частности, 2012 год принес коллективу победу на двадцатом республиканском фестивале, посвященном 80-летию Азербайджана Мамбетова – спектакль «Зілзала» в постановке режиссера театра Г. Миргалиевой получил приз за лучшее режиссерское решение. В основу спектакля положены трагические события в Японии, связанные с цунами 2011 года. Этот интеллектуальный спектакль открыл новую страничку в истории театрального искусства современного Казахстана.

Творческий коллектив не боится экспериментировать, и уже удивил поклонников необычной трактовкой классического произведения «Козы Корпеш и Баян сулу» Мусрепова.

А спектакль «Перзентхана» имеет три награды и успел зарекомендовать себя на республиканском уровне. По его мотивам снят фильм, в котором задействованы актеры театра.

При театре создан академический хор, поскольку на сцене идут и музыкальные спектакли. В репертуаре хора, единственного в области, произведения мировых классиков, композиторов Казахстана, а также народные песни.

Сегодня коллектив ставит перед собой задачу стать градообразующим объектом культуры и многое делает на этом пути.

Ж. Аймауытов атындағы Павлодар облыстық қазақ музыкалы драма театры

Ж. Аймауытов атындағы Павлодар облыстық қазақ музыкалы драма театры өз шымылдығын 1990 жылғы 7 желтоқсанда ҚР еңбек сіңірген қайраткері, Мемлекеттік сыйлық лауреаты Ерсайын Тәпеновтің қойылымындағы М. Әуезовтің «Айман-Шолпан» музыкалық комедиясымен ашты. Ж. Аймауытов атындағы Павлодар облыстық қазақ музыкалы драма театры – тәуелсіз Қазақстанда алғаш ашылған қазақ театры.

Театрда республикадағы музыкалық-драма театрлар арасындағы жалғыз симфониялық оркестр, вокал бойынша педагог, концертмейстер мен балетмейстер жұмыс істейді. Мұнда романстар, классикалық музыка кештері мен шағын спектакльдер өтетін кіші залы бар. Театрдың директоры әрі көркемдік жетекшісі – ҚР еңбек сіңірген әртісі М.С. Манап. Аталмыш өнер ордасында ҚР еңбек сіңірген әртісі Р. Тәжібаева, «Ерен еңбегі үшін» медалінің иегері С. Тәжібаев, ҚР мәдениет қайраткері С. Бекболатов, М. Байжұманов, Т. Атамбек, Г. Қайырбекова, Б. Шәнім қызмет етеді. Театр сахнасында К. Жексембаева, Т. Әбдірахымова, Б. Құрбанова, Д. Құспан, Д. Әділ, Г. Омарова, Д. Ұябай, Қ. Мұсанова, А. Балтабаева, Б. Оқасов, Р. Нығманов, Е. Абжалов сияқты әртістер үлкен шеберлікпен өнер көрсетіп жүрсе, Г. Бахтиярова, Е. Тойкенов және т.б. режиссерлер жұмыс істейді.

Ж. Аймауытов атындағы Павлодар облыстық қазақ музыкалы драма театры

Бүгінгі күні театр көрермен қауымның ойынан шығып, жоғарғы кәсіби, өз ісінің майталмандары болып табылатын актерлер ұжымынан құрылған үлкен қара шаңыраққа айналып, республика театрларының алдыңғы қатарында көрініп жүр. Театр қойылымдарын сахналау мақсатында Қазақстан мен шетел сахналарының жетекші шебер мамандары шақырылып тұрады. Өнер отауының репертуарында 90-нан астам әртүрлі жанрдағы спектакль бар. Театр сахнасында әлемдік, орыс және ұлттық драматургияның үздік үлгілері сахналанып, көрермен қауым тарапынан сұранысқа ие болуда.

Павлодарский областной казахский музыкально – драматический театр им. Ж. Аймауытова

Павлодарский областной казахский музыкально-драматический театр имени Ж. Аймауытова был открыт 7 декабря 1990 года музыкальной комедией М. Ауэзова «Айман – Шолпан» в постановке заслуженного деятеля РК, лауреата государственной премии Е. Тапенова. Павлодарский областной музыкально-драматический театр имени Ж. Аймауытова стал первым казахским театром в уже независимом Казахстане.

В театре работает единственный в республике симфонический оркестр среди музыкально-драматических театров, работают педагоги по вокалу, концертмейстер, балетмейстер. Также в театре имеется малый зал, в котором проходят вечера романсов, вечера классической музыки, моно-спектакли. Директор и художественный руководитель театра – заслуженный артист РК М. Манап. В театре работают заслуженная артистка РК Р. Тажибаева, «Ерен еңбегі үшін» С. Тажибаев, ҚР мәдениет қайраткері С. Бекболатов, М. Байжуманов, Т. Атамбек, Г. Кайрбекова, Б. Шаним. С огромным успехом на сцене работают артисты К. Жексембаева, Т. Абдрахимова, Б. Курбанова, Д. Куспан, Д. Адиль, Г. Омарова, Д. Уябай, К. Мусанова, А. Балтабаева, Б. Окасов, Р. Ныгманов, Е. Абжалов, режиссеры – Г. Бахтиярова, Е. Тойкенов и многие другие. Сегодняшний театр – это интересный и талантливый коллектив, в котором каждый актер представляет собой яркую индивидуальность. Для осуществления театральных постановок приглашаются ведущие мастера сцены Казахстана и зарубежья. В репертуаре театра свыше 90 спектаклей различных жанров и категорий, были осуществлены постановки лучших образцов мировой, русской и национальной драматургии, которые всегда востребованы зрительской аудиторией.

А. П. Чехов атындағы Павлодар облыстық драма театры

А.П. Чехов атындағы Павлодар облыстық драма театры 1945 жылы құрылды. Оның шаңырақ көтеріп, алдағы уақытта дамуына белгілі театр қайраткерлері В. Ермаков, В. Кузенов, И. Райский, Е. Еникеев айтарлықтай үлес қосты. Театр тарихы жарқын және есте қаларлық оқиғаларға толы, соның ең маңыздысы – театрдың 1967 жылы Мәскеу қаласындағы триумфальды гастролі.

Әр жылдары театр ұжымында КСРО халық әртісі Ю. Струнина, Ресейдің еңбек сіңірген әртістері О. Афанасьев, Л. Моностырский, И. Чистяков, Ю. Калашников, А. Булдаков және т.б. белгілі сахна майталмандары қызмет етті.

Театрдың белсенді, қызықты да өнімді жұмысының жарты ғасырдан астам тарихында 600-ден аса пьеса қойылып, 30 мыңнан аса спектакль ойналды, оны шамамен 20 миллион адам тамашалаған. Бүгінде театр репертуарын ерекше қойылымдармен, ауқымды театр жобаларымен, жаңа жұмыс әдістерімен байытуда. Театр репертуарында классикалық және заманауи драматургиялық пьесалардан құралған 30-дан астам спектакль бар, мәселен, F. Мүсіреповтің «Махаббат дастаны», Ж.Б. Мольердің «Тартюф», А.П. Чеховтің «Шие бағы», «Шағала», М. Булгаковтың «Мастер мен Маргарита», А. Островскийдің «Банкрот», «Бальзаминовтің үйленуі», А. Рыбниковтің «Юнона и Авось», Н. Гогольдің «Ойыншылар», сондай-ақ балалар мен жастарға арналған қойылымдар.

Театр ұжымында 28 актер жұмыс істейді.

Областной драматический театр им. А. П. Чехова

Павлодарский областной драматический театр имени А.П. Чехова основан в 1945 году. Значительный вклад в его создание и дальнейшее развитие внесли известные театральные деятели: В. Ермаков, В. Кузенков, И. Райский, Е. Еникеев. История театра насыщена яркими и запоминающимися событиями, где особым этапом выделяются триумфальные гастроли театра в городе Москве в 1967 году.

В разные годы в труппе театра работали известные мастера сцены: народная артистка КазССР Ю. Струнина, заслуженные артисты России О. Афанасьев, Л. Монастырский, И. Чистяков, Ю. Калашников, А. Булдаков и другие.

За более чем полувековую историю активной, интересной и продуктивной работы поставлено свыше 600 пьес, сыграно более 30 тысяч спектаклей, на которых побывало около 20 миллионов человек. И сегодня театр сохраняет верность своим лучшим традициям, обогащая постановочную палитру своей деятельности оригинальными самобытными спектаклями, масштабными театральными проектами, новыми формами и методами работы.

В репертуаре театра свыше 30 спектаклей по пьесам классической и современной драматургии, среди них «Поэма о любви» Г. Мусрепова, «Тартюф» Мольера, «Вишневый сад» А. Чехова, «Мастер и Маргарита» М. Булгакова, «Банкрот» В. Островского, «Чайка» А. Чехова, «Юнона и Авось» А. Рыбникова, «Игроки» Н. Гоголя, «Женитьба Бальзамина» А. Островского, а также спектакли для детей и юношества.

В 2000 году открыта Малая сцена, где идут экспериментальные спектакли и постановки авангардного направления. Большим интересом у зрителей пользуется спектакли «Лунные волки», «Ехай», «Чудная баба» Н. Садур, «Ассамбляж» Д. Хармса.

В труппе театра работают 28 актеров.

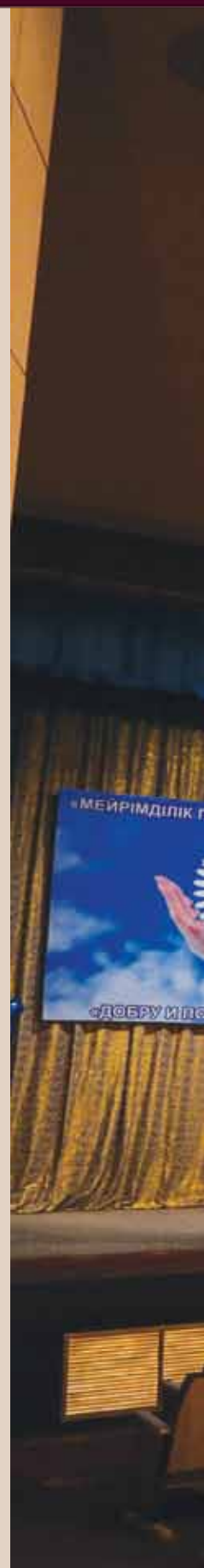
Н. Погодин атындағы Солтүстік Қазақстан облыстық орыс драма театры

Петропавл қаласының театр мәдениеті туралы жекелеген ақпараттар XIX ғасырдың 60-жылдарынан бастап пайда бола бастағаны аңғарылады, дегенмен қаладағы театр сахнасы 1886–1887 жылдардан басталады. Томск қаласының «Сибирский вестник» газетінде «Петропавловскіде А.Г. Горбунов бастаған драма әртістерінің келгені» туралы жазылған.

Ал театрдың дәл құрылған күні ретінде А. Островский мен Н. Соловьевтің «Счастливый день» пьесасы қойылған 1887 жылдың 19-қыркүйегін айтуға болады. Осы қыркүйек премьерасынан бастап орыс драматургтерінің шығармалары бойынша спектакльдер галереясы пайда болды. Алғашқы театр маусымында ілінген афишаларда А. Островскийдің аты жиі кездеседі.

Маусым өткен сайын сахна өнеріне қызығушы қала тұрғындарының саны арта берді, ақыры 1906 жылы қала тұрғындарының қаржысына тастан театр сарайы салынып, сол жылы күзде пайдалануға берілді.

1917 жылы қараша айында Петропавлда совет өкіметі орнаған соң жаңа идея мұраттарды насихаттайтын қойылымдар сахналана бастады. 30-жылдардағы

Н. Погодин атындағы Солтүстік Қазақстан облыстық орыс драма театры

театр тарихы пьесалары сахна төрінен түспеген жас драматург Николай Погодиннің есімімен тығыз байланысты.

Ұлы Отан соғысы жылдары труппаға жаңа актерлер келіп қосылып, тынымсыз еңбекке кірісті. Майданға аттандыратын орындарда, әскери бөлімдер мен госпитальдарда, ауыл тұрғындарына барып адамдардың рухын көтеріп, сахна өнерін тамашалатты. Соғыс жылдары барлығы екі мыңнан астам концерт қойылып, отыздан астам спектакль сахнаға шығарылды.

Театр репертуарында қазақ драматургтерінің пьесалары бір шоғыр. М. Әуезов пен Ә. Әбішевтің «Намыс гвардиясы», Ғабит Мүсіреповтің «Қозы-Көрпеш – Баян сұлу» және «Ұрпаққа аманат», О. Бодықовтың «Жалғыз сәт пен бүкіл ғұмыр», Н. Оразалиннің «Шам жарығы мен түн», Сәбит Мұқановтың «Сәкен Сейфулин» пьесалары театр сахнасынан орын алды. Сәбит Мұқановтың «Шоқан Уәлиханов» драмасы алғаш рет орыс тілінде қойылды.

1962 жылдың күзінде театрға Лениндік сыйлықтың лауреаты, драматург Николай Фёдорович Погодиннің есімі берілді. 1960–1970 жылдар арасында театр ұжымы 50-ден астам қаланы аралап шықты.

Тәуелсіздіктен бергі жылдарда театр афишасы әлемдік драматургияның үздік үлгілерімен толықты. Ғабит Мүсіреповтің 100 жылдығына орай өткен республикалық театр фестивалінде «Қозы-Көрпеш – Баян сұлу» спектаклі үшін театрға бас жүлде – Гран-при берілді.

Қазақ ақыны Мағжан Жұмабаев туралы «Мағжанның соты» пьесасы Орталық Азия елдерінің II халықаралық театр фестивалінде «Тарихи тұлғаны жарқын көрсеткені үшін» номинациясына ие болды. Соңғы жиырма жылда республикалық және халықаралық конкурстар мен фестивальдерде жеткен жетістіктері театр ұжымының кәсіби шеберлігін әйгілейді.

Северо-Казахстанский областной русский драматический театр им. Н. Погодина

Самые первые упоминания и отдельные сообщения о театральной культуре Петропавловска относятся к 60-м годам XIX века, однако история петропавловской сцены начинается в зимний сезон 1886–1887 годов. На страницах томской газеты «Сибирский вестник» сообщается, что в Петропавловске «водворилась целая коллекция драматических артистов – товарищество под главенством А.Г. Горбунова».

Собственно датой рождения театра можно считать постановку «Счастливого дня» по пьесе А. Островского и Н. Соловьева, которая состоялась 19 сентября 1887 года. Так, с сентябрьской премьеры началась галерея спектаклей по произведениям великого русского драматурга. На афишах первых сезонов имя А. Островского встречается часто. Это репертуарное пристрастие театр сохранит и во все последующие годы.

От сезона к сезону ширился круг почитателей сценического искусства, город стал задумываться о новой крыше для театра, и в 1906 году на средства горожан началось строительство нового каменного городского театра, открытие которого состоялось осенью того же года.

В ноябре 1917 в Петропавловске была установлена Советская власть, и на сценические подмостки вышли герои первых советских пьес авторов В. Билль-Белоцерковского, Б. Ромашова, К. Тренева, А. Луначарского, В. Киршона.

В 30-е годы с театром тесно связано имя молодого драматурга Николая Погодина, чьи пьесы с успехом идут на сцене русской драмы. Происходит резкое сближение сценического искусства с жизнью петропавловцев. Возникают живые связи с рабочими и колхозниками. Трудно было найти уголок в Северо-Казахстанской области, где не выступали бы артисты в спектаклях и концертах.

В годы войны в труппу влились новые актерские силы. Работали много и напряженно. Спектакли и концерты играли на призывных пунктах, в воинских частях, госпиталях, выезжали к сельским труженикам. Всего за годы войны было давно свыше двух тысяч концертов, сыграно тридцать с лишним премьер.

Особая репертуарная ветвь театра – пьесы казахских драматургов. На петропавловский сцене шли «Гвардия чести» М. Ауэзова и А. Абишева, «Козы Корпеш и Баян сулу» и «Завещание потомкам» Г. Мусрепова, «Миг и вся жизнь» О. Бодыкова, «Ночь при свечах» Н. Оразалина, «Сакен Сейфулин» и «Улпан ее имя» С. Муканова. Впервые на русской сцене была поставлена драма Сабита Муканова «Чокан Валиханов».

Осенью 1962 г. театру было присвоено имя лауреата Ленинской премии драматурга Николая Фёдоровича Погодина. В 60-70 годы коллектив много ездит – он побывал на гастролях более чем в 50 городах. Было что везти, ведь к тому времени в репертуаре театра числились такие постановки как «Трехгрошовая опера» Брехта, «Мария Стюарт» Шиллера, «Свадьба Кречинского» Сухово-Кобылина, «Три сестры» Чехова, «Доходное место» Островского, «Иван и Мадонна» Кудрявцева, «Бравый солдат Ярослав Гашек» Минца и другие.

Яркая страница в истории театра связана с именем Виктора Семеновича Турпаяна, профессионала, человека высокой культуры. Он выстроил свою модель театра. Его театр был фабрикой по производству хороших спектаклей – по зарубежной и русской классике, авторов современной драматургии.

С рождением Независимого Казахстана началась и новейшая история театра, который на сегодняшний день не утратил своих лучших традиций, постоянно обновляет текущий репертуар, живо откликается на культурно-общественные события страны, области.

Пьеса о казахском поэте Магжане Жумабаеве «Суд Магжана» на II Международном театральном фестивале стран Центральной Азии победила в номинации «За яркое воплощение исторической личности».

За последние два десятилетия театру сопутствовал успех на республиканских и международных конкурсах и фестивалях, которые подтверждают профессионализм его коллектива. Это победы в Москве, Тюмени, Астане, а также других городах Казахстана.

С. Мұқанов атындағы Солтүстік Қазақстан облыстық қазақ музыкалық драма театры

2000 жылы Петропавл қаласында іргесі қаланған бұл театр алғаш рет С.Мұқановтың «Аққан жұлдыздарын» сахналады. Театр ұжымы әуел бастан-ақ Қазақстан мен шетелдің көрнекті театр қайраткерлерін шақырып тәжірибе алмасты, оның нәтижесі театр репертуарын да айтарлықтай жақсартты. Қазақстан мен Ресейдің еңбек сіңірген өнер қайраткері Б. Преображенский, ҚР еңбек сіңірген қайраткері РК М. Оспанов, ҚР еңбек сіңірген қайраткері, «Тарлан» платинді сыйлығының иегері Ж. Хаджиев және тағы басқалар осы театрмен әр кездері шығармашылық байланыста жұмыс істеді.

Бүгінде театр репертуары 50-ден астам қойылымдарға жетті. Олардың ішінде Ш. Айтматовтың «Шыңғысханның ақ бұлты», М.Әуезовтің «Еңлік-Кебек», М. Байджиевтің «Криминальный случай», М. Жұмабаевтың «Батыр Баян», С. Жүнісовтің «Қысылғаннан қыз болдык», Д. Исабековтің «Жаужүрек», Ғ. Мүсіреповтің «Қозы Көрпеш-Баян Сұлу», А. Оразбековтің «Одинокая яблоня», С. Сматаев пен Т. Теменовтің «Такси мечты», М. Хасеновтің «Ах, эти молодые!» пьесалары, сондай-ақ шетелдік драматургтер С.Ваннустің «Ваше величество», К. Гольдонидің «Слуга двух господ», М. Задорновтың «Продайте мужа», А. Киридің

С. Мұқанов атындағы Солтүстік Қазақстан облыстық қазақ музыкалық драма театры

«Зона» туындылары театр сахнасынан орын алды.

Театр көптеген халықаралық және республикалық байқауларға қатысып жүлдегер атанды. М. Байджиевтің «Криминальный случай» спектаклі ІХ республикалық театр фестивалінің Гран-при жүлдесін алды.

«Қозы Көрпеш–Баян сұлу» қойылымы Ғ. Мүсіреповтің туғанына 100 жыл толуына орай өткізілген XX республикалық фестивалде табысқа жетіп: актриса Н. Мағауина «Үздік Баян» номинациясын, актер Б. Жалғасбаев – «Үздік Қозы» номинациясын жеңіп алды. «Қозы Көрпеш – Баян сұлу» пьесасының мотиві бойынша жасалған «Шың басында» қойылымы үздік он спектакльдің қатарына еніп,

Каирде өткен «Экспериментальді театрлар» XV халықаралық фестивалінің дипломымен марапатталды.

«Down-Way» спектаклі Екатеринбург қаласында өткен «Коляда-Plays» қазіргі заманғы драматургия халықаралық театр фестивалінде арнаулы сыйлықпен атап өтілді. Сондай-ақ «В ногу современем» экспериментальді спектакльдеріне арналған аймақтық театр фестивалінде «Үздік актерлік ансамбль» номинациясын жеңіп алды.

Театр жанына «Алуа» атты би тобы мен камералық оркестр құрылған. Оның құрамындағы әртістер театр қойылымдарына да қатысады.

Северо-Казахстанский областной казахский музыкально-драматический театр им. С. Муканова

Основан в 2000 году в Петропавловске. Первым спектаклем стал «Промелькнувший метеор» по произведению С. Муканова. Коллектив сразу сделал установку на приглашение к постановкам видных деятелей театра Казахстана и ближнего зарубежья, что, безусловно, положительно сказалось на его репертуаре. В частности, на сцене музыкальной драмы имени Муканова работали заслуженный деятель искусств Казахстана и России Б. Преображенский, заслуженный деятель РК М. Оспанов, заслуженный деятель РК, обладатель платиновой премии «Тарлан» Ж. Хаджиев и другие.

Сегодня репертуар театра насчитывает более пятидесяти постановок: «Белое облако Чингисхана» Ч. Айтматова, «Еңлік-Кебек» М. Ауэзова, «Криминальный случай» М. Байджиева, «Батыр Баян» М. Жумабаева, «Қысылғаннан қыз болдык» С. Жунусова, «Жау жүрек» Д. Исабекова, «Қозы Көрпеш – Баян сұлу» Г. Мусрепова, «Одинокая яблоня» А. Оразбекова, «Такси мечты» С. Сматаева и Т. Теменова, «Ах, эти молодожены!» М. Хасенова, а также спектакли по произведениям зарубежных драматургов – «Ваше величество» С. Ваннуса, «Слуга двух господ» К. Гольдони, «Продайте мужа» М. Задорнова, «Зона» А. Кирья.

В копилке театра множество наград и медалей за участие в международных и республиканских фестивалях театрального искусства. Так, спектакль «Криминальный случай» М. Байджиева завоевал Гран-при на IX республиканском фестивале театров. Победу принесла и постановка «Қозы Көрпеш – Баян сұлу» на XX республиканском фестивале, посвященном 100-летию Г. Мусрепова: актриса Н. Магавина отмечена в номинации «Лучшая Баян», а актер Б. Жалгасбаев – в номинации «Лучший Козы». Постановка «Шын басында» по мотивам пьесы «Қозы Көрпеш – Баян сұлу» вошла в десятку лучших спектаклей

и была удостоена Почетного диплома на XV международном фестивале «Экспериментальные театры» в Каире. Режиссер О. Акжаркын-Сарсенбек отмечен в номинации «Лучшая режиссура» за постановку спектакля «Куклы, или Вечер ревнивых жен» М. Гаппарова на XII республиканском фестивале. Актриса театра Н. Магавина за игру в спектакле «Кармен» П. Мериме стала победительницей в номинации «Лучшая женская роль» на XII фестивале творческой молодежи «Шабьт». Актер Е. Чукиров получил премию «Лучшая мужская роль» в спектакле «Хранитель покоя» Д. Исабекова на XIII республиканском фестивале. Артист театра, заведующий литературной частью Б. Мамытбеков был удостоен Гран-при на республиканском конкурсе ораторского искусства «Кэнеки, тілім, сөйлеші!». Спектакль «Down-Way» был отмечен специальным призом международного театрального фестиваля современной драматургии «Коляда-Plays» в Екатеринбурге и в номинации «Лучший актерский ансамбль» на региональном театральном фестивале экспериментальных спектаклей «В ногу со временем».

При театре созданы и работают танцевальная группа «Алуа» и камерный оркестр. Их составы были задействованы в музыкальном спектакле «Кыз Жибек» к 110-летию писателя и драматурга Габита Мусрепова, который поставил режиссер Жанат Хаджиев – заслуженный деятель РК, обладатель независимой премии «Платиновый Тарлан».

Северо-Казахстанский областной казахский музыкально-драматический театр имени Сабита Муканова стремится не только держать высокую планку исполнительского мастерства, но и ищет новые решения творческих задач, которые ставит перед ним новая эпоха.

Солтүстік Қазақстан облыстық қуыршақ театры

Петропавл қаласындағы Солтүстік Қазақстан облыстық қуыршақ театры 1990 жылы құрылып, 1991 жылы 15 ақпанда А. Милннің ертегілерінің мотивтері бойынша жазылған «Винни Пух и все, все, все...» спектаклімен сахна шымылдығын көтерді. Сол жылы шығармашылық ұжым республикалық фестиваль-лаборатория «Дастарқан» және халықаралық қуыршақтар театрының жеңімпазы атанды. Содан бері театр сахнасында 45-тен аса премьерә жүрді.

Қазіргі уақытта театр ұжымында жас та болса кәсіби шеберлігі жоғары актерлер жұмыс істейді, олардың арасында «Мәдениет қайраткері» Құрмет белгісінің иегерлері мен Гран-при жүлдегерлері де бар.

Театрдың бүгінгі репертуарында қазақ, ағылшын, орыс ертегілері мен танымал драматургтердің пьесалары бар. «Винни Пух и все, все, все...», «О попе и работнике его Балде», «Котёнок по имени Гав», «Мырёнок», «Снежная королева», «Кот в сапогах», «Қанбақ шал» сияқты қойылымдар әлі күнге дейін балалардың сүйіп көретін туындылары қатарына жатады.

Театр Қазақстанның ондаған қалаларына гастрольдің сапармен шықты.

Солтүстік Қазақстан облыстық қуыршақ театры

Омбы қаласының «Арлекино» және Қорған қаласының «Гулливер» театрларымен тығыз тәжірибе аласа отырып, халықтар арасындағы достық пен мәдени байланыстарды нығайтуға үлес қосты.

Шығармашылық ұжымның орындаушылық шеберлігі әріптестері мен театр сыншылары тарапынан бірнеше мәрте жоғары бағаланды. Солтүстік Қазақстан облыстық қуыршақ театры – Минскіде өткен халықаралық қуыршақ театрының лауреаты, Челябинскіде өткен «Соломенный жаворонок» II халықаралық қуыршақ театрлары фестивалінің, Ақтауда өткен I халықаралық «Ортеке» те-

атр фестивалінің, Ақтөбеде өткен II халықаралық театр фестивалінің лауреаты.

2011 жылы Солтүстік Қазақстан облыстық қуыршақ театры Әзербайжан Республикасы тәуелсіздігінің 20 жылдығына арналып Бакуде өткен I халықаралық қуыршақ театрлары фестиваліне Қазақстан атынан қатысып, бірінші орын алды.

Северо-Казахстанский областной театр кукол

Свой первый сезон Северо-Казахстанский областной театр кукол, основанный в 1990 году, открыл 15 февраля 1991 года спектаклем «Винни Пух и все, все, все...» по мотивам сказки А. Милна. В том же году творческий коллектив учреждения стал победителем республиканского фестиваля-лаборатории «Дастархан» и международного фестиваля театров кукол. С тех пор на сцене театра состоялось более 45 премьер. С магией кукольного искусства, которую демонстрирует этот коллектив за прошедшие десятилетия, смогли познакомиться свыше миллиона маленьких и взрослых зрителей республики и стран ближнего и дальнего зарубежья.

В настоящее время здесь сложился и успешно работает молодой, дружный, высокопрофессиональный состав, в котором есть обладатели почётного знака «Мәдениет қайраткері», Гран-при за лучшую мужскую и женскую роль.

В текущем репертуаре театра 30 спектаклей по мотивам казахских, английских и русских народных сказок, пьесам классиков и современных авторов. Неизменной популярностью у детской аудитории пользуются такие постановки как «Винни Пух и все, все, все...», «О попе и работнике его Балде», «Котёнок по имени Гав», «Мыррёнок», «Снежная королева», «Кот в сапогах», «Қаңбақ шал».

Гастрольный маршрут театра включает десятки городов Казахстана. Традиционными для коллектива стали обменные гастроли с Омским театром кукол «Арлекин» и Курганским театром кукол «Гулливер», способствующие укреплению дружбы и культурных связей между народами, обогащению кукольного искусства в целом.

Исполнительское мастерство коллектива неоднократно получало высокую оценку коллег и критиков. Северо-Казахстанский областной театр кукол – лауреат международного фестиваля театров кукол в Минске, II международного фестиваля театров кукол «Соломенный жаворонок» в Челябинске, I международного фестиваля театров кукол «Ортеке» в Актау, II международного фестиваля театров кукол в Актобе. В 2011 году Северо-Казахстанский театр кукол представил Республику Казахстан на I Бакинском международном фестивале театров кукол, посвящённом 20-летию восстановления государственной независимости Республики Азербайджан.

Коллектив театра находится в постоянном творческом развитии, поиске новых выразительных средств, жанров, продолжает совершенствоваться и расширять репертуар, формировать зрительскую аудиторию.

Ж. Шанин атындағы Оңтүстік Қазақстан облыстық драма театры

Қазақстандағы алғашқы театрлардың бірінен саналатын бұл өнер ордасы 1939 жылы Гузейра Жасақбаеваның сол кезеңдегі өзгерістерді бейнелейтін «Законы эпохи» пьесасымен сахна шымылдығын көтерді. Алғашқы құрамында Р. Бәйкенов, Т. Мәдіқожаев, Г. Батырғалиева, Ф. Шериязданова, А. Дәукенова және тағы да басқа белгілі әртістер өнер көрсетті. Бұл құрам бастапқыда талантты режиссерлер Абдрахманов, Арғынбаевтардың жанқиярлық еңбектерінің арқасында жүзеге асты.

1938 жылы театрға В. Меркурьев, И. Мейерхольд, В. Серебряков, К. Валянова секілді режиссерлер келіп, Чеховтың, Шиллер, Гольдони, Островский, Фурманов, Әуезовтің пьесаларын сахналады. Қол жеткен табыстар өнер ұжымын онан әрі шабыттандырып, режиссер Қалел Шаженовтың жоғар көркемдік шешімімен спектакльдер саны көбейе түсті.

Ұлы Отан соғысы жылдары Шымкентке мәскеулік «Моссвет» театр көшіп келіп, қазақ драма театрының қалыптасуына үлес қосты. Онан кейінгі жылдары да «Шанин театрының» белгілі өнер адамдарының қатары толыға түсті. Алматыдан сахна шебері А. Абдуллина келді, кейін ол «Қазақ ССР-інің халық әртісі» атағына ие болды. Жамбылдан келген Р. Досжанова Ж. Турсыновтар да осындай жоғары атаққа

Ж. Шанин атындағы Оңтүстік Қазақстан облыстық драма театры

қол жеткізсе, Ташкенттен А. Қалмырзаев және А. Ысырайыловтар келді. Әуесқой өнер ұжымдарынан талантты жастар таңдалды. ГИТИС-тің түлегі Ғайнижамал Хайруллина бас режиссер ретінде театрды жаңа сапалық деңгейге көтерді.

Жұмат Шанин атындағы қазақ драма театр өнерінің дамуына А. Ордабаев, В. Дьяков, Т. Өтебаев, Ж. Омаров тәрізді режиссерлер үлес қосты.

Қазақстан тәуелсіздігінің алғашқы жылдары театрға белгілі режиссер А. Құлданов жетекшілік етті. И. Сапарбаевтың «Ресторан», М. Байғұтов пен Ш. Орынбаеваның «Святая ласточка Толе би», Д. Исабековтің «Две встречи в старом доме», О. Бодықовтың «Последняя песня Макаатаева» қойылымдары 1990 жылдары театр шыққан биіктердің куәсі болып саналады.

2001–2008 жылдар аралығында бас режиссер Е. Оразымбетов болды. Оның өзіндік ізденістері ұжым тынысына жаңа леп әкеліп, республикалық және халықаралық театр фестивальдерінен табыспен оралуға мүмкіндік туғызды. «Үздік режиссер», «үздік суретші», сондай-ақ үш мәрте Гран-при сыйлығы сол жылдардағы еңбектің жемісі болып саналады.

Е. Оразымбетовтің орнына келген режиссер А. Алтынбеков Шанин театрының репертуарына жаңа туындылар қосты. Ол республикалық фестивальдерде жүлде әперген Т. Джудженоғлының «Көшкінін», Дулат Исабековтің «Мұңлық-Зарлығын». Сондай-ақ Е. Қойбағаровтың «Ханзада мен қайыршысын» т.б. пьесаларды сахналады.

Бүгінде театр шығармашылық ұжымында қырықтан астам әртіс еңбек етсе, оның жартысы түрлі дәрежедегі наградалардың иесі болып табылады.

Южно-Казахстанский областной драматический театр им. Ж. Шанина

Один из старейших в Казахстане. Фундамент его был заложен в 1934 году соответствующим указом и премьерной постановкой Гузеира Жасакбаева «Законы эпохи», которая соответствовала переменам того времени. Первый состав насчитывал свыше двадцати человек – Р. Байкенов, Т. Мадихожаев, Г. Батыргалиева, Ф. Шериязданова, А. Даукенова и другие. Их, не прошедших школу искусства, объединял только интерес к сцене, потому первые спектакли реализовывались исключительно за счет самоотверженного труда талантливых режиссеров Абдрахманова и Аргинбаева. Благодаря им через пару лет труппа работала уже на уровне крепкой самодеятельности.

1938-й стал для театра годом перемен – на юг приехали В. Меркурьев, И. Мейерхольд, В. Серебряков, К. Валянова, которые поставили несколько пьес Чехова, а также Шиллера, Гольдони, Островского, Фурманова, Ауэзова. Успехи воодушевляли коллектив, росло актерское мастерство, увеличивалось количество спектаклей с высоким художественным решением в постановке режиссера Калела Шаженова.

В годы Великой Отечественной войны в Шымкент переехал московский театр «Моссовет», внесший огромный вклад в становление казахского драматического театра.

Последующие десятилетия добавили шанинцам талантливых актеров. Из Алматы приехала мастер сцены А. Абдуллина, получившая впоследствии звание «Народная артистка Казахской ССР», из Жамбыла – Р. Досжанова, Ж. Турсынов, также удостоенный высокого звания народного артиста, из Ташкента – А. Калмырзаев и А. Ысырайылов. Была отобрана одаренная молодежь из самодеятельных коллективов.

Гайнижамал Хайруллина, выпускница режиссерского факультета ГИТИС, в качестве главного режиссера подняла театр на новый качественный уровень.

На развитие театрального искусства в казахской драме Шанина работали такие режиссеры, как А. Ордабаев, В. Дьяков, Т. Отебаев, Ж. Омаров.

С первые годы независимости Казахстана театр возглавил режиссер А. Кулданов, с именем которого связано немало достижений. Зеркалом успеха в 1990-е являются такие постановки как «Ресторан» И. Сапарбаева», «Святая ласточка Толеби» М. Байгутова и Ш. Орынбаева, «Две встречи в старом доме» Д. Исабекова, «Последняя песня Макатаева» О. Бодыкова.

В 2001–2008 годах главным режиссером был Е. Уразымбетов. Его своеобразный почерк открыл новые возможности коллектива, который стал успешно участвовать в международных и республиканских театральных фестивалях. Победы в номинациях «Лучший режиссер», «Лучший художник», а также трижды полученный Гран-при – вот совокупный урожай тех лет.

Сменивший Е. Уразымбетова режиссер А. Алтынбеков добавил разнообразия репертуару шанинского. Он обогатился постановками «Лавина» Т. Джудженоглы, «Мунлык и Зарлык» Д. Исабекова, принесшего победу в очередном республиканском фестивале, «Принц и нищий» Е. Койбагарова и другими.

Сегодня творческую группу театра составляют свыше сорока актеров, половина которых отмечены высокими званиями и наградами.

Оңтүстік Қазақстан облыстық орыс драма театры

Театр ұжымының құрылған кезі, яғни 1929 жылдың қараша айы – алғашқы театр маусымының ашылуына сай келеді. Театрдың алғашқы бас режиссері әрі көркемдік жетекшісі – М. Раздолин.

80 жылдық ғұмырында театр шығармашылық өрлеу кезеңін де, тоқырау кезеңін де бастан кешті. Театр танымалдығы ең әуелі бас режиссердің есіміне байланысты болса, К. Медведев, В. Ванченко, И. Дубровский, П. Догмаров, О. Белинский, Ю. Книжников, С. Абдиев, А. Мельников, И. Вербицкий режиссерлік еткен кездері алуан түрлі биіктерді бағындыра білді.

Шымкенттегі орыс драма театрының репертуарына республика орталығындағы театрлардың өзі қызыға қарайды. Оның ішінде қазіргі заманғы танымал драматург Г. Гориннің «Забыть Герострата!» және «...Чума на оба ваши дома» деп аталатын қойылымдары бар. Театр репертуарындағы классикалық шығармалардың орны бір бөлек. А. Островскийдің «На всякого мудреца довольно простоты», Гогольдің «Ревизоры», М. Әуезовтің «Көксерегі», Ш.Айтматовтың «Шыңғыс ханның ақ бұлты» М. Кәрімнің «Ай тұтылған түн», А. Цагарелидің «Ханымы» секілді белгілі пьесалармен қатар алыс шетелдік авторлар – Р. Кунидің «Слиш-

Оңтүстік Қазақстан облыстық орыс драма театры

ком женатый таксист», Р. Нэштін «Продавец дождя», Дж. Стейнбектің «Люди и мыши», Г. Фигейредоның «Эзоп» сияқты туындыларын сахналады.

Театр ұжымы Байқоңыр қаласының тұрғындарымен жақсы қарым-қатынас орнатып, ондаған жылдар бойы сол қалаға гастрольге шығып келеді. 2005 жылы Ресей тарабының шақыруымен Псков, Великие Луки, Новгород, Мәскеу қалаларына барып өнер көрсетті.

Театрдың еңбегі ескерусіз қалған жоқ, шығармашылық ұжым бірнеше мәрте фестивальдер мен түрлі байқаулардың жеңімпазы атанды. Әсіресе 2008 жылы Бішкекте өткен халықаралық фестивальде қойылған «Шыңғысханның ақ бұлты» қазылар алқасына да, көрермендерге де қатты ұнады, Айтматов мұрасының үздік көркемдік көрінісі және үздік әйел рөліне арналған номинациялар осы спектакль өнерпаздарына берілді.

Орыс драма театры «Масленица», «Славян жазуы мен мәдениеті күні», «Играй, гармонь!», «Казхасткая Романсиада», «Наурыз» секілді облыстық және қалалық мерекелерге жыл сайын белсенді түрде қатысып келеді.

Мектептермен де тығыз байланыс орнатқан театрдың репертуарында балаларға арналған оннан астам ертегілер бар.

Театр жанында көптеген жылдар бойы жұмыс істеп келе жатқан «Балаганчик» студиясы Шымкенттің талантты жастары актерлік және режиссерлік тәжірибелерін ұштай алады. Осы студияның түлегі Антон Митнев Алматыдағы Лермонтов атындағы драма театрға қабылданды.

Театрдың қазіргі жетекшілігі де лайықты марапатталып келеді. Бас режиссер Игорь Вербицкий «үздік режиссура» номинациясынан өзге облыс әкімінің ұлтаралық келісім мен достық және бейбітшілік саласындағы жасампаздық еңбегі үшін «Бауырмал» сыйлығына ие болды. Театр директоры Наталья Шевченко «Қазақстандағы театр өнерін дамытуға қосқан үлесі үшін» деп аталатын күміс белгімен марапатталды.

Южно-Казахстанский областной русский драматический театр

Дата образования этого коллектива – ноябрь 1929 года, которая совпадает с открытием первого театрального сезона. Рождение этого театра напрямую связано с деятельностью управления зрелищными предприятиями Сырдарьинского округа, которым была принята установка обеспечить духовные потребности зарождающейся русской диаспоры на юге Казахстана посредством театрального искусства. Художественным руководителем и главным режиссером стал М. Раздолин.

За 80 лет театр пережил и дни творческого подъема, и кризис, и застойные периоды. Взлеты популярности напрямую связаны с именами главных режиссеров. Ее пики пришлись на периоды художественного руководства таких личностей, как К. Медведев, В. Ванченко, И. Дубровский, П. Догмаров, О. Беллинский, Ю. Книжников, С. Абдиев, А. Мельников, И. Вербицкий.

Репертуару русской драмы в Шымкенте могут позавидовать даже столичные театры – так он разнообразен. В нем есть пьесы популярного драматурга современности Г. Горина – «Забыть Герострата!» и «...Чума на оба ваши дома». Есть в репертуаре и классика. Русская представлена спектаклями «На всякого мудреца довольно простоты» А. Островского, «Ревизор» Гоголя. Национальная – постановками «Коксерек» М. Ауэзова, «Белое облако Чингисхана» Ч. Айтматова, «Ночь лунного затмения» М. Карима, «Ханума» А. Цагарели. Театр также берет пьесы зарубежных авторов – «Слишком женатый таксист» Р. Куни, «Продавец дождя» Р. Нэша, «Люди и мыши» Дж. Стейнбека, «Эзоп» Г. Фигейредо и др.

У театра сложились хорошие отношения с жителями города Байконур, куда коллектив ездит на гастроли вот уже в течение десяти лет. В 2005 году театр по приглашению СТД РФ выезжал на гастроли по городам России – в Псков, Великие Луки, Новгород, Москву.

Деятельность театра не осталась незамеченной – коллектив неоднократно получал признание на фестивалях и конкурсах. Особенно понравилось жюри и зрителям международного фестиваля в Бишкеке в 2008 году «Белое облако Чингисхана», принесшее победу в двух номинациях: лучшее художественное воплощение наследия Айтматова и лучшая женская роль.

Русский театр драмы принимает активное участие в ежегодных праздниках города и области, таких как «Масленица», «День славянской письменности и культуры», «Играй, гармонь!», «Казахская Романтика», «Наурыз».

Театр наработал себе постоянного зрителя, активно сотрудничает со школами, служит детству – в его репертуаре свыше десяти сказок.

При театре уже много лет существует театральная студия «Балаганчик», в которой набирается актерского и режиссерского опыта одаренная шымкентская молодежь. Выпускник этой студии Антон Митнев принят в труппу алматинского театра драмы имени Лермонтова.

Нынешнее руководство театра также удостоено наград. Главный режиссер Игорь Вербицкий помимо побед в номинации «Лучшая режиссура» еще и обладатель премии акима области «Бауырмал» за созидательную работу по укреплению дружбы, мира и межнационального согласия. Директор театра Наталья Шевченко награждена серебряным знаком «За развитие театрального искусства в Казахстане» (премия ЖТ).

Оңтүстік Қазақстан облыстық қуыршақ театры

Оңтүстік Қазақстан облыстық қуыршақ театры 1983 жылдың жазында, сол кездегі облыстық партия комитетінің бірінші хатшысы Асанбай Асқаровтың қолдауымен ашылды. Театр бастауында сондай-ақ директор Николай Мустакиди, бас режиссер Бекболат Парманов және бас суретші Маяра Дәуренбаева тұрды. Олардың шақыруы бойынша Алматы мен Ленинград қалаларынан театр, музыка және кино институттарының түлектері келді.

Алғашқы театр маусымы Г. Ландаудың «Ку-ка-ре-ку!» спектаклімен ашылды. Оның ізімен Н. Гернеттің «Гусенок», «Волшебная лампа Алладина», Н. Оспановтың «Мұңлық-Зарлық» спектакльдері пайда болды. Осы қойылымдарын театр ұжымы Ташкент, Чкаловск, Ленинабад қалаларына барған гастрольдік сапарларында көрермендерге ұсынды.

Театр халықаралық фестивальдерге бірнеше дүркін қатысты. Болгарияның Варна қаласында өткен фестивальде Р. Москованың «Когда цветут маргаритки» спектаклі «Алтын дельфин» сыйлығымен марапатталды.

1993 жылы Түркияда өткен қуыршақ театрларының халықаралық фестивалінде Н. Оразалиннің «Ақ құс туралы аңыз» спектакліне Гран-при табыс-талды.

Оңтүстік Қазақстан облыстық қуыршақ театры

2002 жылы Алматыда өткен республикалық фестивалде театрдың екі труппасы да – қазақ труппасы А.Қадыровтың «Шопандар патшасы» қойылымы үшін, орыс труппасы Т. Өтебаевтың «Пушкин ертегілерінің әлемі» спектаклі үшін жүлделі орынға ие болды.

Театр тарихында директорсыз, көркемдік жетекшісіз қалған кездер де кездесті. Осындай нарық жағдайында Валентин Малюченко жұмысты әрі қарай жалғастырып әкетті. Бас режиссерлікке тағайындалған Тастан Өтебаевтың қойылымдары әлі күнге дейін көрермендердің қызығушылығын туғызып келеді. Режиссерлік дарынымен қатар ол орыс тілінен қазақ тіліне тікелей тәржімалайтын қырынан танылды. Осы кезеңнен бастап барлық спектакльдер екі тілде қойылады.

Жамбыл, Қарағанды, Шымкент, Жетісайда бас режиссер болып қызмет еткен Қазақстанның еңбек сіңірген мәдениет қызметкері Әскер Құлданов та бұл театрға елеулі еңбек сіңірді.

Қазақстанның мәдениет қайраткері, бас суретші Маяра Дәуренбекованың баға жетпес үлесі қазақ халқының аңыз, ертегі, эпостары негізінде жазылған «Мұңлық-Зарлық», «Ақ құс туралы аңыз», «Киелі алма», «Гусенок», «Вол-

шебная лампа Алладина», «Бычок – острые рожки» және тағы да басқа қырыққа жуық спектакльдерден көрініс тапты.

«Теремок», «Хозяин леса», «Добрый гусь», «Хочу быть большим», «Волшебная свирель», «Аленький цветочек» және тағы да басқа ондаған қойылымдарымен театр репертуарын ұлғайтқан театрдың суретші-қоюшысы Ольга Кравченко көптеген жылдар бойы жемісті еңбек етіп келеді.

Бүгінде театр репертуарындағы жетпістен астам спектакльдері Тараз, Астана, Байқоңыр қалаларына шыққан гастрольдік сапарлары барысында көрсетіліп келеді. Сонымен қатар театр аудандарға барып, балалар үйлерінің жеткіншектерін қайырымдылық спектакльдерімен қуантып жүр.

2010 жылдан бастап театрдың көркемдік жетекшісі осы театр қабырғасында құрылғалы бері жұмыс істеп келе жатқан – Антонина Малюченко. Темірбек Жүргенов атындағы Қазақ ұлттық өнер академиясын бітірген ол «Колосок», «Маша и три медведя» спектакльдері мен «Колобок», «Королевская история», «Концерт для Цокотухи», «Лесная сказочка» мюзиклдерін қойды.

Театр ұжымы облыстық және қалалық мәдени шараларға ұдайы қатысып, тұрақты түрде қайырымдылық спектакльдерін қойып тұрады.

Южно-Казахстанский областной театр кукол

Театр открылся летом 1983 года. Своим появлением он во многом обязан первому секретарю областного комитета партии Асанбаю Аскаррову. У истоков также стояли директор Николай Муस्ताкиди, главный режиссер Бекболат Парманов и главный художник Маяра Дауренбаева. По их приглашению в театр прибыли выпускники института театра, музыки и кино Алматы и Ленинграда.

Первый театральный сезон открылся спектаклем «Ку-ка-реку!» Г. Ландау. Следом появились «Гусенок» и «Волшебная лампа Алладина» Н. Гернет, «Мунлык–Зарлык» Н. Оспанова. С этими постановками коллектив впервые выехал на гастроли в Ташкент, Чкаловск, Ленинабад.

Театр неоднократно принимал участие в международных фестивалях. Так, в болгарском городе Варна спектакль Р. Московской «Когда цветут маргаритки» был удостоен приза фестиваля «Золотой дельфин».

В 1993 году на международном фестивале театров кукол в Турции спектаклю «Легенда о белой птице» Н. Оразалина был присужден Гран-при.

В 2002 году призерами республиканского фестиваля в Алматы стали обе труппы театра – казахская за постановку «Царь пастухов» А. Кадырова и русская – за «Мир пушкинских сказок» Т. Утебаева.

В последующие годы коллектив не единожды удостоивался наград на различных фестивалях как в Казахстане, так и за его пределами.

В истории театра был недолгий, но сложный период, когда коллектив остался без директора и творческого руководителя. Требовался лидер, способный продолжить работу в рыночных условиях. Таковым стал Валентин Малюченко. В качестве главного режиссера был назначен не менее опытный Тастан Утебаев, который осуществил постановки, до сих пор пользующиеся успехом у зрителей. Кроме режиссерского дарования, он проявил талант переводчика с русского на казахский язык. Именно с этого периода все спектакли стали ставиться на двух языках.

Связан с театром кукол и Аскер Кулданов, деятель культуры РК, работавший главным режиссером в драматических театрах Жамбыла, Караганды, Жетысая, Шымкента. Неоценимый вклад в развитие этого вида искусства внесла главный художник, деятель культуры РК Майра Дауренбаева. Ею поставлены сорок спектаклей, в том числе и на основе легенд, сказок, эпоса казахского народа: «Мунлык–Зарлык», «Легенда о белой птице», «Киелі алма», «Гусенок», «Волшебная лампа Алладина», «Бычок – острые рожки» и др.

Уже много лет художником-постановщиком театра является Ольга Кравченко, пополнившая ре-

пертуар несколькими десятками постановок, в числе которых «Теремок», «Хозяин леса», «Добрый гусь», «Хочу быть большим», «Волшебная свирель», «Аленький цветочек» и др. Они отличаются яркостью, новизной художественных решений и технологий.

Сегодня в репертуаре свыше семидесяти спектаклей, с которыми коллектив знакомит публику, ежегодно выезжая с гастролями в Тараз, Астану и Байконур. Наряду с этим, театр много ездит по районам, а также радует воспитанников детских домов благотворительными спектаклями.

С 2010 года художественный руководитель театра – Антонина Малюченко, работающая в театре со дня его основания. Выпускница Казахской национальной академии искусств им. Жургенова, она поставила такие свои спектакли, как «Колосок», «Маша и три медведя» и другие, а также мюзиклы «Колобок», «Королевская история», «Концерт для Цокотухи», «Лесная сказочка».

Коллектив регулярно выступает с благотворительными спектаклями, проводит творческие встречи и активно участвует в областных и городских мероприятиях. Театр востребован, и это обстоятельство, а также реконструированное здание стационара, расширившее творческие возможности коллектива, дают импульс новым достижениям.

Құрманбек Жандарбеков атындағы Жетісай драма театры

Жетісай драма театры 1969 жылы қаңтар айында, кезінде Мәскеуде Кремльдің Съездер сарайында өнер көрсеткен халықтық ұжымның негізінде құрылды. Сахна шымылдығын алғаш рет Жұмат Шаниннің режиссерлігі ойынша Б. Майлиннің «Жалбыр» атты музыкалық драмасымен ашты. Басты рөлде Өзбекстанның еңбек сіңірген әртісі Ж. Қарғабаев ойнады.

Театр ашылған сәттен бастап-ақ көрермендердің сүйіспеншілігіне бөленіп, аудан халқының басты мәдени ошағына айналды. 1978 жылы театрға Қазақ ССР-інің халық әртісі Құрманбек Жандарбековтің есімі берілді.

Жетісайлықтардың репертуары қазақ, қырғыз, өзбек, орыс және тағы да басқа шетелдік авторлардың туындыларымен толығып, осы уақытқа дейін екі жүзге жуық драмалық, комедиялық және трагедиялық қойылымдарды көрермен назарына ұсынды.

Театр ұжымы әуел бастан-ақ гастрольдік сапарларға назар аударып, республиканың ірі қалаларымен қатар Өзбекстан, Түрікменстан тәрізді таяу шетелдерге де әрдайым шығып келеді.

Құрманбек Жандарбеков атындағы Жетісай драма театры

Жетісай драма театры бірнеше мғетэрте фестивальдер мен конкурстарға қатысты. Екі рет бүкілодақтық театр байқауының дипломанты болды. М.Әуезовтің 100 жылдығына арналған халықаралық театр фестивалінде үшінші орын алып, режиссер Т. Қыстаубаев «Үздік қойылым» номинациясын иеленді.

Түркістан қаласының 1500 жылдығын тойлаған кезде Жетісай театры қойған «Әзірет Сұлтан» қойылымы есте қаларлықтай болды. Өзбекстанда өткен халықаралық театр фестивалінде қойған «Ах, Шәмші» спектаклі режиссер мен әртістердің еңбегін тағы бір қырынан көрсетті. «Алпамыс» пьесасын қойғаны үшін Қызылордада өткен театр фестивалінде Қ. Жандарбеков атындағы сыйлық табыс етілді.

Жетісай театрының атағы түрлі режиссерларымен бірге танылды. Мәскеудег мәдениет институтының түлегі А. Оңалбаев бұл қызметті ширек ғасыр атқарды. Ол қойған «Айман-Шолпан», «Амангелді», «Еңлік-Кебек», «Свадьба в Малиновке», «Аршын-Малалан», «Алдаркөсе» спектакльдері көп жылдар бойы сахнадан түскен жоқ.

Режиссер Т. Әшімов те «Соловьиные ночи», «Голос матери», «Чарующее утро» қойылымдары арқылы өзіндік қолтаңбасын қалдырды.

Қазақстанның еңбек сіңірген әртісі, драматург, ақын, режиссер Ы.Иманқұлов та театрдың дамуына

елеулі үлес қосты, әртістердің жас буынын тәрбиеледі. Режиссерлер Ж. Есенбеков, Ғ. Арынов, Қ. Жандарбеков, Б. Досымханова, Б. Нұрпейісов, Р. Сейтметов, К. Жетпісбаев, К. Кенжетаев, Е. Оразымбетовалардың да еңбектері арнайы атап өтуге тұрарлық.

Жетісай театрының музыкалық драма театр ретінде қалыптасуына дирижер Бөрі Иса зор үлес қосты.

М. Өтебаев, А. Ысрайлов, Х. Саурықов, З. Қожамұратов, Т. және С. Байімбетовтер, А. Жәбішев, З. Меңлібаев, Н. Тілеубергенов, Ы. Иманқұлов, А. Оңалбаев және тағы да басқа сахна шеберлері көрермендер есінде қалды.

Театр әртістері әр жылдары жастар шығармашылығына арналған байқаулардың жеңімпаздары болды. Жетекші әншілер С. Бәйімбетов пен Ж. Қарғабаев бірнеше дүркін одақтық және республикалық фестивальдердің лауреаты атанды.

Театрдың өркендеуіне суретшілер Давид Роот, Амангелді Қойшыбаев, Бақыт Срайлов, Тоғайбек Байдарбековтер де елеулі үлес қосты.

Жетысайский драматический театр им. К. Жандарбекова

Театр открылся в январе 1969 года на базе народного коллектива, которому довелось выступать в Москве на сцене Кремлевского Дворца съездов. В качестве премьеры была выбрана музыкальная драма Б. Майлина «Жалбыр» в постановке режиссера К. Шанина. В главной роли был задействован заслуженный артист Узбекистана Ж. Каргабаев.

Театр с первых лет существования очень полюбили зрители, и он стал главным очагом культуры для населения самого южного района области. В 1978 году коллективу присвоили имя народного артиста Казахской ССР К. Жандарбекова.

Репертуарная политика жетысайцев была ориентирована на пропаганду творчества авторов, представляющих различные этносы – на сцене ставились произведения казахских, узбекских, русских, киргизских драматургов, а также зарубежных авторов. За все время театр осуществил около двухсот драматических, комедийных, трагических постановок.

Коллектив изначально придавал большое значение гастрольной деятельности, которая продолжается и в настоящее время. Маршруты поездок – Узбекистан, Туркменистан, Алматы, Астана.

Жетысайский драматический неоднократно участвовал в фестивалях и конкурсах. Он – дважды дипломант всесоюзного смотра театров. На международном фестивале к 100-летию М. Ауэзова коллективу было отдано третье место, а режиссер Т. Кыстаубаев победил в номинации «Лучшая постановка».

Запоминающимся было выступление жетысайцев на праздновании 1500-летия Туркестана, где они дали представление «Азрет Султан». Артистам и режиссеру рукоплескали на международном театральном фестивале в Узбекистане на спектакле «Ах, Шамши!..». Коллективу была вручена премия имени К. Жандарбекова на республиканском фестивале в Кызылорде за постановку «Алпамыс».

Славу Жетысайскому драматическому театру делали различные режиссеры. Выпускник московского института культуры А. Оналбаев был в этой должности четверть века. В его постановке зрителям были преподнесены спектакли «Айман-Шолпан», «Амангельды», «Енлик-Кебек», «Свадьба в Малиновке», «Аршын-Малалан», «Алдар косе». Они продержались на сцене долгие годы.

Своим почерком отличился Т. Ашимов – «Соловьиные ночи», «Голос матери», «Чарующее утро». Весомый вклад внес актер, режиссер, драматург, поэт, заслуженный артист РК Ы. Иманкулов, много сил вложивший в воспитание молодого поколения артистов. Необходимо также отметить заслугу режиссеров Ж. Есенбекова, Г. Арынова, К. Жандарбекова, Б. Досымханова, Б. Нурпеисова, Р. Сейтметова, К. Жетписбаева, К. Кенжетаева, Е. Уразымбетова.

В становлении жетысайского театра как музыкального огромную роль сыграл главный дирижер Бори Иса.

Навсегда остались в памяти зрителей мастера сцены М. Утебаев, А. Ысрайлов, Х. Саурыков, З. Кожамуратов, Т. и С. Байымбетовы, А. Жабишев, З. Менлибаев, Н. Тлеубергенов, Ы. Иманкулов, А. Оналбаев и другие.

В разные годы артисты театра становились победителями смотров молодежного творчества. Ведущие певцы С. Байымбетова и Ж. Каргабаев не раз становились лауреатами союзных и республиканских фестивалей. Имеют награды и высокие звания артисты Т. Кыстаубаев, Т. Байымбетов, У. Акимова, Ш. Кожамуратова и другие.

Внесли свою лепту в развитие театра и художники – Давид Роот, Амангельды Койшыбаев, Бахыт Срайлов, Тогайбек Байдарбеков, получивший премию «Енликгул» Союза театральных деятелей РК.

Түркістан музыкалық драма театры

Түркістан музыкалық драма театры 2000 жылы Президент Нұрсұлтан Назарбаевтың қолдауымен ашылды. Алғашқы көркемдік жетекшісі Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері, халық әртісі Райымбек Сейітметов болды.

Құрылған жылдың өзінде-ақ Б. Вахапзденің «Небесные тюрки» драмасымен Түркияда өткен «Еуропа бірлігі» театр фестиваліне қатысты. Түріктер тарапынан жасалған өтінішке орай түрік тілінде қойылып, кейіннен Қазақстанмен достық қатынастағы елдердің он бір қаласында көрсетілді.

2002 жылы театр музыкалық-драма театр болып қайта құрылды. Жаңа мәртебеге ие болған театр ұжымы көптеген табыстарға жетсе, көркемдік жетекшісі Р. Сейітметов «Тарлан» сыйлығының лауреаты болды, «Еуропаның театр өнері» номинациясының, алтын медалімен марапатталды, «Түрік әлеміне қызметі үшін» сыйлығын иеленді.

Облыстық байқаудағы «Үздік актер» номинациясын театр әртісі Айдар Наурызбаев алды. Оның әріптесі Гүлзада Айтбаева «Үздік актриса» номинациясы бойынша Айша Абдуллина атындағы сыйлықтың жүлдегері болды. Бұл жылдары театр ұжымы облыс әкімдігі мен мәдениет басқармасы тарапынан бірнеше мәрте грамоталармен және түрлі дәрежедегі сыйлықтармен марапатталды. Театр Астана, Қарағанды және Түркияға бірнеше рет гастрольдік сапармен барып қайтты.

Түркістан музыкалық драма театры

2007 жылы Р. Сейітметов қайтыс болған соң театрдың бас режиссерлігіне Қазақстанның еңбек сіңірген өнер қайраткері, халық әртісі Е. Оразымбетов келіп, театр жетістіктерін жалғастырды. 2008 жылы театр республикалық театр фестивалінде «Кадет Шокан» спектаклін қойып, қоюшы-режиссер Е. Оразымбетов мәдениет министрінің дипломымен марапатталды. Одан кейінгі жылы өткен республикалық фестивалде «Фестиваль құсы» спектаклі үшін «Үздік режиссер» номинациясын да еншіледі.

2011 жылы театрдың көркемдік жетекшісі болып келген Ғазиз Арынов та дәстүрлі жолды әрі қарай жалғастырды. Атап айтқанда, «Көктем–2011» республикалық фестивалінде «Абақты ғұмыр» спектаклі «Үміт» номинациясына ие болды.

Туркестанский музыкально-драматический театр

Этот театр был открыт благодаря поддержке Президента Нурсултана Назарбаева весной 2000 года. Художественным руководителем стал заслуженный деятель РК, народный артист РК Райымбек Сейтметов.

Уже в год создания коллектив участвовал в театральном фестивале «Единство Европы» с драмой Б. Вахапзаде «Небесные тюрки», проходившем в Турции. По просьбе турецкой стороны спектакль играли на турецком языке, после чего он прошел на сценах одиннадцати городов дружественной Казахстану страны.

В 2002 году театр был реорганизован в музыкально-драматический. В новом статусе коллектив ждал новые успехи и победы. Они отразились в наградах, которые присуждались художественному руководителю, актерам. Так, Р. Сейтметов стал лауреатом премии «Тарлан», был награжден золотой медалью в номинации «Театральное искусство Европы», получил премию «За служение тюркскому миру».

На областном конкурсе номинацию «Лучший актер» получил артист театра Айдар Наурызбаев. Его коллега Гульзада Айтбаева стала обладательницей приза имени Айши Абдуллиной в номинации «Лучшая актриса». Коллектив в эти годы неоднократно отмечался грамотами и премиями со стороны акимата области и управления культуры. Он много выезжал с гастролями – в Астану, Караганду, Республику Турция.

После кончины Р. Сейтметова в 2007 году в театр пришел главным режиссером Е. Уразимбетов – заслуженный деятель искусств, народный артист РК. И вновь – череда успехов. В 2008-ом коллектив участвовал в республиканском фестивале театров со спектаклем «Кадет Чокан», где режиссер-постановщик Е. Уразимбетов был награжден дипломом министра культуры. Республиканский фестиваль следующего года также принес победу в номинации «Лучший режиссер» за спектакль «Фестиваль птиц».

В 2011 году художественным руководителем театра назначен Газиз Арынов, который продолжает линию успешных постановок. В частности, на республиканском фестивале «Весна – 2011» спектакль «Абакты ғұмыр» был удостоен номинации «Уміт».

Оңтүстік Қазақстан облысы Сайрам аудандық өзбек драма театры

Сайрам аудандық өзбек театры 2003 жылы көктемде құрылды. Театр директоры Зәкіржан Момынжанов, бас режиссері Хамидолла Құлабдоллаев.

Театр өз сахнасының шымылдығын алғаш рет Ш. Башбековтің «Железная женщина» спектаклімен ашты. Жергілікті тұрғындардың спектакльді жоғары бағалауы театр әртістерін қанаттандырды.

Көне Сайрамда өзбек драма театрының ашылуы Қазақстан өзбектерінің өміріндегі елеулі оқиға болып, біртіндеп өзбек этносының рухани орталығына айналды. Бұл театр сахнасында Орта Азия республикаларының барлығынан келетін өнер шеберлерінің қатысуымен «Әшкия» деп аталатын әзіл-қалжың фестивалі өткізіледі. Сондай-ақ театр сахнасында жас ақындарға арналған «Жұлдыздар» деп аталатын жыл сайынғы республикалық байқауы өтеді.

Қазақстан мен Өзбекстан шығармашылық ұжымдарының арасында тығыз байланыс орнап келе жатқаны Сайрам театрының түрлі театр фестивальдеріне қатысып жүргенінен де көрінеді. 2006 жылы «Театр. Көктем. Сахна» фестивалінде театр ұжымы Ж. Құдайбердиевтің «О, ұлы сұлтан!» спектаклін қойып, «Дебют»

Оңтүстік Қазақстан облысы Сайрам аудандық өзбек драма театры

номинациясына актер Р. Саидходжаев ие болды. 2011 жылы «Театр көктемi – 2011» республикалық фестивалінде қойылған Ш. Башбековтің «Күштіден де күшті» спектаклінде тағы Р. Саидходжаевқа «Үздік ер адам рөлі» номинациясы табыс етілді. Сол жылы «Ең үздік әйел рөлі» номинациясын И. Заировтың «Міндет» спектаклі бойынша актриса Д. Ибрагимжанова иеленді. Спектакльдің өзі Гран-при сыйлығымен марапатталды.

Өзбек театрының репертуары жыл сайын классиктер мен қазіргі заманғы драматургтердің жаңа комедия, драма, трагедияларымен толығып келеді. Юморлық көріністер негізінен өмір шындығынан алынып,

жергілікті эзіл-қалжындар пайдаланылатындықтан Сайрам жұртшылығының ерекше қызығушылығын туғызады. Театрға әр жылдары Өзбекстаннан А. Ходжакулиев, М. Абдуллаева, К. Саадуллаев, А. Сәлімов, М. Мансуров секілді режиссерлер келіп тәжірибе бөлісті. Бүгінге дейін театр барлығы қырықтан астам спектакль қойды.

Театрда тәжірибелі актерлермен қатар С. Махмұдовым, А. Туғанбаев, У. Насыров, Р. Саидходжаев секілді болашағынан үміт күттіретін жас әртістер де еңбек етіп келеді.

Узбекский драматический театр в селе Сайрам Южно-Казахстанской области

Создан весной 2003 года. Директор театра Закиржан Моминжанов, выпускник театроведческого отделения Ташкентского театрально-художественного института. Главный режиссер – Хамидулла Кулабдуллаев, выпускник актерского факультета ТТХИ.

Для премьеры была выбрана пьеса Ш. Башбекова «Железная женщина». Местные зрители приняли спектакль с большим воодушевлением, что придало силу и уверенность начинающим театральным артистам.

Открытие в древнем Сайраме узбекского драмтеатра стало одним из главных событий в жизни узбеков Казахстана. Он стал настоящим духовным центром для представителей этого этноса. Ежегодно здесь проводится фестиваль юмора и смеха «Аския» с участием острословов со всех республик Средней Азии. На сцене узбекского театра проходит и ежегодное республиканское состязание молодых поэтов «Звезды».

Налаживаются тесные связи с творческими коллективами Казахстана и Узбекистана. Труппа участвует в различных театральных фестивалях. В 2006 на фестивале «Театр. Көктем. Сахна» коллектив показал спектакль Ж. Худайбердиева «О, великий султан!», где номинации «Дебют» удостоился актер Р. Саидходжаев. В 2011 на республиканском фестивале «Театральная весна – 2011» спектакль «Сильнее сильного» Ш. Башбекова принес победу в номинации «За лучшую мужскую роль» актеру Р. Саидходжаеву. В этом же году номинацию «За лучшую женскую роль» получила актриса Д. Ибрагимжанова в спектакле «Долг» И. Заирова, а сама постановка оказалась достойна Гран-при.

Каждый год в репертуаре узбекского театра появляются новые комедии, драмы, трагедии классиков и современных авторов. Материалом для комических представлений зачастую служат события реальной жизни, в них используется местный юмор, что вызывает особый интерес к театру у жителей Сайрама. Театр продолжает практику приглашения режиссеров. Так, в этих целях сюда приезжали режиссеры из Узбекистана А. Ходжакулиев, М. Абдуллаева, К. Саадуллаев, А. Салимов, М. Мансуров. В планах этого коллектива поставить на сайрамской сцене Шекспира, Софокла и других классиков. Уже сегодня в активе сорок спектаклей.

В театре наряду с опытными актерами С. Махмудовым, А. Туганбаевым, У. Насировым, Р. Саидходжаевым работают молодые, подающие надежду артисты.

Оңтүстік Қазақстан облыстық опера және балет театры

Оңтүстік Қазақстан облыстық опера және балет театры 2007 жылы наурыз айында құрылды. Ресми түрде ашылу салтанатында «Ұлы музыка әлемі», итальяндық дирижер И.Кайаццоның «Браво, Бельканто!» , Омбретта Маккидің жеке концерттері өтіп, Оңтүстік Қазақстан облысындағы жаңа рухани өнер ошағы пайда болғанын паш етті.

2008–2009 жылдары шымкенттіктердің классикалық музыканы келешек опера театрының сахнасында қабылдауына жасалған әзірлік іспетті «Әлем операсының жұлдыздары Шымкентте» деп аталатын халықаралық фестиваль өткізілді.

Белгілі қазақстандық композиторлардың операларынан алынған алғашқы «Инжу-маржан» қойылымы мен алғашқы опера Дж.Веридің «Травитасы» театрдың тұңғыш директоры Асқар Әлихан жетекшілігімен жүзеге асты. Онан кейін «Евгений Онегин», «Қыз Жібек», «Алеко», «Айсұлу», «Аршин малалан», «Паяцы», сондай-ақ балаларға арналған «Доктор Айболит», «Снежная королева» балеттері қойылды.

Оңтүстік Қазақстан облыстық опера және балет театры шығармашылық

Оңтүстік Қазақстан облыстық опера және балет театры

элеуетін жыл сайын өрістетіп, өз қатарына жаңадан келген жас өнерпаздарды қосып келеді. Театр солистері өз елімізде ғана емес, шетелдерде де түрлі табыстарға қол жеткізуде. Театр солисі Ж. Белгібаева

2009 жылы Ташкентте өткен Н.Ахмедиев атындағы вокалистердің халықаралық конкурсында екінші орын алды. Ол 2011 жылы Қазақстан театр қайраткерлері одағының «Үміт» номинациясы бойынша «Еңлікгүл» сыйлығына ие болды.

«Қазақ Романсиадасы» халықаралық конкурсында театр солистері Е. Жандарбай, А. Мазкенова, А. Скибин бірінші және екінші орындарға ие болса, М. Кин «Романсиада маэстрасы» номинациясын жеңіп алды. Тағы бір театр солисі Н. Жүсіпбеков Ш. Қалдаяқов атындағы халықаралық конкурстың Гран-приімен марапатталды. Е. Жандарбай мен М. Кин Польшада өткен «Музыкальный сад Рюбецеля» халықаралық фестиваліне қатысып, бірінші және екінші орындарды жеңіп алды.

2011 жылы театр ұжымы алғаш рет республикалық «Театр көктемі – 2011» фестиваліне қатысып, «Алеко» операсының қойылымы үшін «Театр дебюті» номинациясына лайықты саналды.

Осы жылы Астанада өткен Оңтүстік Қазақстан облысының күндеріне қатысты. Симфониялық оркестр, хор мен солистер Бейбітшілік сарайында өткен үкімет концертінің біріккен бағдарламасы бойынша сахнаға шықты.

Театрдың қазіргі директоры – Б. Рахманов, көркемдік жетекшісі – Г. Шарафиева, бас дирижері

– А. Абдуллаева, бас суретшісі – Б. Кузембаев, бас балетмейстері – Р. Хайрушева, бас хормейстері – Р. Рысмағамбетов, вокал жөніндегі кеңесшісі – Р. Жұбатырова.

Южно-Казахстанский областной театр оперы и балета

Создан в марте 2007 года. Официальному открытию предшествовала череда мероприятий, непосредственно повлиявших на решение дать Южному Казахстану музыкальный театр. В частности, состоялся концерт «Мир великой музыки», посвященный идее открытия театра, а также концерт «Браво, бельканто!» итальянского дирижера И. Кайаццо, сольный концерт Омбретты Макки. У истоков театра стоял его инициатор, идейный вдохновитель и первый руководитель Аскар Алихан.

В 2008–2009 годах были организованы международные фестивали «Звезды мировой оперы в Шымкенте», ставшие своеобразной подготовкой шымкентцев к восприятию классической музыки со сцены будущего оперного театра.

Первая постановка по страницам известных опер казахстанских композиторов «Инжу-маржан» и первая опера Дж. Верди «Травиата» были осуществлены первым директором театра Аскаром Алиханом. Затем последовали «Евгений Онегин», «Кыз Жибек», «Алеко», «Айсулу», «Аршин малалан», «Паяцы», а также балеты для детей «Доктор Айболит» и «Снежная королева».

Южно-Казахстанский оперный продолжает наращивать свой творческий потенциал: в его коллектив вливаются перспективные выпускники высших учебных заведений страны. Солисты театра, уже нарабатывшие себе имя, одерживают победы в своей стране и за рубежом. Так, солистка театра Ж. Бельгибаева в 2009 году заняла второе место на международном конкурсе вокалистов им. Н. Ахмедовой в Ташкенте. В

2011 году она удостоена номинации «Надежда» премии «Еңлікгүл» Союза театральных деятелей Казахстана.

На международном конкурсе «Казахская Романсиада» в разные годы вторые и первые места были присуждены солистам театра Е. Жандарбай, А. Мазкеновой, А. Скибину, а М. Кин победила в номинации «Маэстро Романсиады». Солист театра Н. Жусипбеков завоевал Гран-при международного конкурса им. Ш. Калдаякова.

Успехом завершилась и поездка Е. Жандарбая и М. Кин в Польшу на международный фестиваль «Музыкальный сад Рюбецаля», где они заняли первое и второе место.

В 2011 году коллектив театра впервые участвовал в республиканском фестивале «Театральная весна – 2011» с оперой «Алеко», за постановку которой завоевал номинацию «Театральный дебют».

В этом же году театр участвовал в Днях ЮКО в Астане. Симфонический оркестр, хор и солисты выступали в объединенной программе правительственного концерта во Дворце Мира. И это не весь перечень успехов молодого коллектива, директором которого является Б. Рахманов, художественным руководителем – Г. Шарафиева, главным дирижером – А. Абдуллаева, главным художником – Б. Кузембаев, главным балетмейстером – Р. Хайрушева, главным хомейстером – Р. Рысмагамбетов, консультантом по вокалу – Р. Жубатурова.

Оңтүстік Қазақстан облыстық сатира және юмор театры

Оңтүстік Қазақстан облысындағы сегіз театрдың ішіндегі ең жас театр саналатын сатира және юмор театры 2008 жылы құрылып, ашылу салтанатына Асанәлі Әшімов, Әшірбек Сығай, Есмұқан Обаев және тағы да басқа өзге театрлардан келген әріптестер қатысты.

Театр ұжымына «Шаншар» әзіл-қалжың театрымен танылған У. Әбдірайымов жетекшілік етті. Театр өз жұмысын «Әзілің жарасса» деген концерттік бағдарламасы бойынша бастады. Бүгінде оның репертуарында У. Әбдірайымов, Е. Қалдарбеков, К. Мәмбетәкұлов, Н. Қадіров, С. Ахмад, А. Боранбаев, Д. Исабеков, Т. Ахтанов, А. Табылды, Ж. Ақшора, С. Алтаев сынды тағы да басқа авторлардың жиырмадан астам қойылымы бар.

Біраз уақытқа дейін театрдың өзінің жеке ғимараты болмағандықтан қуыршақ театрымен сахна бөлісуіне тура келді. Қазіргі уақытта оған бұрынғы «Шымкент» кинотеатрының ғимараты берілді.

Театр әртістері басқа да облыстар мен аудандық елді мекендерде, сондай-ақ Алматы, Ақтау, Маңғыстау, Атырау, Қызылорда, Талдықорған тәрізді қалаларды гастрольдік сапармен болып қайтты.

2011 жылы өткен «Театр көктемі – 2011» фестивалінде «Бонапарттың тойы» спектаклін қойып, «көрермендер көзайымы» сыйлығына ие болды.

Южно-Казахстанский областной театр юмора и сатиры

Это самый молодой из восьми театров Южного Казахстана – создан в 2008 году. На открытии его напутствовали Асанали Ашимов, Аширбек Сыгай, Есмухан Обаев и коллеги из других театров.

Коллектив возглавил У. Абдраимов, наработавший себе известность как артист театра юмора «Шаншар». Его концертной программой «Если шутки уместны» театр начал творческую деятельность. Сегодня в его репертуаре более двадцати спектаклей таких авторов как У. Абдраимов, Е. Калдарбеков, К. Мамбетакулов, Н. Кадилов, У. Адраимов, С. Ахмад, А. Боранбаев, Д. Исабеков, Т. Ахтанов, А. Табылды, Ж. Акшора, С. Алтаев и других.

Некоторое время театр не имел своего помещения и делил сцену с театром кукол. Ныне коллектив располагает собственной территорией – ему отдано здание бывшего кинотеатра «Шымкент».

Артисты театра дают концерты и представления в районах области, побывали с гастролями в Алматы, Актау, Мангыстау,

Атырау, Кызылорде, Талдыкорган и других городах Казахстана.

В 2011 году на республиканском фестивале «Театральная весна – 2011» театр завоевал приз зрительских симпатий, показав спектакль «Свадьба Бонапарта».

ҚАЗАҚСТАННЫҢ МӘДЕНИ ОШАҚТАРЫ КУЛЬТУРНЫЕ ЦЕНТРЫ КАЗАХСТАНА

*Жоба жетекшісі: Нұрбеков Ж.
Құрастырушы: Ахметова К.
Фотосуретші: Бобров Р.
Редакторлар: Досмағанбетова С., Савина З.
Аудармашылар: Байпақбаева Ж., Үйсенбаева К.
Дизайн: Ажи К.*

*Автор проекта: Нурбеков Ж.
Составитель: Ахметова К.
Фотограф: Бобров Р.
Редакторы: Досмағанбетова С., Савина З.
Переводчики: Байпақбаева Ж., Үйсенбаева К.
Дизайн: Ажи К.*

*Project Authors: Nurbekov Zh.
Compiler: Akhmetova K.
Photographs by: Bobrov R.
Editors: Dosmaganbetova S., Savina Z.
Translators: Baypakbaeva Zh., Uysenbaeva K.,
Design: Azhi K.*

*Теруге 17.09.2012 берілді. Басуға 25.10.2012 қол қойылды.
Қалыбы 60x100/8. Қаріп түрі «Times New Roman». Борлы қағаз. Офсеттік басылыс.
Шартты баспа табағы 40. Тарадымы 2000 дана. Қосымша таралым 100 дана.
Тапсырыс №*

ISBN 978-601-80325-0-9

9 786018 032509